

Service – Stolthet – Trivsel

Økonomiplan 2017-2020

Foto: Siri Slethei Rustad

Kommuneplanens
handlingsdel
Holmestrand
Kommune

Behandling:

Formannskap 24.11.2016

Bystyre 14.12.2016

Innhold

1	Vedtak	5
1.1	Årsbudsjett 2017 og økonomiplan 2017-2020	5
1.2	Satser, gebyrer og brukerbetaling	6
1.3	Spillemiddelsøkna for 2017	9
1.4	Endringer vedtatt i bystyret, i forhold til rådmannens forslag	9
2	Rådmannens innledning	11
3	Organisasjon	12
3.1	Klima og energi	12
3.2	Politisk struktur	14
3.3	Administrativ struktur	16
3.4	HMS	16
3.5	Arbeidsgiverpolitikk	18
3.6	IKT-samarbeid med andre kommuner	18
3.7	Fokusområder og målsettinger	20
4	Kommunesammenslåing	21
5	Samfunn og befolkning	22
5.1	Befolknings sammensetning	22
5.2	Befolkningsprognose	23
5.3	Folkehelseprofil 2016	25
6	Føringer i statsbudsjettet for 2017	29
6.1	Frie inntekter	29
6.2	Refusjon for ressurskrevende tjenester	29
6.3	Satsingsområder	29
7	Økonomiske rammer og forutsetninger	30
7.1	Det økonomiske handlingsrommet	30
7.2	Søknader om tilskudd	31
7.3	Befolkningsutvikling for økonomiplanperioden	31
7.4	Pris- og lønnsvekst	31
7.5	Gjeld og disposisjonsfond	32
7.6	Rente- og avdragsforutsetninger	33
7.7	Finansforvaltning	34
7.8	Frie inntekter	36
7.9	Eiendomsskatt	38
7.10	Driftsbudsjettet	39
7.11	Netto driftsresultat	41
7.12	Investeringsbudsjettet	42
8	Kommunebarometeret 2016	47
8.1	Hovedanalyse	47
8.2	Kommunen målt mot egne naboer	48
8.3	De 10 beste i kommunegruppa	48

8.4	De kommunen ligner mest på	49
9	Kommunenivå	50
9.1	Nøkkeltall	52
9.2	Modell for analyse av regnskapstall, hensyntatt utgiftsbehov	55
10	Administrasjon	58
10.1	Økonomiske rammer for programområdet	58
10.2	Nøkkeltall for programområdet	59
11	Skoler	60
11.1	Mål for Holmestrandskolen	60
11.2	Utfordringer	61
11.3	Økonomiske rammer for programområdet	62
11.4	Nøkkeltall for programområdet	62
12	Barnehager	64
12.1	Mål for programområdet	64
12.2	Langsiktig strategi	64
12.3	Utfordringer	66
12.4	Økonomiske rammer for programområdet	67
12.5	Nøkkeltall for programområdet	67
12.6	Kleiverud barnehage	68
12.7	Knutseskogen barnehage	69
12.8	«Nye» Gausetangen barnehage	69
12.9	Gullhaug barnehage	69
13	Helse, sosial og omsorg	70
13.1	Mål for programområdet	70
13.2	Utfordringer	70
13.3	Økonomiske rammer for programområdet	74
13.4	Nøkkeltall for programområdet	75
13.5	NAV Holmestrand	77
13.6	Hjemmebaserte tjenester	79
13.7	Bo- og aktivitetstilbud for funksjonshemmede	81
13.8	Omsorg og aktivitet	83
13.9	Helse og oppvekst	84
13.10	Holmestrand bo- og behandlingssenter	86
14	Tekniske tjenester	89
14.1	Mål for programområdet	89
14.2	Byutvikling	89
14.3	Fortettingsstrategi	90
14.4	Vann, avløp, renovasjon	90
14.5	Eiendomsforvaltning	91
14.6	Havn	91
14.7	Økonomiske rammer for programområdet	92
14.8	Nøkkeltall for programområdet	92
14.9	Årsgebyr for 2017 – vann og avløp	93
15	Kultur	95
15.1	Kulturpolitikken utgangspunkt	95

15.2	Mål for programområdet kultur	95
15.3	Virksomhetens viktigste områder	95
15.4	Utfordringer	99
15.5	Økonomiske rammer for programområdet	100
15.6	Nøkkeltall for programområdet	100
16	Hovedoversikt drift	103
17	Spillemiddelsøknader 2017	104
18	Budsjettendringer per programområde	105
19	Gebyrregulativ tekniske tjenester	108
19.1	Gebyrregulativ for vann, avløp og slam	108
19.2	Gebyrregulativ for husholdningsrenovasjon	110
19.3	Gebyr- og selvkostberegning VAR	115
19.4	Gebyrregulativ for plan- og byggesaker per 1.1.2017	119

1 Vedtak

1.1 Årsbudsjett 2017 og økonomiplan 2017-2020

1.1.1 Driftsbudsjettet

- a) Inntektsskatt og formuesskatt til kommunen utliknes etter de maksimalsatser som Stortinget fastsetter.
- b) Eiendomsskatt for 2017 utskrives med kr. 6,- per kr 1000,- i takst for verker, bruk og næring i Holmestrand kommune, jfr. eiendomsskatteloven § 3 etter endringslov nr. 47 av 28. juni 1996.
- c) Driftsbudsjettet vedtas i henhold til Budsjettskjema – 1A og 1B på programområdenivå, og rådmannen gis med dette fullmakt til å disponere kommunens netto driftsmidler innen de ulike gruppeansvar og programområder.
- d) Rådmannen gis fullmakt til å fordele lønnsreserven til virksomhetene.

1.1.2 Investeringsbudsjettet

- a) Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til Budsjettskjema 2B på programområdenivå.
- b) Finansiering av investeringer vedtas i henhold til Budsjettskjema 2A.
- c) Rådmannen gis fullmakt til å disponere «Sekkepost teknisk» fritt mellom programområder og prosjekter.

1.1.3 Budsjettrammene fastsettes som bindende og må ikke overskrides uten at det skjer etter samtykke fra bevilgende myndigheter og i henhold til vedtatt budsjettfullmakt.

1.1.4 Bystyret godkjenner en låneramme for 2017 på 146,996 mill. kroner for å finansiere nye netto bevilgninger til investeringer. Beløpet inkluderer ikke startlån til videreformidling.

1.1.5 Rådmannen gis fullmakt til å ta opp likviditetslån i 2017 innenfor en kredittramme begrenset oppad til 30 mill. kroner.

1.1.6 Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån på inntil 30 mill. kroner i 2017, i form av lån fra Husbanken i forbindelse med innvilgelse av startlån.

1.1.7 Rådmannen gis fullmakt til å godkjenne lånevilkår innenfor angitte lånerammer.

1.1.8 Ordførerens lønn fastsettes i henhold til reglement for folkevalgtes arbeidsvilkår.

- 1.1.9 Budsjettet vedtas for øvrig med de føringer og forutsetninger som beskrives i rådmannens forslag til økonomiplan 2017-2020.

1.2 Satser, gebyrer og brukerbetalinger

Der annet ikke er angitt er alle betalingssatser økt med deflator på 2,5 pst, innenfor lover og forskrifter. Noen av satsene er likevel eksplisitt tatt med i vedtaket.

1.2.1 Barnehage

Foreldrebetaling gjeldende fra 1.1.2017

Maksimal foreldrebetaling for hel plass settes til maksimalsats på 2.730 kr per mnd. I tillegg kommer kostpenger. Kostpengene økes med 5 kr per mnd., til totalt 230 kr per mnd. for hel plass.

Foreldrebetalingen skal ikke utgjøre med enn 6 pst av husholdningens samlede inntekt, og husholdninger med lavere inntekt enn 500.500 kroner per 1. august 2017 har rett til redusert foreldrebetaling.

Det forutsettes at familier som er berettiget til lavere sats tar kontakt med kommunen. Dersom kommunen ikke blir kontaktet vil høyeste sats bli fakturert.

Det foreslås i statsbudsjettet at det fra 1. august 2017 blir gitt fritak i foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer per uke til alle tre-, fire- og femåringer i husholdninger med skattepliktig kapital- og personinntekt på under 428.000 kroner per år.

Satser til ikke-kommunale barnehager

Fra 1.1.2016 er det full kostnadsdekning for ikke-kommunale barnehager.

Pensjonsutgifter skal innarbeides i satsen med et sjablongmessig påslag på 13 pst, uavhengig av pensjonsutgiftene til kommunens egne barnehager. De nye satsene for kapitaltilskudd, som gjelder for alle offentlige godkjente ordinære private barnehager er følgende for 2017:

Byggeår	Per heltidsplass
Til og med 2008	8 600
2009 – 2011	14 400
2012 – 2014	16 800
2015 – 2017	20 900

Satsene for 2017 skal baseres på regnskapet for 2015 for de kommunale barnehagene, med påslag av deflator for det enkelte år. Med disse forutsetningene blir satsene for de ikke-kommunale barnehagene i 2017 som følger:

- Små barn 0-2 år: 184.924 kroner per år, eksklusiv capitalsats
- Store barn 3-6 år: 88 656 kroner per år, eksklusiv capitalsats

1.2.2 Skolefritidsordningen

Satsene for SFO økes med deflator på 2,5 pst, avrundet til nærmeste hele 5 kr. Prisene gjelder fra 1.8.2017.

1. Betalingen for hel plass økes med 60 kr per måned til 2.535 kr.
2. Betalingen for redusert plass (3 dager per uke) økes med 40 kr per måned til 1.615 kr.
3. Betalingen for dagplass økes med 5 kr per dag til 230 kr.
4. Kostpenger økes med 5 kr. til på 230 kr per måned for hel plass.
5. Kostpenger økes med 5 kr til 175 kr per måned for redusert plass.
6. Søskenmoderasjon på 25 % fra og med barn nr. to på den billigste plassen.
7. Søskenmoderasjon på 50 % fra og med barn nr. tre på den billigste plassen.
8. Betaling for hel plass i den 11. måneden økes med 70 kr per måned til 2.880 kr + kost.
9. Betaling for redusert plass den 11. måneden økes med 45 kr til 1.845 kr + kost.

1.2.3 Helse-, sosial- og omsorgstjenester

Egenandelen for praktisk bistand oppjusteres i 2017 med deflator, 2,5 pst, avrundet til nærmeste hele 5 kr. Brukere som mottar minimum to timer praktisk bistand per måned, betaler egenandel tilsvarende abonnementsprisene i tabellen under. Pris for enkelttimer settes til 320 kr per time.

Netto inntekt før særfradrag	Økning	Abonnement
0-2 G	5	195
2-3 G	20	845
3-4 G	30	1 200
4-5 G	40	1 665
5 G og over	50	2 025

Betaling for dag- og korttidsopphold, samt vederlag for langtidsplass i institusjoner settes tilsvarende de til enhver tid gjeldende nasjonale forskrifters maksimalsatser.

Trygghetsalarm

Kommunens utgifter til trygghetsalarmer økes med 40 kr per måned per stykk, til 320 kr/mnd. Denne prisøkningen vil bli lagt på egenbetalingen til de brukerne som ikke har vedtak på gratis trygghetsalarm. Virkningsdato er 1.1.2017. Det er tidligere vedtatt at denne tjenesten skal være selvfinsierende.

1.2.4 Flerbrukshaller/gymsaler

Prisene endres med deflator på 2,5 pst, avrundet til nærmeste hele 5 kr.

Lag og forening	Økning	Pris
For tilskuddsberettigede lag og foreninger i kommunen	5	kr. 110,- pr. 50 min. (kr. 55,- halv hall)
For utenbys foreninger, private foreninger og bedriftsidrettslag	5	kr. 280,- pr. 50 min (kr. 145,- halv hall)
For utleie til forretningsmessig drift	15	kr. 560,- pr. 50 min (kr. 280,- halv hall)
For skoler	5	kr. 190,- pr. ¼ hall pr. 45 min.

1.2.5 Arrangement

- 25 % av bruttoinntekten eller minstepris kr. 420,- (kr. 620,- på lørdager og søndager). Etter 3 timer betales kr. 160,- per time utover minsteprisen.
- Treningskamper (m/tribune) i tildelt treningstid kr. 120,- i tillegg til ordinær leiepris.

1.2.6 Gymsaler

Prisene endres med deflator på 2,5 pst, avrundet til nærmeste hele 5 kr.

Lag og forening	Økning	Pris
For tilskuddsberettigede lag og foreninger i kommunen ¹	5	kr. 55,- per 50 min.
For utenbys foreninger, private foreninger og bedriftsidrettslag	5	kr. 145,- per 50 min.
For utleie til forretningsmessig drift	5	kr. 280,- per 50 min.
For utleie til privat formål	5	kr. 255,- per 50 min.
Utleie helg/hverdag	15	kr. 530,- per dag/kveld

1.2.7 Garderober

Prisene endres med deflator på 2,5 pst, avrundet til nærmeste hele 5 kr.

Lag og forening	Økning	Pris
For tilskuddsberettigede lag og foreninger i kommunen	0	kr. 15,- per gang
For utenbys foreninger	5	kr. 160,- per gang

1.2.8 Leie skolelokaler

Satser for leie av kommunale skolelokaler økes med 5 kroner til 55 kroner per time. Dette er mer enn 2,5 pst, og det skyldes at prisen ikke ble oppjustert i 2016.

Leien faktureres leietagere, også for aktiviteter til barn og unge under 19 år. Disse kan søke om tilskudd.

1.2.9 Billetthinntekter

For å få en mer forutsigbar økonomi på profesjonelle konserter og forestillinger i Biorama settes eventuelle overskudd fra billetthinntekter og øvrige inntekter på fond øremerket profesjonelle produksjoner i Biorama.

1.2.10 Kulturskole

Elevavgift økes fra 1.430 kroner per halvår til 1.475 kroner per halvår. Instrumentleie økes fra 265 kroner per halvår til 275 kroner per halvår. Undervisning i ensemble (tilleggstilbud) koster 1/3 av elevavgift og økes til 490 kroner per elev. Søskenmoderasjon: 30% på elevavgift (ikke instrumentleie): Gis også ved flere elevplasser til samme elev.

¹ Økes med mer enn 2,5 pst da denne prisen ikke ble oppjustert i 2016.

1.3 Spillemiddelsøkna for 2017

Søkna om spillemidler for 2017, samt prioritering av prosjekter, vedtas i henhold til kapittel 17 – Spillemidler 2017.

1.4 Endringer vedtatt i bystyret, i forhold til rådmannens forslag

1.4.1 Vei Sjøskogen - Kleivan

I rådmannens forslag til investeringsbudsjett for 2018 er det avsatt 2 mill. kroner til «Alternativ veiløsning for Kleiverud/Kleivan». Dette beløpet flyttes til 2017.

I investeringsbudsjettet for 2016 var opprinnelig avsatt 10 mill. kroner til «Vei Sjøskogen – Kleivan». Av dette beløpet er det benyttet 0,5 mill. kroner til konsulentarbeid m.m. Ytterligere investeringer vurderes ved behandling av budsjett 2018 og økonomiplan 2018.

1.4.2 Tillegg pkt. 1. b)

Eiendomsskatt på verker, bruk og næring fjernes ved sammenslåing av Hof og Holmestrand fra 1. januar 2018.

1.4.3 Gjenåpning av Nordre SikkSakk

Rådmannen igangsetter et forprosjekt med formål å kartlegge mulighet for gjenåpning av Nordre SikkSakk. Forprosjektet bør avklare en vurdering av nytt trasévalg i stiens nedre del og vurdering av behov for sikring av traseen for stien. Ramme for forprosjektet vurderes til å være inntil 100.000 kroner og dekkes innenfor rammen satt av til ekstraordinært vedlikehold 2017.

1.4.4 Heis

Kommunens kostnader i forbindelse med «Administrasjon, drift og vedlikehold av fjellheis fremkommer tydelig i budsjett og regnskap fra første driftsår 2017».

1.4.5 Lærlinger

Holmestrand kommune øker antall lærlinger med to til tre i 2017, primært innenfor helse- og omsorgssektoren. Dekkes innenfor sektorens ramme.

1.4.6 Ungdomsrådet

Det bevilges kr 50 000,- til Ungdomsrådet. Rådmannen bes innarbeide bevilgningen i kulturbudsjettet. Forslagene innarbeides i Holmestrand kommunes budsjett 2017.

1.4.7 Øvrige punkter i forslaget fra formannskapet enstemmig vedtatt.

1.4.8 Konsekvenser av Stortingets budsjettforlik innarbeides i Holmestrand kommunes budsjett 2017.

2 Rådmannens innledning

Rådmannens innledning til forrige økonomiplan startet med en nedslående konstatering av at både Sande og Re i folkeavstemminger nettopp hadde stemt nei til kommunesammenslåing – både med Holmestrand og øvrige kommuner. Det er derfor ekstra gledelig at denne innledningen kan starte med en gjentakelse av det vi nå alle vet - at det nå foreligger vedtak om kommunesammenslåing med både Hof og Sande.

Arbeidet med sammenslåingen(e) er allerede godt i gang, og denne siste økonomiplanen for Holmestrand alene blir litt spesiell. Den legges frem som om vi skulle fortsatt på egen hånd, også etter 2017 – så årene 2018-2020 er enda mer tentative enn de tre siste årene i en ordinær økonomiplan vanligvis er.

Det er også min siste økonomiplan som rådmann.

Holmestrand klarer også i denne økonomiplanen å unngå innsparinger på driften til de tjenesteproduserende virksomhetene, og styrker budsjettet innenfor samtlige programområder. Spesielt innenfor pleie og omsorg foreslår jeg til dels store budsjettøkninger.

Som i fjor ønsker jeg også i år å understreke at det relativt offensive investeringsprogrammet fører til at rente- og avdragsutgifter nå «spiser» så mye av driftsbudsjettet at det ikke er rom for å

kompensere de økte behovene innenfor tjenesteproduksjonen fullt ut - noe som fører til en strammere økonomisk hverdag for mange virksomheter.

Jeg er likevel optimistisk på den nye kommunens vegne – og overbevist om at de kommende kommunesammenslåingene vil lette den økonomiske situasjonen for virksomhetene på sikt – noe som i siste instans vil komme innbyggerne til gode.

Holmestrand har også i løpet av de siste årene bygd opp relativt store økonomiske buffere, som jeg nå foreslår å bruke en liten andel av. På denne måten kan Holmestrand gå inn i ny kommune uten for mye «bagasje» i form av blant annet vedlikeholdsetterslep.

Jeg benytter også anledningen til å ønske alle lykke til med det spennende arbeidet i årene fremover – også etter at jeg til sommeren går av med pensjon.

A handwritten signature in blue ink that reads "Stickler".

Thor Smith Stickler
Rådmann

3 Organisasjon

3.1 Klima og energi

Det klimapolitiske oppdraget som omfatter alle, er å bidra til reduksjon av CO₂ til atmosfæren.

Kommunens bidrag skjer i form av:

- Myndighetsutøvelse når det gjelder arealbruk
- Daglig drift og tjenesteyting
- Innkjøp
- Byggforvaltning

Myndighetsutøvelse

Det viktigste virkemiddel kommunen har i sin klima- og miljøpolitikk er forvaltningen av kommunens arealer. Kommuneplanens arealdel ble rullert i 2014/15, og her følges de føringer som er gitt i regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA).

Gjennom vedtak av reguleringsplanen for Holmestrand kollektivknutepunkt er det lagt til rette for et bedre kollektivtilbud i Holmestrand både for tog og buss. Nå er det opp til Jernbaneverket, NSB og Vestfold Kollektivtrafikk å realisere klimagevinsten av dette bidraget.

Gjennom vedtak av reguleringsplan for øvre heisstasjon på Rove er det lagt til rette for en heisforbindelse fra boligområdene på platået ned til byens kollektivknutepunkt. Dette planvedtaket ga grunnlag for en avtale med Jernbaneverket og fylkeskommunen om finansiering av heisen, som nå er under bygging og skal stå ferdig samtidig med stasjonen innen i fjellet. Nå er det opp til kommunen selv å drive heisen og realisere klimagevinsten i form av redusert bilbruk.

Daglig drift og tjenesteyting

Heisen fra Rove til stasjonen settes i drift desember 2016. Den vil være gratis å bruke og burde hatt et navn eller logo. Rådmannen vil ta initiativ til en konkurranse i regi av kulturkontoret/ungdomsrådet.

Holmestrand kommune er i en positiv utvikling med tanke på å legge til rette for at en større del av bilparken legger om til drivstoff som erstatter det fossile. Ladestasjoner for EL-biler er etablert på Grelland og i sentrum.

Holmestrand kommune har inngått nye avtaler for kjøp og leasing av biler. Det er besluttet at en i utgangspunktet skal benytte el-biler såfremt det ikke, etter en konkret vurdering, ansees som ikke hensiktsmessig. En betydelig andel av kommunens biler er nå over på EL, blant annet gjelder dette alle biler innenfor hjemmebaserte tjenester.

Holmestrand kommune er medeier i GREVE biogass AS som i 2015 startet produksjon av biogass som drivstoff.

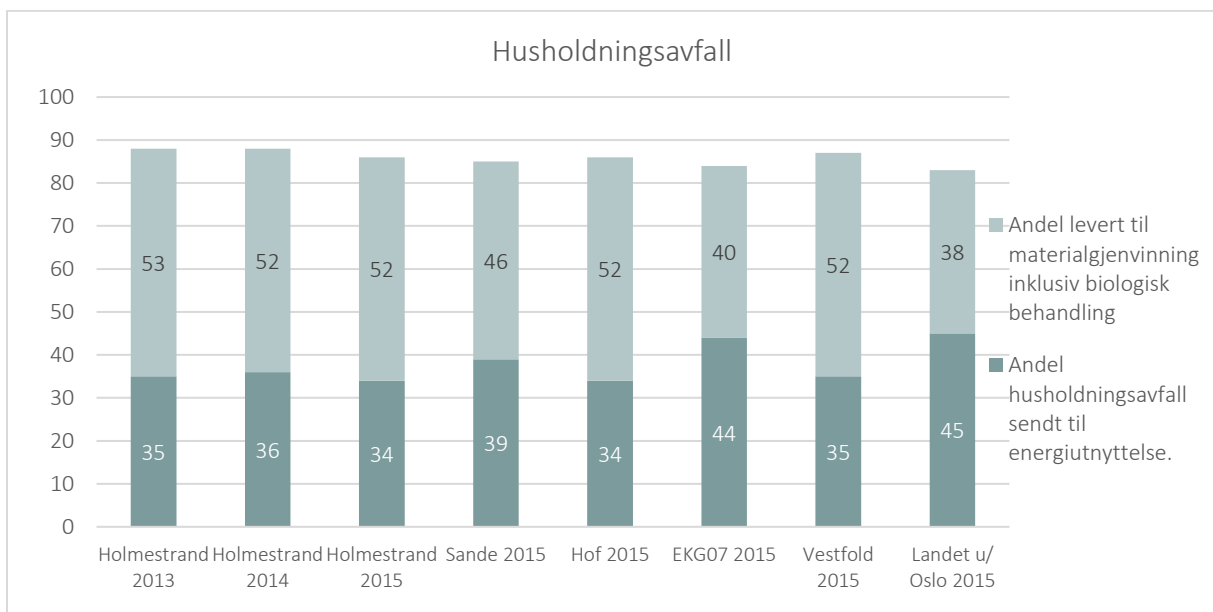
Innkjøp

Det settes fokus på klima og energi i de fleste innkjøpsavtaler. Dette er for eksempel sortering av avfall etter gjeldende standard, returordninger for emballasje, miljøstandard/klasse for kjøretøy, tomgangsbestemmelser og bruk av elektroniske innkjøps- og fakturaordninger.

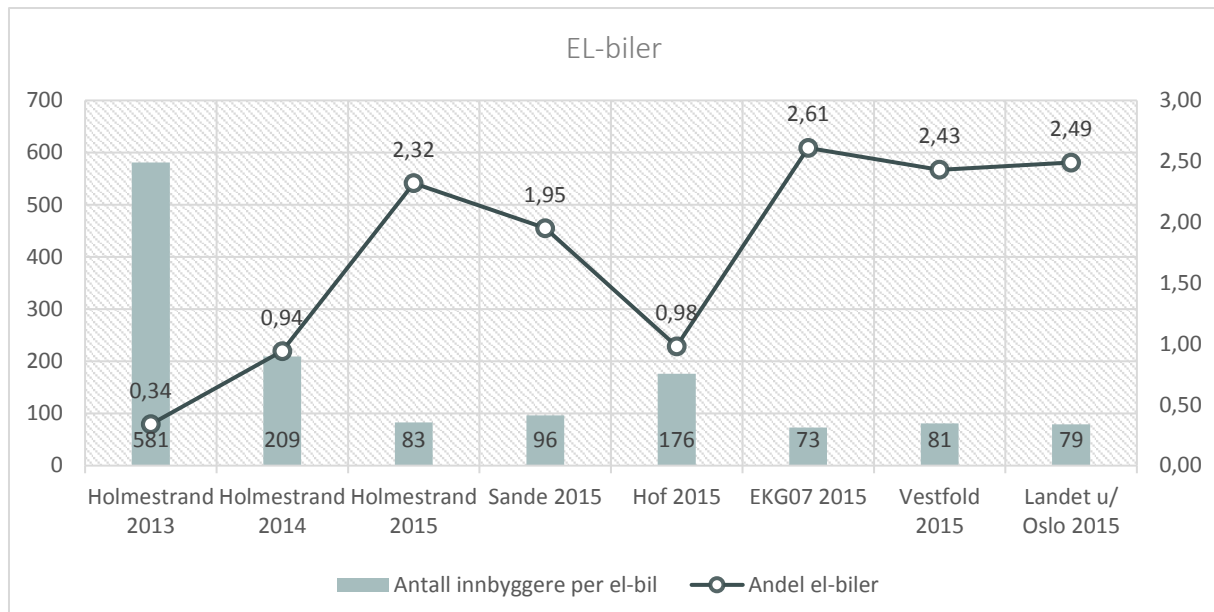
Kommunen har også stort fokus på energivennlige bygg der det bygges nytt for kommunal virksomhet.

3.1.1 Nøkkeltall

På mange av indikatorene er det ikke store forskjeller mellom kommunene, som for eksempel på husholdningsavfall, i grafen nedenfor.

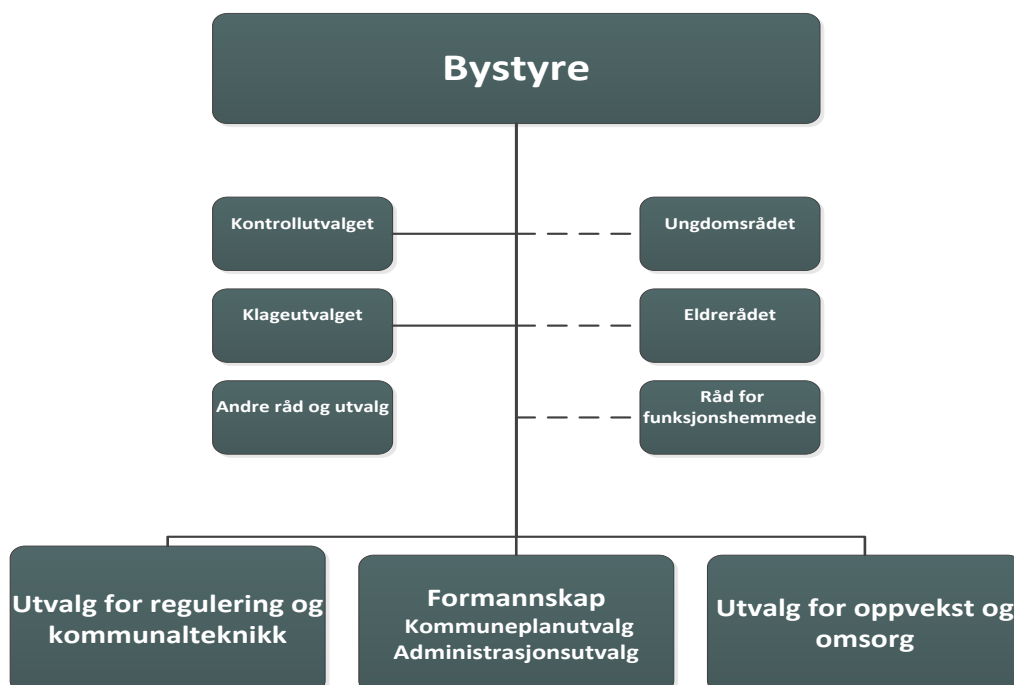

Innenfor området EL-biler og ladepunkter er det imidlertid en fin utvikling i Holmestrand, jfr. grafen nedenfor.

Holmestrand har en fin utvikling både når det gjelder andel EL-biler og antall innbyggere per EL-bil. Disse indikatorene henger til en viss grad sammen, men viser likevel to forskjellige aspekt. Holmestrand er på begge indikatorene «bedre» enn Sande og Hof, og er nesten på nivå med gjennomsnittet i Vestfold, som på sin side nesten er på landsgjennomsnittet.

3.2 Politisk struktur

Bystyre

Bystyret i Holmestrand består av 27 medlemmer, og er kommunens øverste politiske organ. Bystyret handler på vegne av kommunen i alle saker som ikke er delegert til andre kommunale

organer. Bystyret fører tilsyn med kommunens samlede virksomhet. Bystyret har bevilgnings- og beskatningsmyndighet, vedtar budsjett for alle kommunale virksomheter, velger ordfører, varaordfører, formannskap og medlemmer til andre kommunale komiteer, styrer, råd og utvalg.

Formannskap

Formannskapet har ni medlemmer som velges av og blant bystyrets medlemmer for fire år (valgperioden) av gangen. Foruten løpende driftssaker behandler formannskapet forslag til økonomiplan, årsbudsjett og overordnede planer. Formannskapet er også kommunens kulturutvalg, planutvalg, og utvides med tre ansattrepresentanter når Administrasjonsutvalget settes.

Utvalg

Holmestrand kommune har to politiske utvalg; utvalg for regulering og kommunalteknikk, og utvalg for oppvekst og omsorg. Utvalgene har syv medlemmer hver. Disse velges av bystyret.

Mer informasjon om de ulike råd og utvalg finnes på kommunens hjemmesider på klikkbart organisasjonskart.

Fellesnemnd

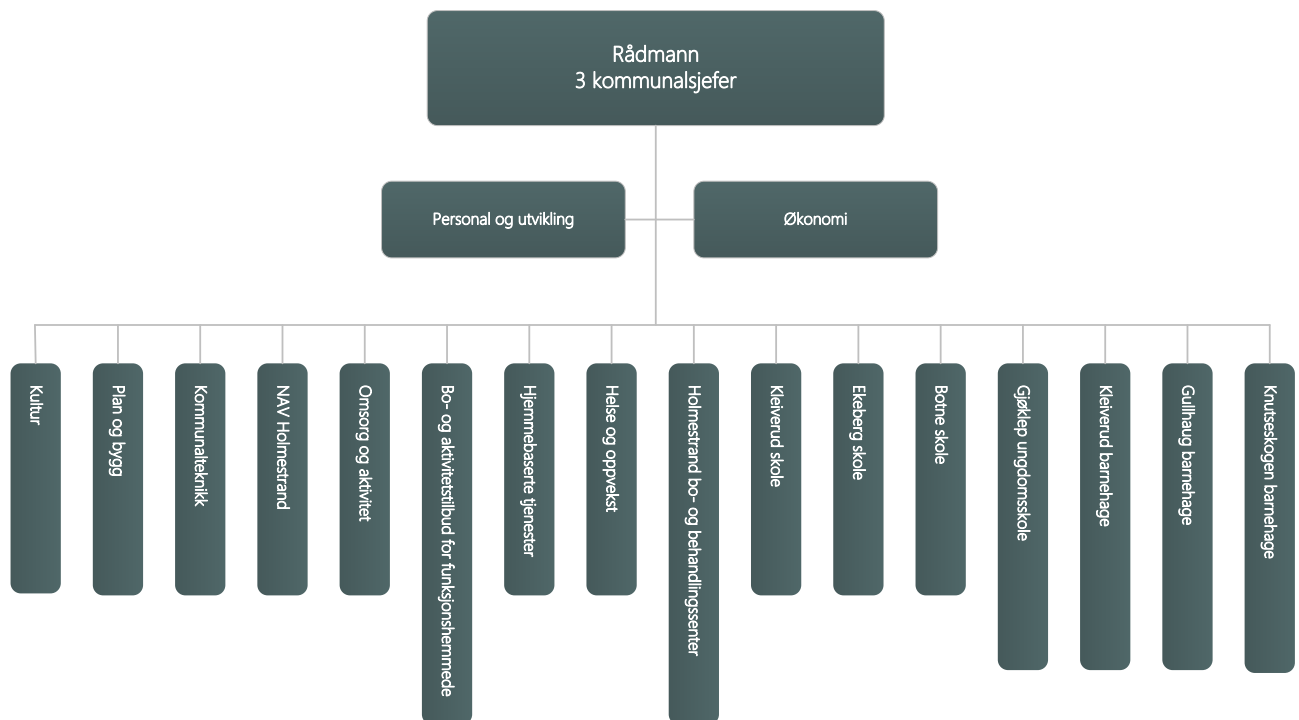
Det er opprettet fellesnemnd for kommunesammenslåing. Denne består p.t. av ni folkevalgte representanter; seks fra Holmestrand og tre fra Hof. Fellesnemnda utvides med fire hovedtillitsvalgte for å sette partssammensatt utvalg. Etter at kommunene har fattet sammenslåingsvedtak også med Sande har fellesnemnda vedtatt at Sande kan representeres i fellesnemnda med rådmann, ordfører, opposisjonsleder, samt at hovedtillitsvalgt tiltrer i partssammensatt utvalg – alle med møte- og talerett, men ikke stemmerett.

Høsten 2017, etter at departementet formelt har fattet vedtak om sammenslåing med Sande, vil den nåværende fellesnemnda erstattes av en ny fellesnemnd der også folkevalgte fra Sande er med fullt ut.

3.3 Administrativ struktur

Holmestrand kommune har to formelle beslutningsnivå; rådmannsnivå og virksomhetsledernivå. Rådmannens ledergruppe består av tre kommunalsjefer i tillegg til rådmannen.

Mer informasjon om de ulike virksomhetene finnes på kommunens hjemmesider på klikkbart organisasjonskart.

3.4 HMS

3.4.1 De menneskelige ressursene

Arbeidsgiverstrategien som ble vedtatt i 2013, med varighet til 2020, er et overordnet og strategisk dokument som skal gi en felles referanseramme for ledere, tillitsvalgte og medarbeidere med tydelig fokus på medarbeiderskap og leders rolle. Arbeidsgiverpolitikkenes hensikt er å gjøre kommunen til en attraktiv arbeidsgiver som klarer å rekruttere, utvikle og beholde medarbeiderne som er serviceinnstilte, stolte, og som trives med å løse kommunens utfordringer og oppgaver. Strategien konkretiserer verdier og mål for dagens og fremtidens medarbeidere.

En forutsetning for at Holmestrand kommune skal nå sine mål og møte fremtidens utfordringer, er at kommunens ledere utøver et godt og helhetlig lederskap og evner å bygge kultur for utvikling og nyskaping.

Lederutviklingsprogrammet som startet høsten 2015, og avsluttes 2017, er et viktig ledd i å skape helhetlig lederskap. Deltakerne er delt i to grupper med til sammen ca. 55 deltakere, inkludert

ledere fra Hof kommune. I ledersamlinger fokuseres det på erfaringsdeling og refleksjon, og det gjøres bruk av ulike typer metoder og verktøy. Programmet er evaluert som svært vellykket så langt.

3.4.2 Medarbeiderundersøkelse

Holmestrand kommune gjennomfører årlige medarbeiderundersøkelser ved hjelp av undersøkelsen fra Kommuneforlaget/Bedre kommune. Undersøkelsen gjennomføres elektronisk for alle fast ansatte i kommunen, og er en «temperaturmåling» på utvalgte områder. Siste undersøkelse, gjennomført i februar 2016, viser en medarbeidertilfredshet på 4,8 på en skala fra 1 til 6, hvor 6 er best. Tilfredsheten viser seg å være svært jevn fra år til år.

Svarprosenten er økende, og er nå på 86 pst som er den høyeste Holmestrand kommune har hatt. Videre oppfølging foregår i den enkelte virksomhet i samarbeid med leder og medarbeidere.

3.4.3 Sykefravær

Sykefraværet ved utgangen av september 2016 ligger an til 7,5 pst ved årets slutt. Dette vil i så fall være en liten nedgang fra tidligere år. Det foreligger p.t. ikke sammenligningstall for gjennomsnittet i Norge.

Arbeidet med å øke nærværprosenten fortsetter, blant annet gjennom oppfølging av de enkelte ansatte, samt fokus på nærvær i møtepunktet mellom ledelse, tillitsvalgte og medarbeidere.

3.4.4 Utvalgte styringsparameter

De styringsindikatorer Holmestrand kommune måler i dag er:

- Medarbeidertilfredshet
- Mobbing
- Diskriminering og varsling
- Ledelse
- Sykefravær.

Styringsparameterne i tabellen nedenfor er hentet fra medarbeiderundersøkelsen, med unntak av sykefravær. Alle områder som er hentet fra medarbeiderundersøkelsen har en skala fra 1 til 6, der 6 er best mulig.

Disse styringsparameterne er valgt som måleindikatorer for å måle resultatet for kommunens overordnede mål innenfor området medarbeidere.

Styringsparameter	Resultat ved siste måling	Mål 2017
Medarbeidertilfredshet	4,8	4,8
Ledelse (alle nivå) ²	4,0	4,7
Mobbing, diskriminering, varsling	5,2	6,0
Sykefravær	7,5 %	7,0 %

3.5 Arbeidsgiverpolitikk

Målet for arbeidsgiverpolitikken

- Holmestrand er en attraktiv arbeidsgiver.
- Holmestrand kommunes arbeidsgiverpolitikk er helsefremmende og er et redskap som fremmer best mulig forvaltning av den menneskelige ressursen kommunen rår over.

3.5.1 Rekruttering

Rekrutteringsstrategiene må møte ulike behov. På kort sikt handler det om å rekruttere tilstrekkelig arbeidskraft (antall og kompetanse). På lang sikt handler det om å få flere til å ta utdanning som det behov for i kommunen. Arbeidet med å skape robuste fagmiljø er et ledd i å få gode nok søkere.

Det er stort sett nok kvalifiserte søkere til utlyste stillinger, dog er det i enkelte faggrupper noe færre søkere enn tidligere. Dette ser ut til å være en utfordring på landsbasis. Det jobbes aktivt for et godt arbeidsmiljø og for å utvikle tjenester som skal være attraktive for fremtidige ansatte.

3.5.2 Medbestemmelse

Det er godt samarbeid mellom arbeidsgiver og arbeidstaker i Holmestrand kommune. Etter en samling hvor ledere og tillitsvalgte deltok, og hvor medbestemmelse og Hovedavtalen i praksis var tema, har alle virksomheter en plan for møtepunkt mellom partene.

3.6 IKT-samarbeid med andre kommuner

Mange av kommunene i Vestfold har sårbare IKT-avdelinger grunnet få ressurser og dårlig økonomi. Kravet til stadig utvidelse og tilgang på digitale hjelpemidler øker, og blant annet Holmestrand har vanskelig for å imøtekomme kravet om sikker og stabil drift «24/7/365».

For å møte disse kravene er det tvingende nødvending å effektivisere den daglige driften slik at det frigjøres ressurser for utvikling og forbedring av kvaliteten.

Høsten 2015 ble det igangsatt et prosjekt der målet er å opprette en felles IKT driftsenhet i seks kommuner; TNT (Tønsberg, Nøtterøy, Tjøme) + «gamle» 3K (Hof, Holmestrand, Re). Dette arbeidet går samtidig og uavhengig av eventuelle kommunesammenslåinger.

² Virksomhetsleder 4,9. Nærmeste leder 4,8. Overordnet ledelse 4,5.

Etter at prosjektet ble igangsatt er det klart at disse seks kommunene innen 2020 er blitt til tre kommuner, samt at Sande har vedtatt å slå seg sammen med nye Holmestrand.

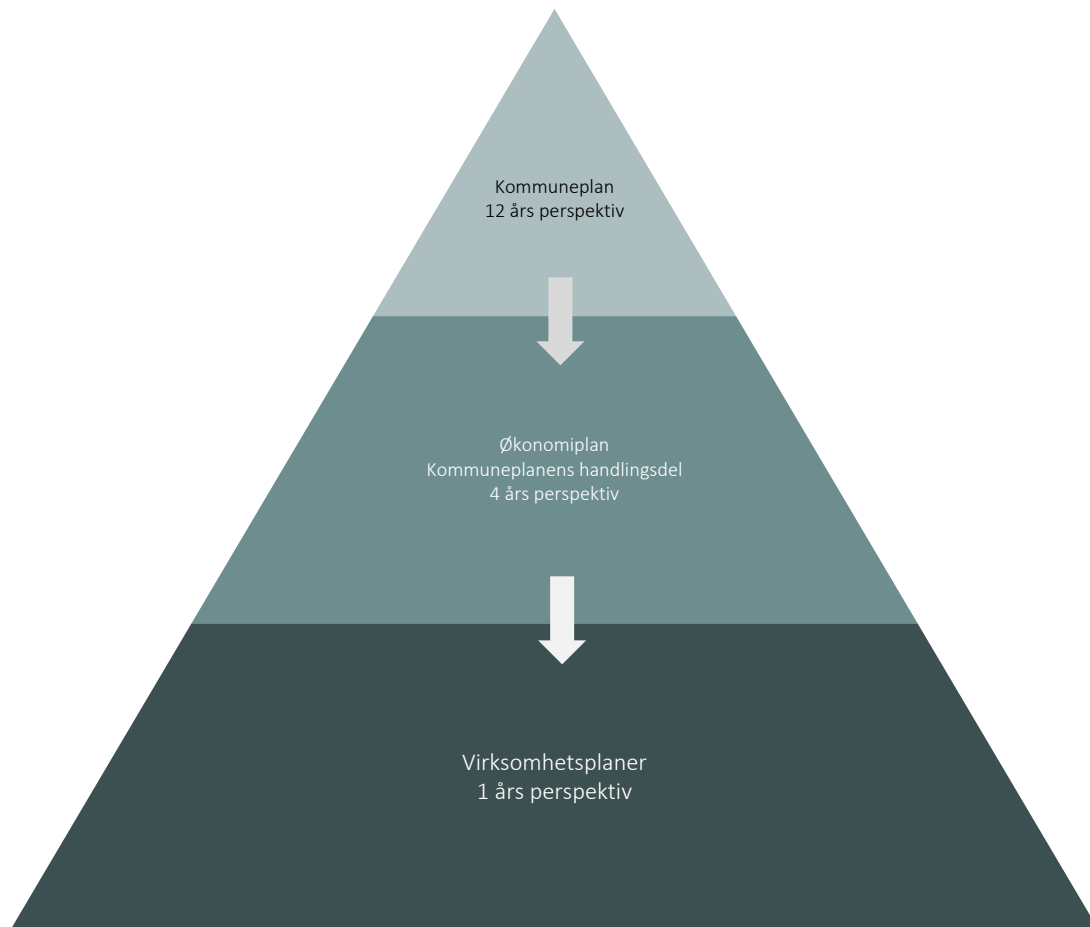
Parallelt med behandlingen av økonomiplan 2017-2020, fremmes det en sak til bystyret om å vedta opprettelsen av dette selskapet, som har fått navnet Jarlsberg IKT. Formell opprettelse er satt til 1.1.2017, mens de praktiske tilpasningene vil strekke seg utover i 2017.

3.7 Fokusområder og målsettinger

Kommuneplanens samfunns mål ligger til grunn for kommunens styringsmål. Sammenhengen mellom de ulike planene vises i figuren nedenfor.

Styringsmålene i tabellen på neste side er en sammenfatning av de overordnede målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Delmålene konkretiserer hva som skal måles for å vise om de overordnede målene er oppnådd.

Kommunens styringsmål er innarbeidet i lederavtalene og skal gjenspeiles i den enkelte virksomhets målsettinger.

Styringsmål for Holmestrand kommune***Samfunn***

- ❑ Holmestrand kommune legger til rette for en målrettet, positiv by- og regionsutvikling
- ❑ Holmestrand kommune er et trygt lokalsamfunn.
- ❑ Transportsystemet i Holmestrand er miljøvennlig, sikkert og effektivt.
- ❑ Holmestrand kommune tilrettelegger for at den enkelte kan ivareta sin helse med utgangspunkt i egne muligheter.

Brukere

- ❑ Holmestrand kommune utøver myndighet på en rettferdig, forutsigbar og etterrettelig måte.
- ❑ Innbyggerne er tilfredse med de tjenestene og den service kommunen yter.

Medarbeidere

- ❑ Holmestrand kommune har den kompetansen som trengs for å løse sine oppgaver profesjonelt og effektivt.
- ❑ Ansatte trives, og er stolte av å jobbe i Holmestrand kommune.

Økonomi

- ❑ Kommunen drives etter gode og effektive prinsipper for økonomistyring.
- ❑ Kommunens økonomiske rammer optimaliseres.
- ❑ Tjenesteproduksjonen foregår innenfor de økonomiske rammer som er vedtatt.

4 Kommunesammenslåing

Hof og Holmestrand er vedtatt sammenslått fra 1. januar 2018 (Kgl.res mars 2016). Sande skal slås sammen med «nye» Holmestrand fra 1.januar 2020.

Det er satt i gang en omfattende administrativ prosess for å kartlegge likheter, forskjeller og muligheter i den nye kommunen, og dette arbeidet videreføres i 2017. I løpet av 2017 skal organisering av den nye kommunen være klar. Endringer som kan vente til Sande er med, vil bli skjøvet i tid sånn at det ikke gjennomføres doble prosesser.

Sande vil delta i fellesnemda for Hof/Holmestrand med tre politikere og rådmann, med tale- og forslagsrett, fram til ny fellesnemd oppnevnes høsten 2017.

5 Samfunn og befolkning

5.1 Befolknings sammensetning

Befolknings sammensetningen i Holmestrand er ikke veldig ulik de andre kommunene og gjennomsnittene i utvalget nedenfor. Det er noe lavere andel i de yngre aldersklassene i Holmestrand, og til gjengjeld noe høyere andel i de eldre aldersklassene.

Andel	H.strand 2013	H.strand 2014	H.strand 2015	Sande 2015	Hof 2015	Vestfold 2015	EKG07 2015
0-5 år	6,5	6,5	6,4	7,0	6,0	6,5	7,4
6-15 år	11,5	11,5	11,2	13,4	12,9	12,0	13,0
16-66 år	66,2	66,0	65,8	65,2	65,6	65,6	65,9
67-79 år	11,3	11,6	12,3	10,3	11,7	11,2	10,1
80 år +	4,4	4,4	4,4	4,0	3,9	4,7	3,7
Sum	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Årlig befolkningsvekst har de siste årene stabilisert seg på rundt 1 pst, mens i 2014 var den omtrent doblet, til knappe 2 pst, jfr. figur nedenfor. I 2015 var befolkningsveksten på mer moderate 0,75 pst, mens halvveis i 2016 er veksten allerede på 0,78 %. For Holmestrand kommune er det positivt at befolkningsveksten ser ut til å ta seg opp, og det er spesielt ønskelig med en økning i den yrkesaktive andelen av befolkningen. Grafisk fremstilling vises på neste side.

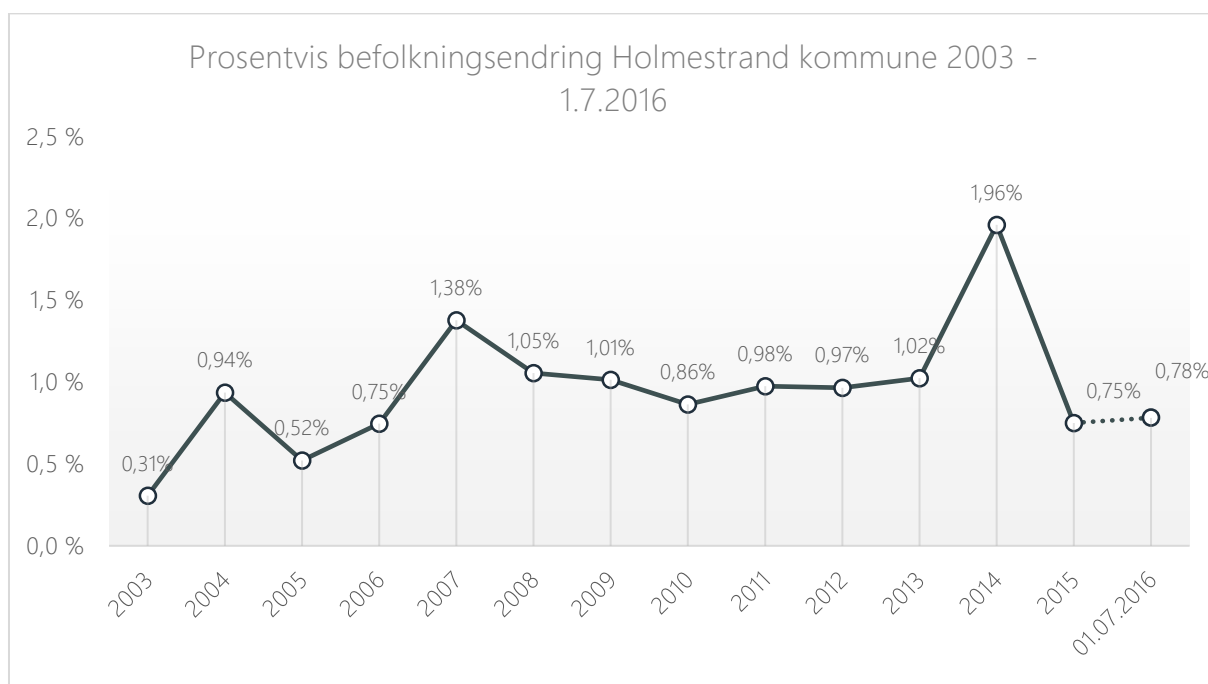
NHO uttalte i forbindelse med sitt kommune-NM (hentet fra Jarlsberg avis):

Holmestrand gjør det veldig bra på kommuneøkonomi og privat næringsliv. De gjør det dårligere på demografi og kompetanse. Men plasseringen mellom Oslo og Tønsberg gjør at de har et veldig godt utgangspunkt for å få flere unge innflyttere.

Også SSB har stor tro på befolkningsveksten i Holmestrand, som listen på neste side viser. Holmestrand er ventet å ha den tredje høyeste befolkningsveksten i Vestfold – et fylke som i helhet er ventet å ha en sterk befolkningsvekst frem mot 2040.

SSB sine befolkningsprognoser lover også godt for den nye sammenslåtte kommunen, da Sande er den kommunen i Vestfold som er ventet å ha høyest vekst.

Vestfold			
KOMMUNE	INNB. 2015	INNB. 2040	ENDRING
Tjøme	4 971	5 241	5,4 %
Lardal	2 474	2 671	8 %
Larvik	43 867	49 927	13,8 %
Svelvik	6 604	7 601	15,1 %
Nøtterøy	21 621	24 893	15,1 %
Hof	3 163	3 665	15,9 %
Horten	27 178	31 679	16,6 %
Sandefjord	45 820	55 528	21,2 %
Re	9 361	11 598	23,9 %
Stokke	11 657	14 567	25 %
Tønsberg	42 276	54 077	27,9 %
Holmestrand	10 741	14 039	30,7 %
Andebu	5 937	8 089	36,2 %
Sande	9 297	13 340	43,5 %

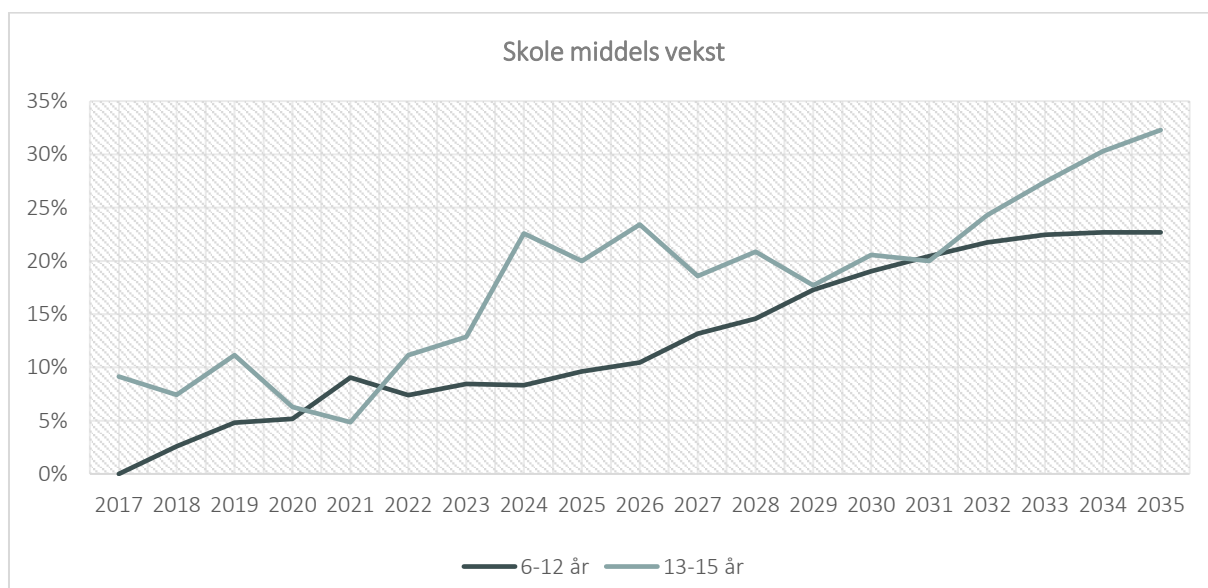
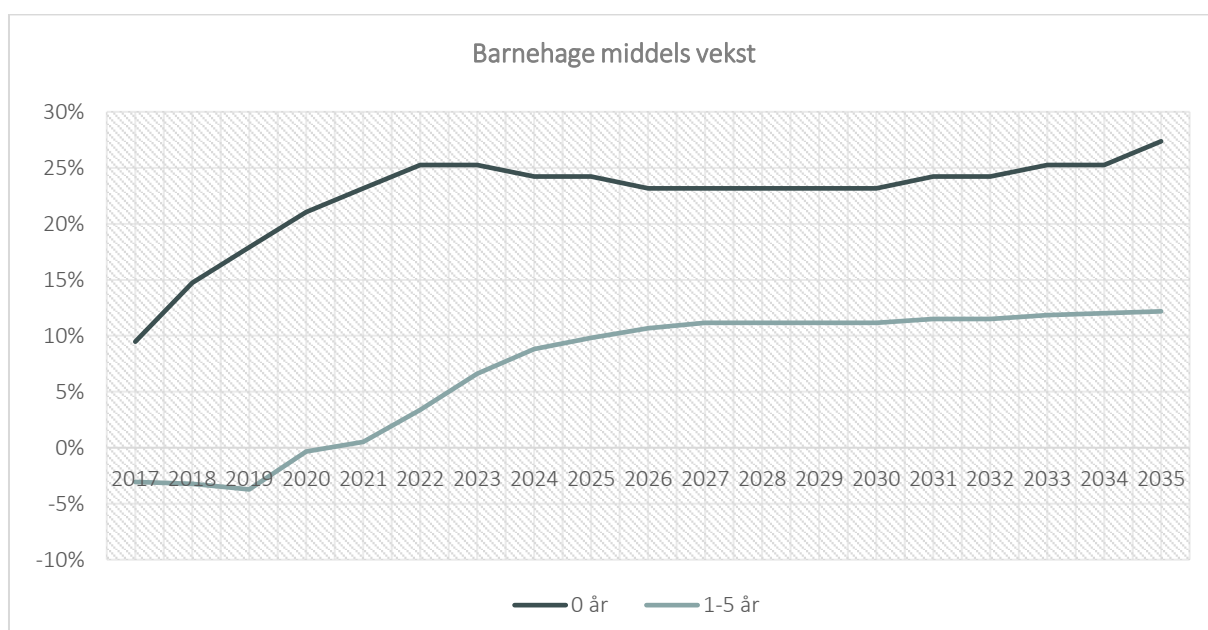

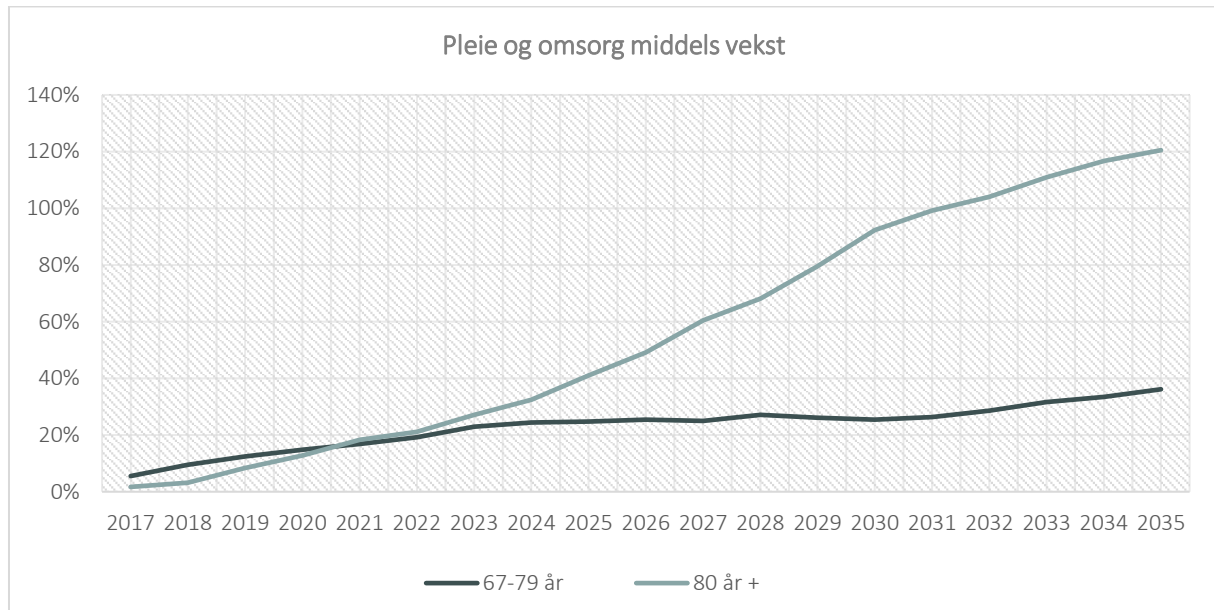
5.2 Befolkningsprognose

Tabellen nedenfor viser befolkningsprognose for Holmestrand for perioden 2017-2035. SSB sin prognose for middels vekst er lagt til grunn, da det er denne prognosen som ligger nærmest opp til Holmestrand sitt mål om årlig befolkningsvekst på 1,5 pst.

Andel	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2035
0 år	95	104	109	112	115	118	121
1-5 år	591	573	572	569	589	649	663
6-12 år	851	851	873	892	895	933	1 044
13-15 år	350	382	376	389	372	420	463
16-66 år	7 067	7 130	7 213	7 281	7 368	7 685	8 337
67-79 år	1 319	1 392	1 445	1 483	1 515	1 646	1 796
80 år +	468	476	483	507	528	660	1 032
Sum	10 741	10 908	11 071	11 233	11 382	12 111	13 456

De aldersgruppene som i størst grad medfører tjenester, er 0-5 år (barnehage), 6-15 år (skole) og 67 år og over (pleie og omsorg). Den akkumulerte befolkningsveksten i årene frem til 2035 i disse aldersgruppene vises i grafene nedenfor.

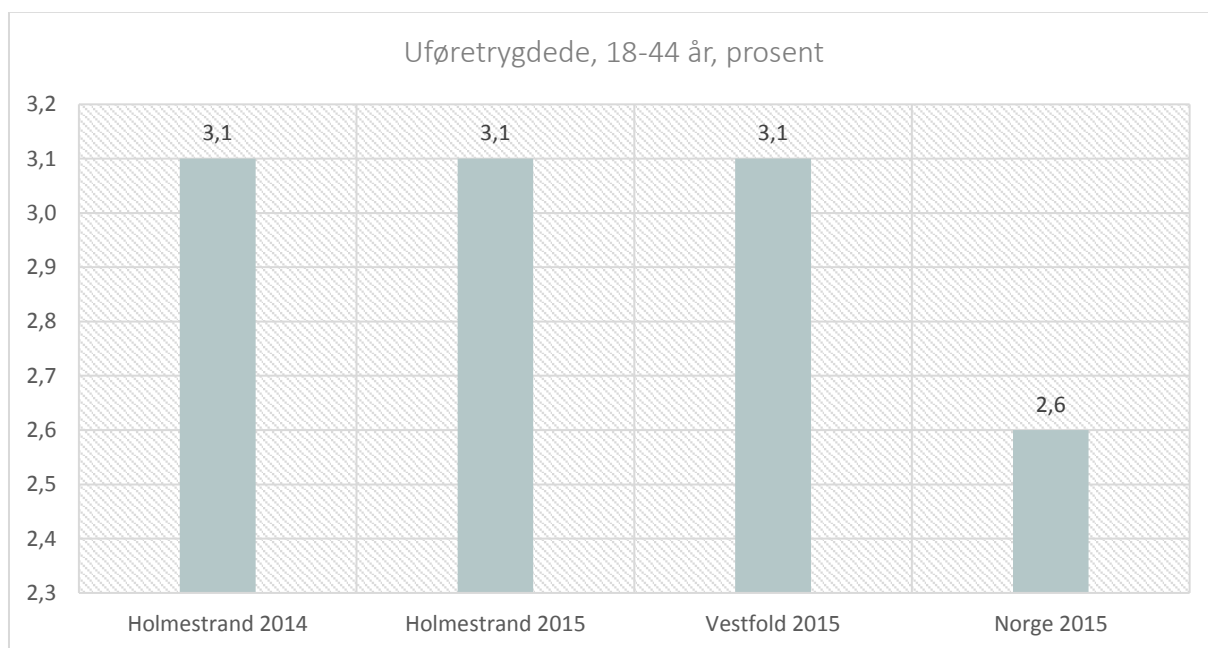
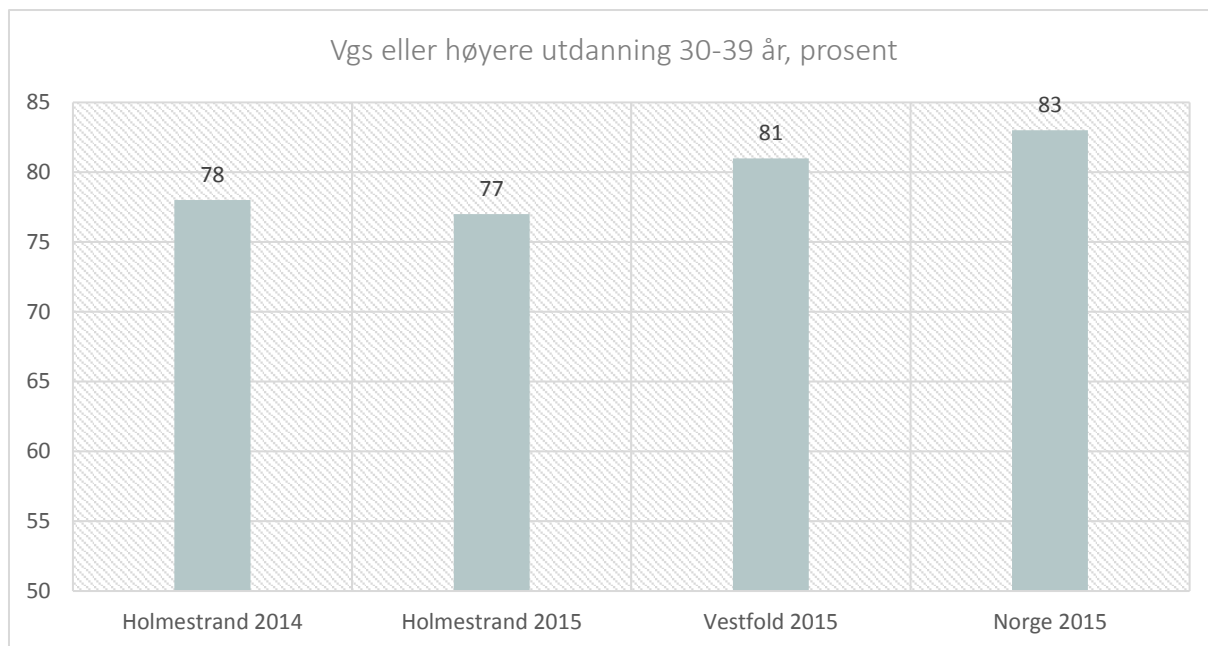

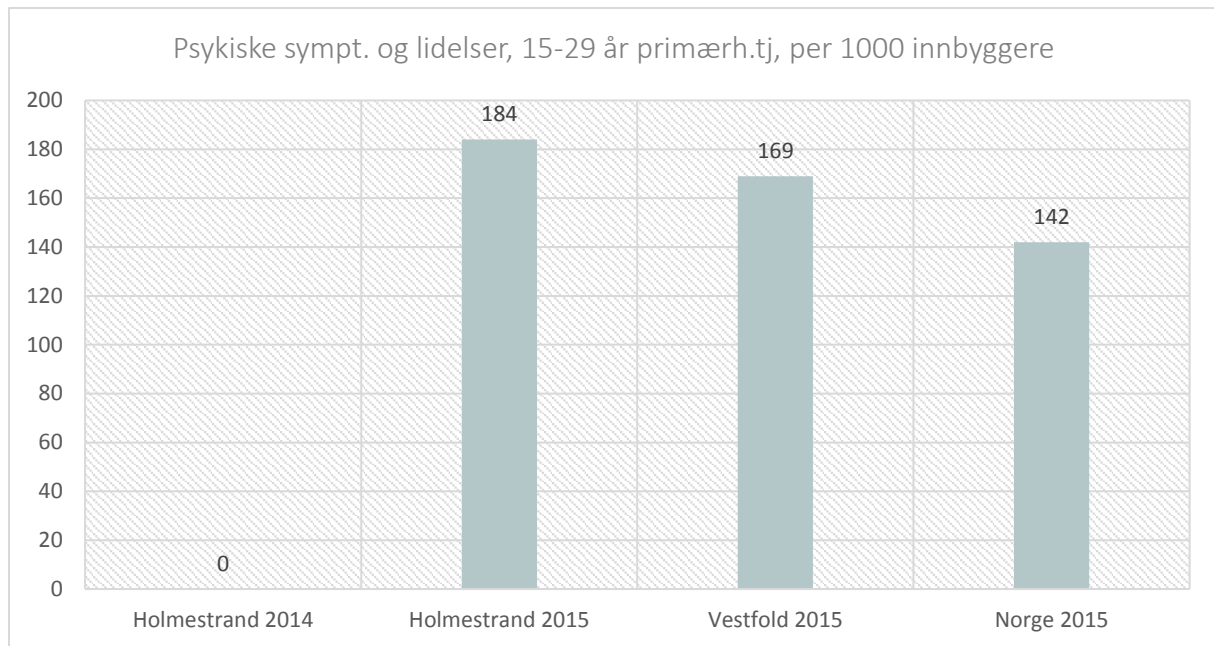
Det er spesielt aldersgruppen som har behov for barnehageplass som har den kraftigste økningen først i perioden. Pleie og omsorg vil få en relativt kraftig økning på slutten av denne økonomiplanperioden og i årene fremover. Rundt 2025 er det også en stor økning i antall ungdomsskoleelever.

Merk at det er stor forskjell på prosentskalaen i de ulike grafene.

5.3 Folkehelseprofil 2016

Grafene nedenfor viser hvordan kommunen ligger an i forhold til gjennomsnittet i Vestfold og på nasjonalt nivå på tre utvalgte indikatorer; andel av befolkningen som har videregående eller høyere utdanning i aldersgruppen 30-39 år, andel uføretrygdde i aldersgruppen 18-44 år, og antall personer med psykiske symptomer og lidelser, 15-29 år, per 1000 innbyggere.

En av indikatorene på psykiske lidelser er endret i årets folkehelseprofil, og det er derfor ikke sammenlignings tall for 2014.

Holmestrand kommune har en noe lavere andel av befolkningen med videregående skole og høyere utdanning enn Vestfold og landet for øvrig. Kommunen (og Vestfold) har også en høyere andel uføretrygdde i aldersgruppen 18-44 år sammenlignet med landssnittet, og antall personer med psykiske symptomer og lidelser per 1000 innbyggere er også høyere enn i Vestfold og landet forøvrig. Folkehelseprofilen for Holmestrand indikerer sosial ulikhet i helse som er et betydelig samfunnsproblem i et folkehelseperspektiv.

I Norge har levealderen økt for alle utdanningsgruppene siden 1960-tallet, men gruppene med lang utdanning har hatt den beste utviklingen (Tall fra 2009 viser at menn med universitets- eller høgskoleutdanning kan forvente å leve 6 år lengre enn menn med grunnskole. For kvinner er forskjellen 5 år). I gruppen med lav utdanning er det en betydelig større andel som rapporterer om generell dårlig helse enn i gruppen med høy utdanning. I gruppene med lavere utdanningsnivå er det også mer selvrapporterte muskel- og skjelettsykdommer og psykiske plager enn blant de med høyere utdanningsnivå. Utdanningsnivået kan altså delvis forklare andelen uføretrygdde og antall med psykiske lidelser og symptomer i en befolkning.

Tilsvarende funn finner man imidlertid også blant barn og unge. I familier med lav sosioøkonomisk status er det en høyere andel barn og unge som vurderer helsa si som dårlig sammenlignet med barn og unge i familier med høyere sosioøkonomisk status. Barn og unge av foreldre med lav sosioøkonomisk status har også økt risiko for langvarige sykdommer og plager, som for eksempel astma, allergi og eksem.

Levevaner følger også ofte utdannings- og inntektsnivå. Det betyr at grupper med lengre utdanning og høyere inntekt i gjennomsnitt har mer gunstige levevaner og bedre helse enn

grupper som har kortere utdanning og lavere inntekt. Studier har vist at foreldrenes utdanningslengde hadde sammenheng med barnas forbruk av sukkerholdige drikker. Inntaket av frukt og grønnsaker er også høyest blant personer med høy utdanning. Det kan derfor også hevdes at det er sosiale forskjeller i overvekt og fedme blant barn.

6 Føringer i statsbudsjettet for 2017

6.1 Frie inntekter

I følge statsbudsjettet er det lagt inn et økt handlingsrom for kommunene i 2017. Dette stemmer muligens på makronivå, men for Holmestrand kommune er det reelt sett et redusert økonomisk handlingsrom neste år. Holmestrand får en økning i frie inntekter på 18,2 mill. kroner neste år.

Lønns-, pensjons- og prisvekst på eksisterende ansatte og tjenester beløper seg til 19,8 mill. kroner, som innebærer at kommunen er på minussiden før det er tatt hensyn til satsingsområdene i statsbudsjettet og økte demografikostnader.

Situasjonen bedres av at kommuner med sammenslåingsvedtak får kompensert for tap i basistilskuddet, som følge av innføring av strukturkriteriet. Det er ikke oppgitt nøyaktig hvordan denne kompensasjonen skal beregnes. Holmestrand har tatt utgangspunkt i basistilskuddet for 2017, og beregnet en kompensasjon på 6,7 mill. kroner, som kommer i tillegg til de 18,2 mill. kronene omtalt ovenfor. Dette kan vise seg å være et noe optimistisk anslag.

6.2 Refusjon for ressurskrevende tjenester

Innslagspunktet for refusjon for ressurskrevende tjenester er økt med 50.000 kroner per bruker, utover det som følger av pris- og lønnsvekst. Holmestrand har p.t. 20 brukere i ordningen, og får dermed et tap på 1 mill. kroner.

6.3 Satsingsområder

Holmestrand har, som omtalt i punkt 6.1, i utgangspunktet ikke «råd til» å legge inn satsingsområdene. Rådmannen har likevel foreslått at disse legges inn i henhold til anslag som er gjort, jfr. tabellen nedenfor. I tillegg videreføres det statlige tilskuddet til frivillighetssentraler som er innlemmet i rammetilskuddet til kommunene.

Holmestrand - anslag andel - i 1000 kr	Anslag
Opptappingsplan rus	600
Helsestasjon og skolehelsetjenesten	100
Opptappingsplan habilitering og rehabilitering	200
Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere	120
Øyeblikkelig hjelp	175
Tidlig innsats skolene	310
Midler til frivilligsentraler	365
Sum	1 870

7 Økonomiske rammer og forutsetninger

7.1 Det økonomiske handlingsrommet

Rådmannen har de siste årene lagt frem budsjettforslag som til en viss grad har vært avvikende fra de omkringliggende kommuner. Det er mange kommuner som har hatt nullvekst i budsjettene, og sågar har måttet redusere rammene i tjenesteproduksjonen, til tross for økende behov i befolkningen.

Også i budsjettet for 2017 foreslår rådmannen til dels store økninger – spesielt innenfor områdene helse, sosial og omsorg og barnehage. Også innenfor kommunalteknisk virksomhet foreslås en ekstraordinær budsjettøkning i 2017, for å ta vedlikeholdsetterslep på kommunale bygg og veier. Dette foreslås dekket av disposisjonsfond.

Ingen områder eller virksomheter er neste år pålagt innsparinger utover det som følger av redusert behov.

Det er dog verdt å merke seg at det er gjort en endring i strategi vedrørende bruk av engangsmidler og usikre inntekter. Holmestrand har de siste årene ikke benyttet f.eks. avkastning fra finansplasseringer i driften – disse har vært budsjettert avsatt til fond. I planperioden er også denne type inntekter budsjettert brukt i driften.

Rådmannen er imidlertid trygg på at dette ikke er for risikofylt siden kommunens fond gjennom flere år er økt og er nå på et meget høyt nivå i nasjonal sammenheng. Det er faktisk bare 30 kommuner i Norge som i 2015 hadde et høyere disposisjonsfond enn Holmestrand, målt i prosent av brutto driftsinntekter. Holmestrand har i løpet av 2016 økt disposisjonsfondet med ytterligere 36,4 mill. kroner, som fører oss oppover listen, til å ha Norges ca. 15. høyeste disposisjonsfond, målt i prosent av brutto driftsinntekter.

Det er også grunn til å understreke den store risikoen som ligger på finanspostene i dette budsjettet, både på gjeldssiden og fondssiden. Med en gjeld på over 500 mill. kroner som belaster driften direkte (ikke dekkes av eksterne) vil ett prosentpoeng renteøkning føre til en økt renteutgift på 5 mill. kroner som må dekkes av andre budsjettposter.

Rådmannen anser imidlertid at en ny og større kommune, først med Hof og fra 1.1.2020 med Sande, får større finansielle muskler, i tillegg til at Holmestrand kommune med stor sannsynlighet vil få en positiv befolkningsvekst, og næringsetableringer som vil styrke kommuneøkonomien.

Dersom bystyret ikke deler denne optimismen, må investeringsrammene reduseres for å opprettholde dagens driftsnivå så langt som mulig i de nærmeste årene.

7.2 Søknader om tilskudd

7.2.1 Botne aktivitetssenter

Botne aktivitetssenter har i 2016 fått 0,2 mill. kroner i tilskudd fra Holmestrand kommune. Inntil 2014 fikk senteret 0,1 mill. kroner i tilskudd. Botne aktivitetssenter søker om en ikke-spesifisert økning av tilskuddet i 2017.

Rådmannen finner ikke rom for å øke tilskuddet, og foreslår at dette holdes uendret på 0,2 mill. kroner også i årene fremover.

7.2.2 Vestfoldmuseene

Vestfoldmuseene IKS søker om et tilskudd på 100.000 kroner utover det som følger av lønns- og prisvekst. Rådmannen finner ikke rom for å øke tilskuddet utover det indeksjusterte nivået fra 2016.

7.3 Befolkningsutvikling for økonomiplanperioden

Befolkningsøkningen i Holmestrand var i 2015 på 0,75 pst, mens i første halvår 2016 var befolkningsøkningen på 0,78 pst. Selv om befolkningsveksten i 2015 var lavere enn de årlige 1,5 pst det forutsattes i kommuneplanen, forventes det i årene fremover en sterkere befolkningsvekst, med blant annet ferdigstilling av dobbelt jernbanespor og stor byggeaktivitet. I økonomiplanperioden legges SSB sitt middels vekst-alternativ til grunn, da denne ligger nærmest kommunens mål om 1,5 pst årlig befolkningsvekst. Denne gir følgende prognose for perioden 2017-2020:

Middels vekst SSB	2017	2018	2019	2020
0 år	104	109	112	115
1-5 år	573	572	569	589
6-12 år	851	873	892	895
13-15 år	382	376	389	372
16-66 år	7 130	7 213	7 281	7 368
67-79 år	1 392	1 445	1 483	1 515
80 år +	476	483	507	528
Sum	10 908	11 071	11 233	11 382
Årlig vekst	1,6 %	1,5 %	1,5 %	1,3 %

7.4 Pris- og lønnsvekst

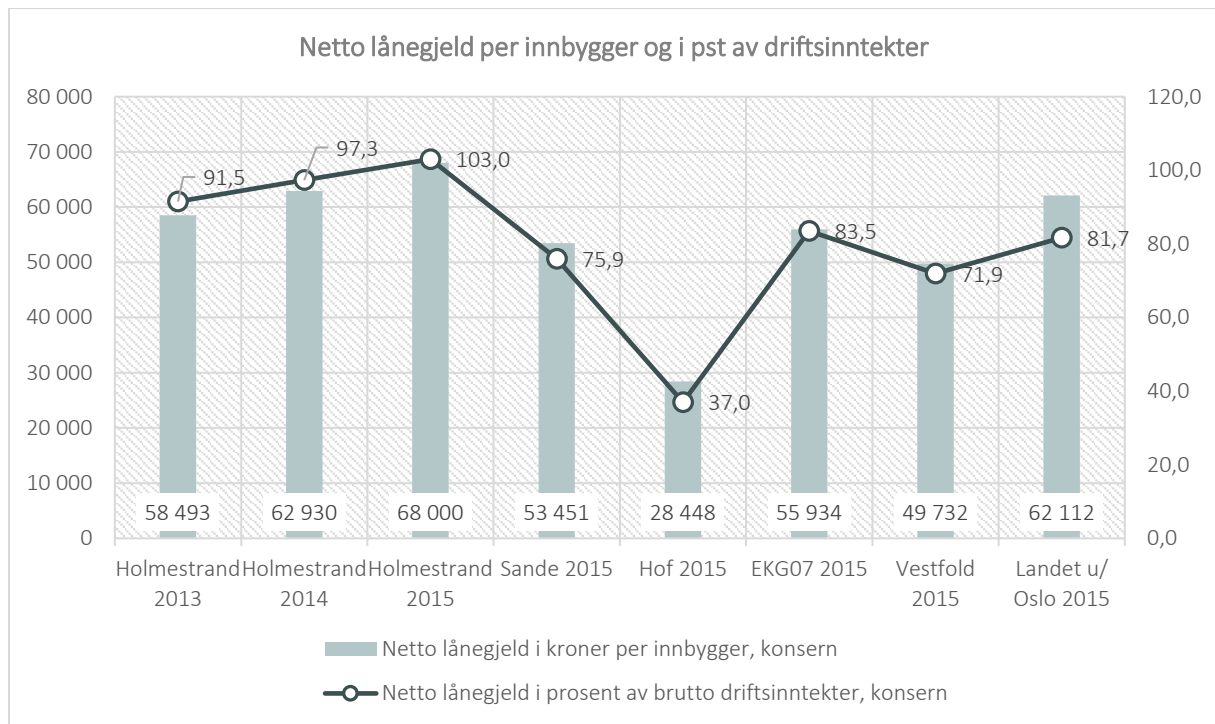
I budsjett for 2017 er de forutsetninger som følger av statsbudsjettet i forhold til pris- og lønnsvekst lagt til grunn. Dette innebærer en forventet lønnsvekst på 2,7 pst i 2017, og deflator (vektet pris- og lønnsvekst) på 2,5 pst.

Virkningen av lønnsoppgjøret er med dette beregnet til 11,8 mill. kroner i 2017, og kompensasjon for kjøp av tjenester fra eksterne samarbeidspartnere er beregnet til knapt 4 mill. kroner.

7.5 Gjeld og disposisjonsfond

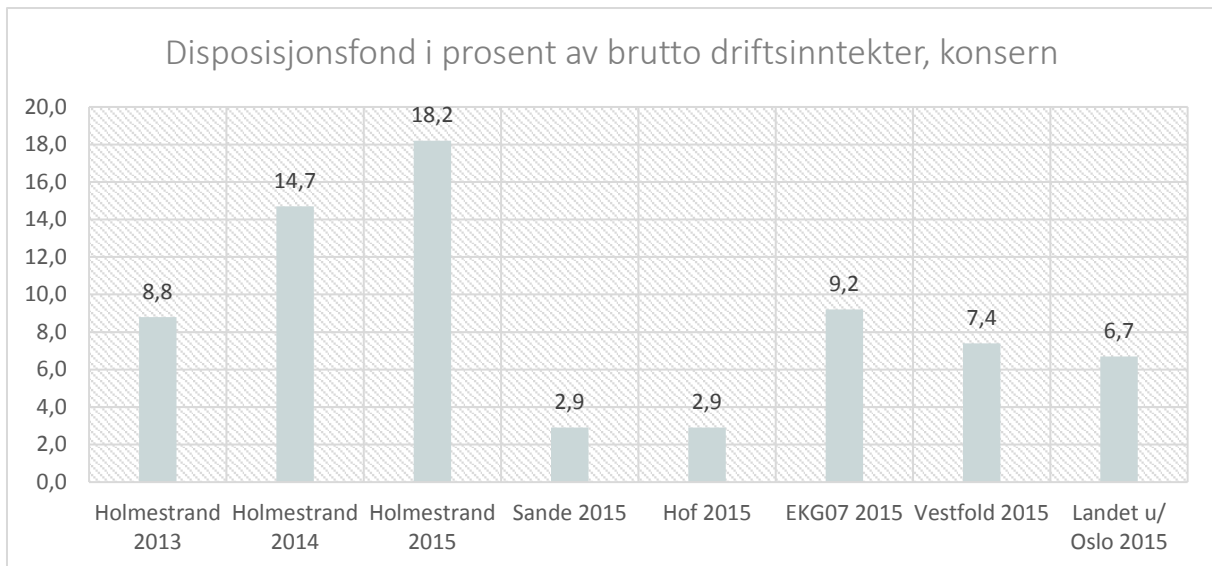
Lånegjeld per innbygger i Holmestrand øker noe fra 2014 til 2015, og lånegjeld i pst av brutto driftsinntekter er i 2015 over 100 pst. Hof ligger vesentlig lavere enn de andre kommunene og gjennomsnittene i dette utvalget.

Det er imidlertid viktig å se gjeldssiden i sammenheng med hvor mye de enkelte kommunene har i frie disposisjonsfond. Grafene nedenfor viser begge disse forholdene.

Som grafen ovenfor viser ligger Holmestrand noe høyt på gjeldssiden sammenlignet med de andre kommunene. Holmestrand har imidlertid de siste årene hatt god avkastning på sine finansplasseringer, som i stor grad har blitt satt av til disposisjonsfond. Dette er fond som kan benyttes fritt, både i drifts- og investeringsregnskapet. Kommunens samlede disposisjonsfond er p.t. på knapt 148 mill. kroner. I tillegg kommer ubundne investeringsfond på vel 160 mill. kroner som kan benyttes i investeringsregnskapet.

Grafen nedenfor viser *disposisjonsfond* i prosent av brutto driftsinntekter, som viser at Holmestrand har vesentlig høyere fond enn de andre kommunene. Sande og Hof ligger på et lavt nivå når det gjelder disposisjonsfond. For Hof sin del matches dette av lav gjeld. Når det gjelder Sande stiller saken seg noe annerledes da Sande har en mye høyere gjeld.

Rådmannens forslag til budsjett inneholder et ekspansivt investeringsbudsjett, som omtales flere steder i dokumentet. Selv om en lang rekke prosjekter helt eller delvis finansieres av eksterne, fordrer det likevel store låneopptak i årene som kommer.

Dersom investeringsbudsjettet vedtas og gjennomføres som foreslått, vil det medføre følgende netto økning i gjelden for Holmestrand:

Økning gjeld Tall i 1000 kr	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Sum perioden
Låneopptak	144 996	106 220	77 320	30 820	359 356
Nedbetaling lån	28 751	32 087	34 448	35 259	130 545
Netto økning gjeld	116 245	74 133	42 872	-4 439	228 811

Av låneopptaket er en del utgifter som skal dekkes av eksterne. Rente- og avdragsutgifter som må dekkes gjennom kommunens eget driftsbudsjett knytter seg til lån på 84,9 mill. kroner i 2017, 63,2 mill. kroner i 2018, 57,3 mill. kroner i 2019 og 10,8 mill. kroner i 2020.

Dette er en relativt kraftig økning av gjelden, som fører til at kommunen blir ytterligere risikoeksponert enn det som er tilfellet i dag.

7.6 Rente- og avdragsforutsetninger

Det økende låne- og finansieringsbehovet i Holmestrand kommune har ført til at kommunen har økt gjeldsporteføljen betraktelig de siste årene. Dette gjelder også for den kommende økonomiplanperioden.

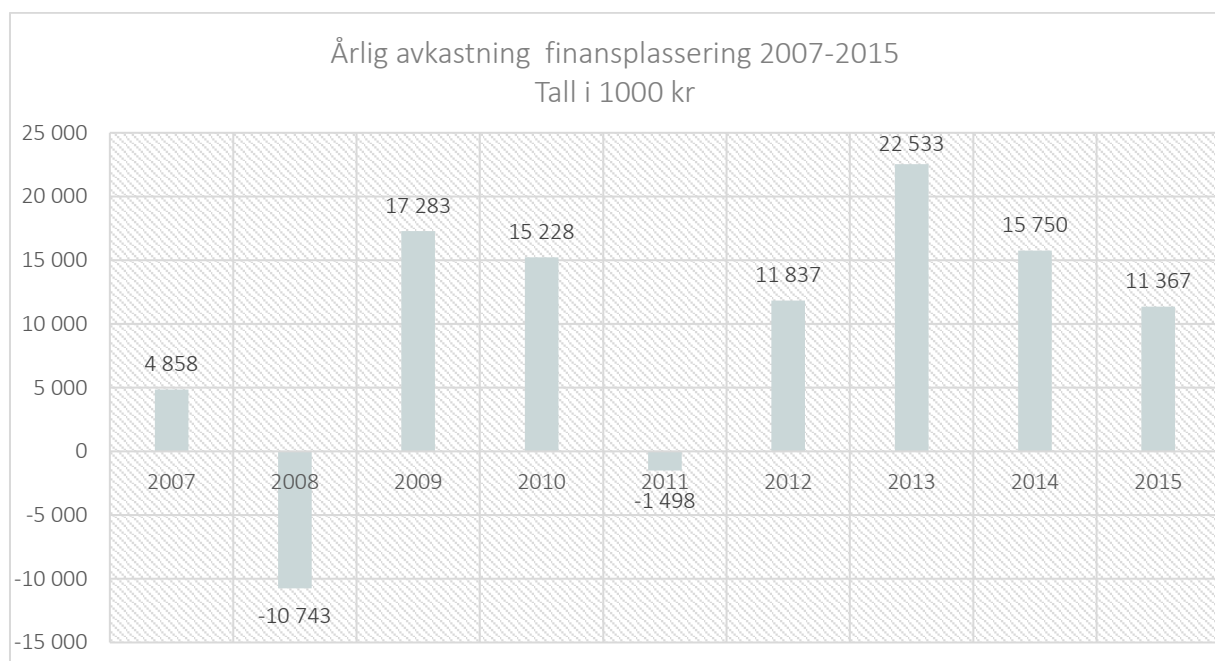
Kommunen har de siste årene refinansiert og økt avdragstiden på eksisterende lån til den maksimale avdragstiden. Dette for å muliggjøre tiltrengte budsjettøkninger innenfor tjenesteproduksjonen. Det er imidlertid bygd opp en buffer på 25 mill. kroner, som kan benyttes til

både dekning av tap på finansplasseringer og eventuelle ekstraordinære rentøkninger. Budsjettrenten er satt til 2 pst. Dette er noe høyere enn dagens rente.

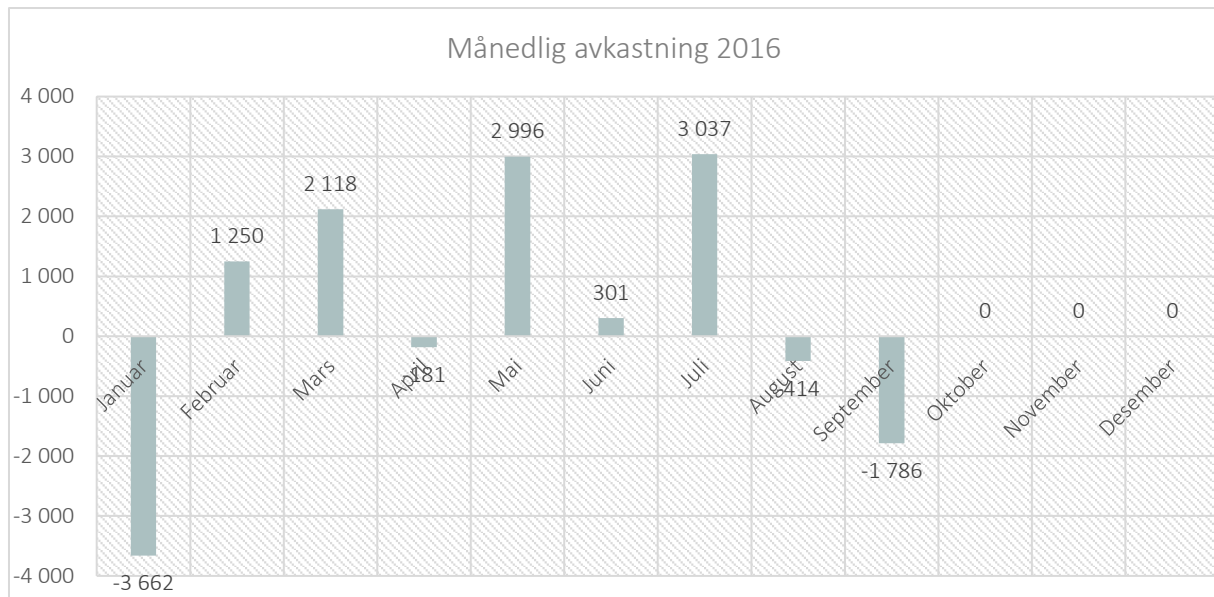
Alle nye lån tas opp med flytende rente og er budsjettert etter en nedbetalingstid på 30 år. Unntak fra dette er lån til VAR-investeringer, som er budsjettert med en nedbetalingstid på 40 år, og lån til investeringer som skal dekkes av eksterne. Der er lån budsjettert nedbetalt i henhold til den tidsplan eksterne dekker Holmestrand kommunes utgifter; renseanlegg Sandes andel skal nedbetales over 20 år, mens heis i fjell, som skal dekkes av Vestfold fylkeskommune, skal nedbetales over 10 år.

7.7 Finansforvaltning

Holmestrand har de siste årene fått god avkastning på de plasserte finansmidlene. Grafen nedenfor viser den årlige avkastningen i perioden 2007-2015.

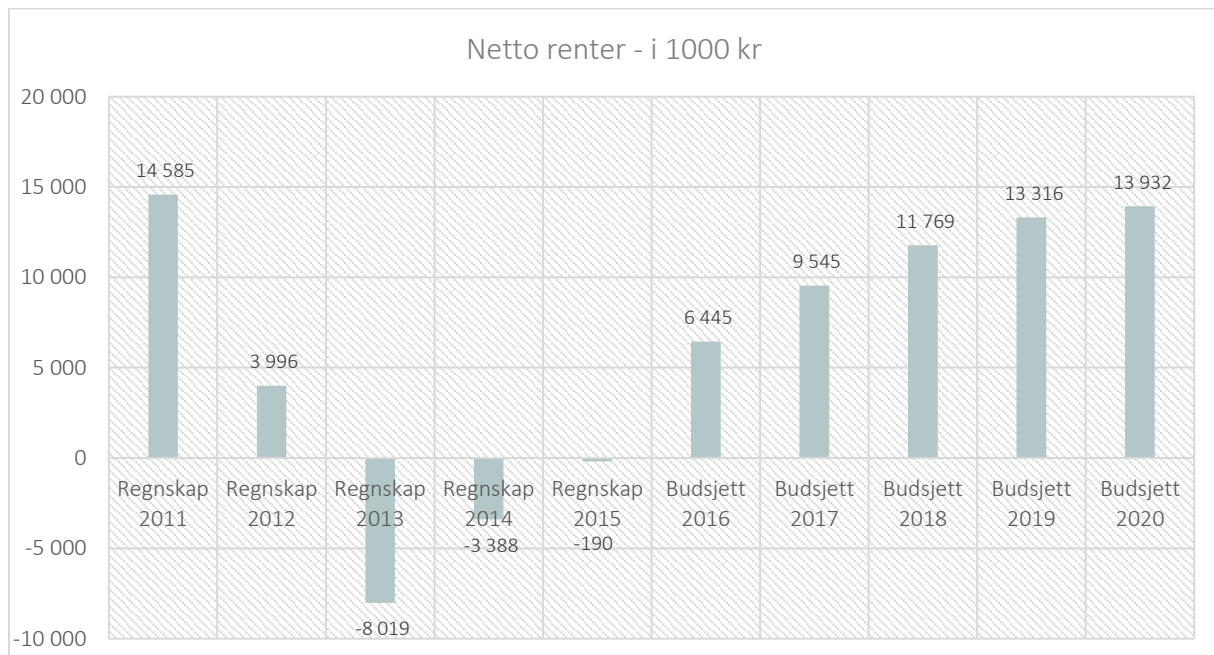
Utviklingen i 2016 viser et finansmarked med store månedlige variasjoner. En oversikt over månedlig avkastning i 2016 viser dette med all tydelighet. Avkastningen til og med september er på vel 3,6 mill. kroner. Dette er lavere enn budsjettert. Kommunen må i tiden fremover belage seg på en noe lavere avkastning med en høyere usikkerhet enn i de siste årene.

I økonomiplanen for 2015-2018 ble det vedtatt å realisere store deler av finansmidlene, og bruke dette til investeringer. En del av finansmidlene ble også realisert i 2015. Rådmannen anser imidlertid at det med dagens lave rentenivå vil lønne seg å ta opp lån i stedet for å realisere alle finansmidlene. Når renten etter hvert begynner å stige, kan det vurderes på nytt å realisere midlene og nedbetale gjeld.

Budsjettet avkastning ligger til neste år uforandret på 8,5 mill. kroner.

Grafen nedenfor viser netto renter i perioden 2011-2020:

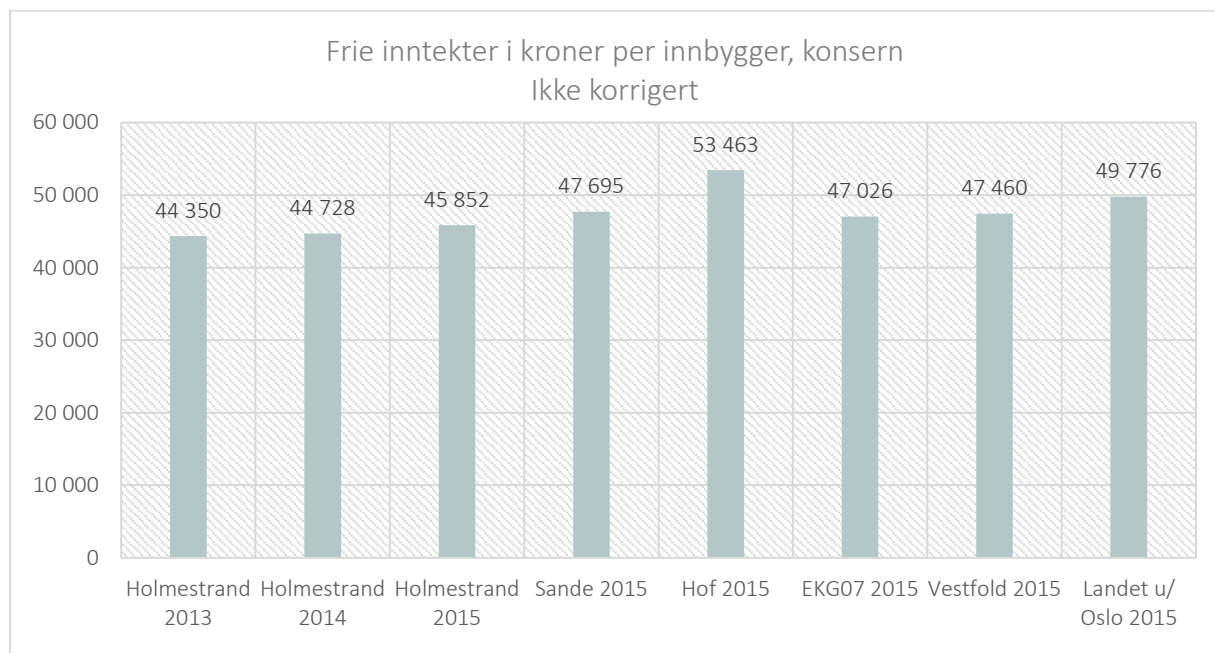
Netto renteutgifter er et uttrykk for summen av renteutgifter (knyttet til gjeld) og renteinntekter (hovedsakelig avkastning fra finansplasseringer). Inntekter uttrykkes som negative tall, og grafen viser de gode resultatene i 2013 og 2014 der netto renteutgifter var negative. Disse to årene var altså renteinntektene større enn renteutgiftene. Også 2015 ga en marginal netto inntekt på 190.000 kroner.

Det motsatte resultatet kan ses spesielt i 2011. Også i inneværende år og kommende fireårsperiode er det budsjettet med til dels betydelig høyere renteutgifter enn avkastning fra finansplasseringer.

Det gjøres oppmerksom på at det ikke skilles mellom type renteutgifter i denne oversikten. Deler av renteutgiftene skal med andre ord dekkes av eksterne, for eksempel innbyggere på VAR-utgifter, Holmestrand småbåthavn DA og Sande kommune vedrørende renseanlegget.

7.8 Frie inntekter

Grafen nedenfor viser nivået på frie inntekter sammenlignet med andre kommuner, uten at det er korrigert for beregnet utgiftsbehov. Når frie inntekter i kommuner sammenlignes bør det korrigeres for ressursbehovet i befolkningen. Avviket mellom Holmestrand kommune og de øvrige blir da noe lavere. Hof skiller seg ut, og det skyldes småkommunetilskuddet.

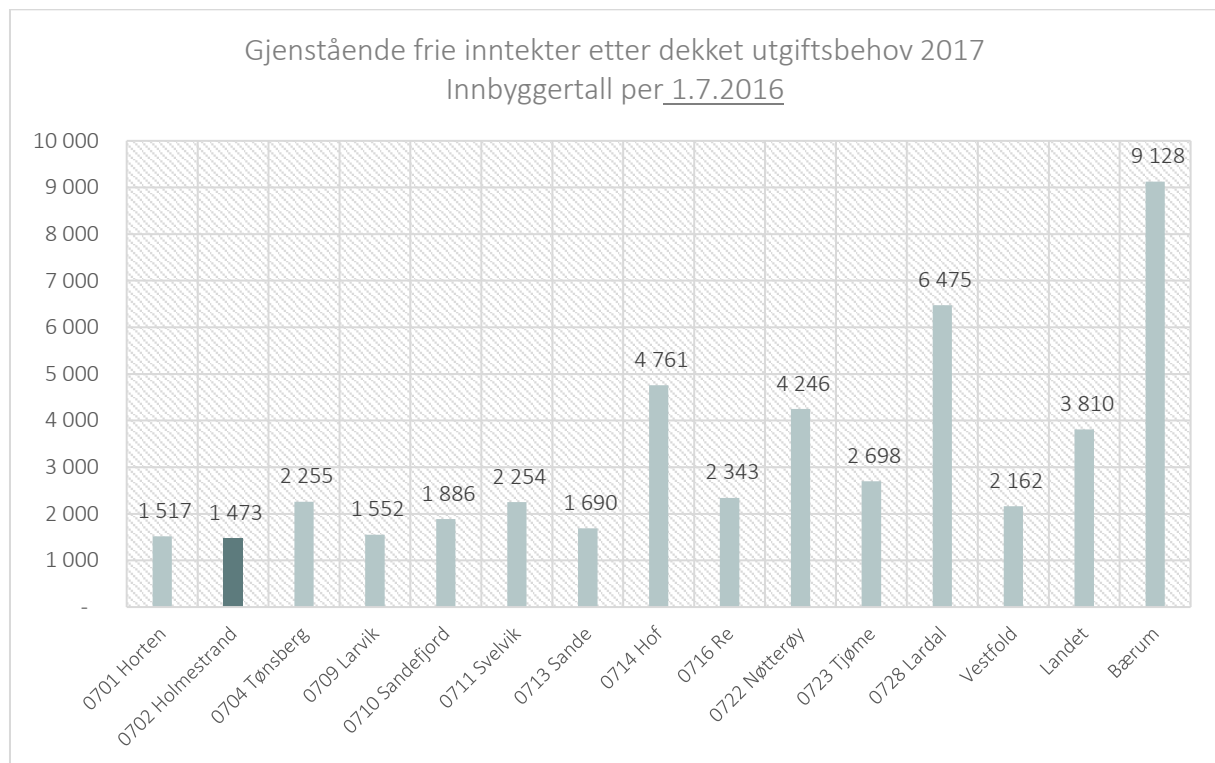
I Statsbudsjettet for 2017 er det oppgitt frie inntekter per innbygger i kroner, samt at det oppgis et beregnet utgiftsbehov per innbygger i den enkelte kommune. Gjenstående frie inntekter per innbygger etter dekket utgiftsbehov skal dekke alle utgifter som ikke er direkte knyttet til brukere og tjenesteyting (tjenester som er utenfor inntektssystemet), som f.eks. rente- og avdragsutgifter og kultursektoren.

Vestfold-kommunene kommer, sammen med Østfold-kommunene, dårlig ut i denne sammenligningen. I tillegg kommer Holmestrand særs dårlig ut sammenlignet med de øvrige

Vestfold-kommunene, og ligger lavest i Vestfold, når innbyggertallet per 1.7.2016 legges til grunn. Dette kan tydelig ses i grafen nedenfor.

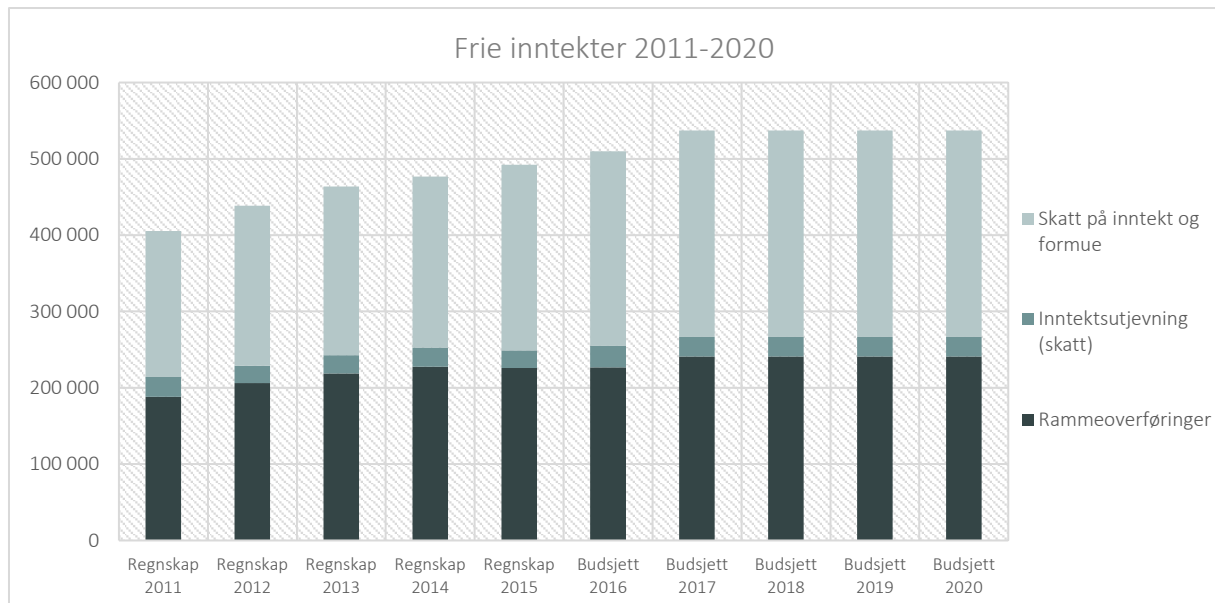
Det er også verdt å nevne at gjennomsnittet i landet på gjenstående frie inntekter per innbygger er på over 3.800 kroner, og Holmestrand ville hatt en økning i overføringene på over 25 mill. kroner om kommunen hadde vært på landssnitt.

Merk at kompensasjon for tap i basistilskuddet for kommuner med sammenslåingsvedtak er holdt utenfor i disse tallene. For Holmestrand vil denne kompensasjonen beløpe seg til 5-6 mill. kroner. Den endelige beregningen av dette er p.t. ikke klar.

Hof og Lardal skiller seg ut i denne sammenligningen. Det skyldes hovedsakelig at disse to kommunene har småkommunetilskudd, som kommuner som har under 3.200 innbyggere mottar.

Grafen nedenfor viser utviklingen i frie inntekter i perioden 2011 til 2020, hvorav tallene for årene 2016 - 2020 er budsjett. For 2011-2015 er det de reelle regnskapstallene som er lagt til grunn.

I kroner er økningen i frie inntekter fra 2016 til 2017 på ca. 18,2 mill. kroner. I tillegg kommer kompensasjon for tap i basistilskuddet, som kommuner med sammenslåingsvedtak mottar neste år.

Dette skal dekke budsjettert lønns- og prisvekst på ca. 15,5 mill. kroner, samt pensjonsvekst på ca. 2 mill. kroner. Det er dermed i realiteten ikke handlingsrom for å øke budsjettene innenfor tjenesteproduserende virksomheter.

Det er likevel lagt inn en del økninger på virksomhetenes budsjett, i tillegg til en del store investeringer. Dette er gjort mulig av fortsatt lav rente på kommunens lån, i tillegg til at det er benyttet «engangs-penger» som bruk av disposisjonsfond for å saldere budsjettet.

Rådmannen ønsker å presisere at omfanget av investeringene de nærmeste årene ligger høyere enn de burde - men med tro på en noe bedre kommuneøkonomi fra 2018, og spesielt fra 2020 når Sande også kommer med, enn det som kan legges til grunn i dag, vil investeringene kunne gjennomføres.

7.9 Eiendomsskatt

Eiendomsskatt på verker, bruk og næringseiendommer utskrives i planperioden med et proveny på seks promille. Forutsetningen i budsjettet er en inntekt på 10,5 mill. kroner, basert på gjeldende takstgrunnlag for verker og bruk, samt andre næringseiendommer. Anslaget er videreført for hele økonomiplanperioden, og innebærer ingen endring fra budsjett 2016.

Bystyret vedtok ved behandlingen av budsjettet for fireårsperioden at eiendomsskatten skal fjernes fra og med 2018. Dette er innarbeidet i økonomiplanen, og er dekket ved bruk av disposisjonsfond. En varig dekning av bortfall av eiendomsskatt vil bli behandlet i forbindelse med økonomiplan for perioden 2018-2021 for «nye» Holmestrand kommune.

7.10 Driftsbudsjettet

7.10.1 Budsjettskjema 1A, inkl. bortfall av eiendomsskatt fra og med 2018

Budsjettskjema 1A - drift tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Skatt på inntekt og formue	-243 615	-255 048	-270 473	-270 473	-270 473	-270 473
Ordinært rammetilskudd	-248 885	-276 986	-265 822	-265 822	-265 822	-265 822
Skatt på eiendom	-9 150	-10 500	-10 500	0	0	0
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	-30 431	-25 745	-28 345	-28 345	-28 345	-28 345
Sum frie disponible inntekter	-532 082	-568 279	-575 140	-564 640	-564 640	-564 640
Renteinntekter og utbytte	-5 237	-5 566	-5 566	-5 566	-5 566	-5 566
Gevinst finansielle instrum (omløpsmidler)	-21 042	-8 900	-8 900	-8 900	-8 900	-8 900
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	16 760	17 611	20 711	22 935	24 482	25 098
Tap finansielle instrume (omløpsmidler)	9 632	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300
Avdrag på lån	17 950	23 918	28 751	32 087	34 448	35 259
Netto finansinnt./utg.	18 063	30 363	38 296	43 856	47 764	49 191
Til dekning av tidlig. regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	29 533	36 374	3 911	0	0	3 297
Til bundne avsetninger	17 289	3 580	3 580	3 580	3 580	3 580
Bruk av tidligere regnks.m. mindreforbruk	-21 511	-18 585	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-2 300	-1 500	-24 700	-11 641	-12 323	-11 200
Bruk av bundne avsetninger	-16 864	-8 341	-6 009	-6 009	-6 009	-6 009
Netto avsetninger	6 147	11 528	-23 219	-14 071	-14 752	-10 332
Overført til investeringsbudsjettet	308	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	-507 564	-526 389	-560 063	-534 855	-531 628	-525 781
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	488 979	526 389	560 063	534 855	531 628	525 781
Mer/mindreforbruk	-18 585	0	0	0	0	0

7.10.2 Budsjettskjema 1B

Budsjettskjema 1B ³ Tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Administrasjon⁴						
Utgifter	49 505	73 640	53 911	52 827	52 342	52 142
Inntekter	-5 339	-4 766	-4 888	-4 888	-4 888	-4 888
Netto driftsutgifter	44 166	68 874	49 023	47 939	47 454	47 254
Barnehage						
Utgifter	77 837	83 639	86 074	86 574	86 574	86 574
Inntekter	-10 205	-10 364	-10 587	-10 587	-10 587	-10 587
Netto driftsutgifter	67 632	73 275	75 487	75 987	75 987	75 987
Skole						
Utgifter	127 071	124 468	121 840	123 246	123 246	123 246
Inntekter	-22 884	-16 815	-16 609	-16 609	-16 609	-16 609
Netto driftsutgifter	104 187	107 653	105 231	106 637	106 637	106 637
Helse, sosial og omsorg						
Utgifter	291 110	295 617	304 562	305 512	305 712	305 912
Inntekter	-63 814	-60 796	-59 975	-59 975	-59 975	-59 975
Netto driftsutgifter	227 296	234 821	244 587	245 537	245 737	245 937
Tekniske tjenester⁵						
Utgifter	110 344	114 552	136 652	112 487	112 387	112 387
Inntekter	-52 043	-55 790	-56 663	-56 663	-56 663	-56 663
Netto driftsutgifter	58 301	58 762	79 989	55 824	55 724	55 724
Kultur						
Utgifter	10 567	14 203	14 384	14 414	14 414	14 414
Inntekter	-1 319	-3 846	-3 869	-3 869	-3 869	-3 869
Netto driftsutgifter	9 248	10 357	10 515	10 545	10 545	10 545
Fellestjenester						
Utgifter	26 344	26 572	47 111	46 611	44 611	39 611
Inntekter	-48 195	-53 925	-51 880	-54 225	-55 067	-55 914
Netto driftsutgifter	-21 851	-27 353	-4 769	-7 614	-10 456	-16 303
Sum skjema B						
Utgifter	692 778	732 691	764 534	741 671	739 286	734 286
Inntekter	-203 799	-206 302	-204 471	-206 816	-207 658	-208 505
Netto driftsutgifter	488 979	526 389	560 063	534 855	531 628	525 781

³ Tallene i budsjettskjema 1B er ikke identiske med tabellen i kapittel 9 og tabellene på programområde-kapitlene, som også viser utgifter og inntekter per programområde. Dette skyldes at noen utgifts- og inntektsarter ikke er med i skjema 1B, men ligger i skjema 1A. I tabellen i kapittel 9 er samtlige utgifter og inntekter på virksomhetene med.

⁴ Den store økningen i 2016 skyldes engangsmidler for kommunesammenslåing på 22 mill. kroner.

⁵ Den store økningen i 2017 skyldes engangsbevilgning til vedlikeholdsetterslep på 24 mill. kroner.

7.11 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene blir brukt som et mål på kommunenes økonomiske handlingsfrihet. Anbefalingen fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) er at denne størrelsen over tid bør ligge på rundt 1,75 prosent.

Tabellen nedenfor viser det budsjetterte netto driftsresultat for Holmestrand kommune i økonomiplanperioden i kroner og prosent. *Inntekter angis som negative tall i kommunale regnskap og budsjett, og et negativt netto driftsresultat er «overskudd».*

Netto driftsresultat	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Netto driftsresultat i kr	-25 039	-11 528	23 219	14 071	14 752	10 332
Netto driftsresultat i pst	3,5 %	1,6 %	-3,1 %	-1,9 %	-2,0 %	-1,4 %

Holmestrand har de siste årene hatt netto driftsresultat godt over det anbefalte nivået, og bedre enn budsjettert. I kommende planperiode blir dette vanskelig å oppnå, og det er budsjettert med et negativt netto driftsresultat i alle fire år.

Spesielt i 2017 er det budsjettert med et dårlig resultat. Dette skyldes den store økningen av vedlikeholdsbudsjettet for dette året, som dekkes ved bruk av disposisjonsfond på 24 mill. kroner.

Bystyret vedtok at eiendomsskatten skal fjernes fra og med 2018. Dette er grunnen til at netto driftsresultat er så pass dårlig de siste tre årene i planperioden. Bortfall av eiendomsskatt er p.t. dekket av bruk av disposisjonsfond. Dette må behandles i økonomiplan for perioden 2018-2021 slik at det ordinære driftsbudsjettet tar høyde for inntektsbortfallet, og det legges opp til en «sunnere» finansiering.

7.12 Investeringsbudsjettet

7.12.1 Budsjettskjema 2A

Budsjettskjema 2A - investering	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Investeringer i anleggsmidler	104 468	188 033	168 245	144 400	97 900	32 900
Utlån og forskutteringer	31 169	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Kjøp av aksjer og andeler	3 110	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Avdrag på lån	4 935	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	8 115	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	151 797	220 033	200 245	176 400	129 900	64 900
<i>Finansiert slik:</i>						
Bruk av lånemidler	106 684	140 331	176 596	134 620	107 320	60 820
Inntekter fra salg av anleg.midler	3 834	0	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer		47 375	500	20 000	5 500	0
Mottatte avdrag på utlån og ref.	36 358	30 327	21 149	19 780	15 080	2 080
Anleggsbidrag	0	0	0	0	0	0
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	146 876	218 033	198 245	174 400	127 900	62 900
Overført fra driftsbudsjettet	308	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert		0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	4 613	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum finansiering	151 797	220 033	200 245	176 400	129 900	64 900
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Finansiering av investeringer i 2017:

- Bruk av lånemidler: Ordinære lån på 146,996 mill. kroner + startlån fra Husbanken på 30 mill. kroner – til sammen 176,996 mill. kroner.
- Momskompensasjon på 21,1 mill. kroner.
- Tilskudd til investeringer på 0,5 mill. kroner.
- Bruk av investeringsfond på 2 mill. kroner til egenkapitalandel KLP.

Bystyret vedtok å flytte bevilgningen knyttet til utredning av veiløsning Kleivan på 2 mill. kroner fra 2018 til 2017. Dette innebærer at låneopptak og momskompensasjon i tabellen over er endret i disse to årene i forhold til rådmannens forslag, jfr. også skjema 2B nedenfor.

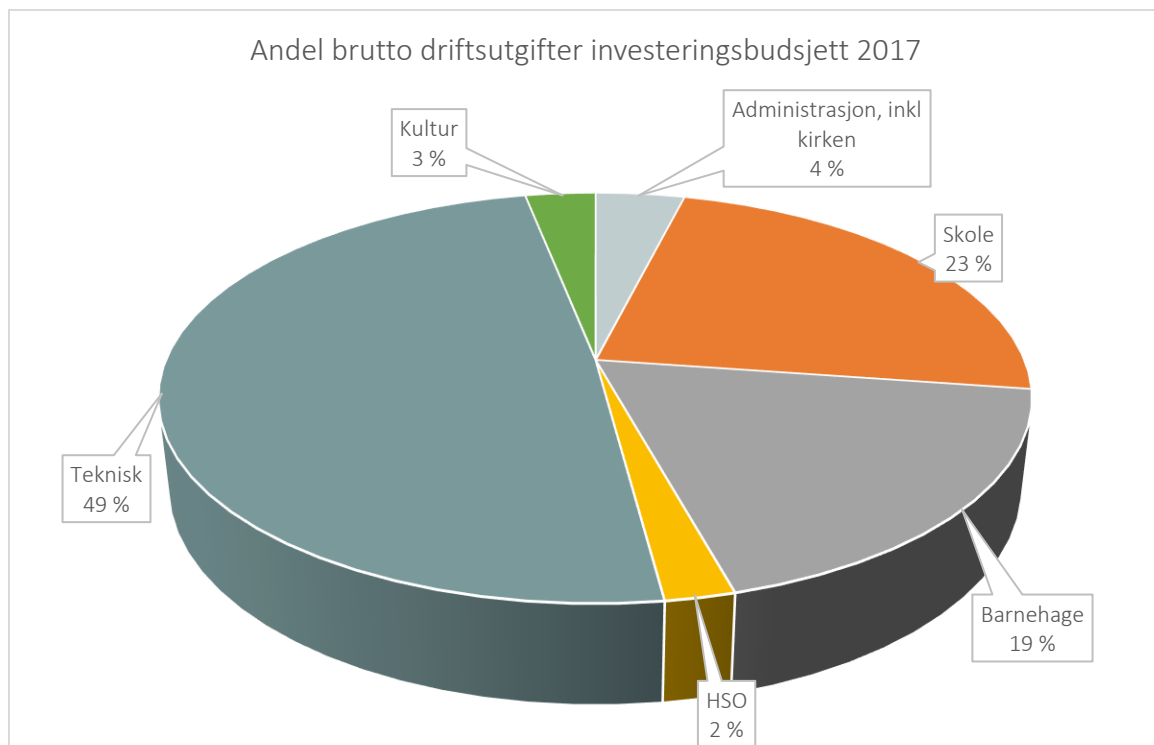
7.12.2 Budsjettskjema 2B

Hovedoversikt 2B viser investeringer per programområde.

Budsjettskjema 2B - investeringer	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Administrasjon				
Oppfølging IKT-plan	4 100	4 100	4 100	4 100
Tilskudd kirken	2 500	2 500	2 500	2 500
Sum administrasjon	6 600	6 600	6 600	6 600
Skole				
Totalrehabilitering Kleiverud skole	1 000	10 000	49 000	0
Flerbrukshall Botne	30 000	16 000	0	0
Grunnerverv Botne flerbrukshall	5 000	0	0	0
Hvitstein stadion oppgradering	1 000	8 000	11 000	0
Inventar skoler	300	300	300	300
Uteområde Ekeberg skole	2 000	0	0	0
Sum skole	39 300	34 300	60 300	300
Barnehage				
Barnehage Gausetangen - rebudsjetteres	30 000	0	0	0
Barnehage Gullhaug	1 000	30 000	4 000	0
Sum barnehage	31 000	30 000	4 000	0
HSO				
Velferdsteknologi	300	0	0	0
Utstyr sykehjem/boliger	1 000	1 000	1 000	0
Ombygging Holmestrand bo- og behandlingssenter	2 000	0	0	0
IKOS - innkjøp datasystem	400	0	0	0
Sum HSO	3 700	1 000	1 000	0
Teknisk				
Investeringer VAR	30 000	20 000	20 000	20 000
Investeringer VAR - renseanlegg Holmestrands andel	10 000	5 000	0	0
Investering renseanlegg utenfor VAR - dekkes av Sande (eks MVA)	20 000	18 000	0	0
Sekkepost teknisk	5 000	5 000	5 000	5 000
Alternativ veiløsning for Kleiverud/Kleivan området - utredning	2 000	0	0	0
Trafikksikkerhet	1 000	1 000	1 000	1 000
Turvei mot Sande	0	12 000	0	0
Thomas Backe Gabrielsens plass	0	10 000	0	0
Grunnerverv	0	0	0	0
Brannsikkerhet	0	0	0	0
Heis i fjell	1 000	0	0	0
Dr. Graaruds plass	5 000	0	0	0
Planbil	225	0	0	0
Veihøvel	0	0	0	0
Opprustning av svømmehallen	4 000	0	0	0
Ny traktor	1 600	0	0	0

Budsjettskjema 2B - investeringer	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Ny lastebil 4X4	2 600	0	0	0
Feiebil	0	1 500	0	0
Sum Teknisk	82 425	72 500	26 000	26 000
<i>Kultur</i>				
Merking av turer	120	0	0	0
Inventar nytt bibliotek	5 100	0	0	0
Sum Kultur	5 220	0	0	0
Sum alle tiltak	168 245	144 400	97 900	32 900

Enkelte av prosjektene omtales nærmere på de neste sidene. Kakediagrammet viser de enkelte programområdenes andel av brutto investeringsbudsjett i 2017.

7.12.3 Alternativ veiløsning for Kleiverud/Kleivan området – utredning

Den nye veistrekningen skal forbedre veiforbindelse til Kleivan-området og øke attraktiviteten til bydelen. Veiforbindelsen har derfor den primære oppgave å dekke forbindelse og behov for transport mellom byområder og bydeler. Bystyret har i tidligere vedtekter bestilt utredning av veiforbindelse Sjøskogen – Kleivan. Det vises til saken «Ny vei Sjøskogen – Kleiverud» som behandles parallelt med økonomiplan 2017-2020 i bystyret. Det settes av midler til utredning i økonomiplanen.

Denne bevilgningen ble vedtatt flyttet fra 2018 til 2017.

7.12.4 Dr. Graaruds plass

Dr. Graaruds plass ligger sentralt i Holmestrand. Dette prosjektet omfatter total ombygging av plassen. Dr. Graaruds plass skal være en møteplass i sentrum, men samtidig fungere som attraktiv gangforbindelse mellom havnepromenaden og den nye jernbanestasjonen.

Plassen skal være innbydende og spennende og tilby stemningsfull belysning på kveldstid. Det skal bygges amfi, sittearealer og lekearealer. Torget skal møbleres med kvalitetsmøbler og anlegges med fargerike blomsterbed. Deler av plassen skal omlegges som lekeplass med klatreelementer med skulpturell verdi. Fra amfiet og plassens øvre del skal det være god utsikt mot havneområde. Mellom Havnegaten og Langgaten, langs Dr. Graaruds plass skal det anlegges gangsti med rampe inn til biblioteksplassen.

Forberedende arbeid er påbegynt, det bygges nytt VA-anlegg og dårlige masser på den øvre delen av plassen skal skiftes ut før vinteren. I 2017 skal ombyggingen gjennomføres slik at den står klar ved åpning av biblioteket.

7.12.5 Flerbrukshall Botne skole

Bystyret i Holmestrand kommune har vedtatt at det bygges en flerbrukshall ved Botne skole, som kan bygges inntil en fotballhall i regi av Gullhaug idrettspark as.

Kommunen skal inngå en avtale med Gullhaug Idrettslag om kjøp av tilgrensende grusbane for oppføring av ny flerbrukshall til Botne skole med kommunen som tiltakshaver og fotballhall med idrettslaget som tiltakshaver.

Det er en målsetting at kommunens flerbrukshall og idrettslagets fotballhall skal framstå som en funksjonell enhet, men uten å være avhengig av felles eller samtidig prosjektering.

Reguleringsplanarbeid settes i gang høsten 2016.

7.12.6 Hvitstein stadion

Perioden 2016 og 2017 brukes til dialog og avtaler med idretten om videre drift av Hvitstein stadion. For å få Hvitstein stadion til å fremstå som et moderne og tidsriktig anlegg gikk klubbene i dialog for en revidering / nytenkning av den tidligere masterplan. Klubbene har levert et revidert forslag til utformingen av det fremtidige Hvitstein Stadion hvor også skateklubben og petanque er inkludert. Det jobbes videre med å kartlegge eierforholdene og prioriteringer.

7.12.7 Investeringer VA

Arbeid med ombygging av renseanlegget er som planlagt påbegynt. Det er satt i gang prekvalifisering av leverandører for maskin og prosesseteknikk med frist i november 2016. Den overføringsledningen fra Sand kommune er i prøvedrift. Utvidelse av renseanlegget er et samarbeidsprosjekt mellom Sande og Holmestrand kommune hvor Holmestrand kommune gjennomfører nødvendig utbygging av renseanlegget. Kostnader knyttet til utvidelsen dekkes av Sande kommune, men Holmestrand kommune må dekke kostnader for modernisering/ utskifting av eksisterende anleggsdeler.

Som forutsetning av et fungerende renseanlegg må arbeid med separering fortsettes. Følgende prosjekter er planlagt i 2017:

Tall i 1000 kroner - OBS! Eks. moms	Budsjett 2017
7064 Hvittefossveien Ny hovedvannledning	3 000
7056 Dunkebekken	6 000
Fossdalen P. st og ledningsnett	3 000
7052 Rovedalen - Store Basseng	3 000
7053 Rehabilitering Dam Store basseng	2 000
7023 Rambergveien	1 000
Weidemanns gate	3 000
7061 VA Olav Duuns vei	3 000
Ombygging bekkeinntak Mulvika	2 000
Sanering VA Solstadveien	2 000
Sanering VA Parkveien	2 000
Sum	30 000

7.12.8 Turvei mot Sande

Prosjektet er forankret i en rekkefølgebestemmelse for utbygging av stasjon i fjell vedtatt i 2009. Foreløpig er prosjektet kostnadsberegnet til 12 mill. kroner eks. mva. Kostnadsberegningen baserer seg på et forprosjekt med en anbefalt løsning, som er politisk behandlet i Holmestrand, Sande og fylkeskommunen høsten 2015.

Prosjektet er tenkt å være et spleiselag mellom Holmestrand kommune, Vestfold fylkeskommune, Jernbaneverket og Sande kommune. Prosjektet søkte 14.1.2016 om midler fra Miljødirektoratet til sikring av det planlagt nedlagte jernbanesporet som friluftsområde for allmennheten og fikk innvilget et tilskudd på totalt 3,575 mill. kroner. Beløpet som fremgår av investeringsbudsjettet er en foreløpig bruttoramme for hele prosjektet.

Det er planlagt at turveien skal stå ferdig gruset våren/sommeren 2017 og at de tre planlagte rasteplassene/møteplassene skal stå ferdig høsten 2017. Det vil også være delprosjekter som ikke vil kunne gjennomføres før 2018.

8 Kommunebarometeret 2016

Kommunebarometeret utarbeides årlig av Kommunal rapport, og alt som er gjengitt i dette kapittelet er i sin helhet hentet fra deres analyse.

8.1 Hovedanalyse

Holmestrand er på 45. plass i Kommunebarometeret 2016 fra Kommunal Rapport. Kommunen havner veldig høyt oppe på totaltabellen. I totaltabellen -men bare der - justerer vi for økonomiske rammebetingelser. Totalt er profilen meget positiv målt mot resten av landet.

Hvis vi ser bort fra kommunenes ulike økonomiske utgangspunkt, kommer Holmestrand på en 98. plass. Nøkkeltallene er langt bedre enn korrigert inntektsnivå skulle tilsi. Tabellen er oppdatert 4. juli.

Kommunen har nøkkeltall som gir en plass nær toppen både hva gjelder kostnadsnivå og miljø og ressurser. Det er også Topp 100-plasseringer innen eldreomsorg, barnevern og saksbehandling. Nøkkeltallene som trekker mest ned er innen den lavt vektete kultursektoren, delvis også innen sosialhjelp og barnehage.

Noen hovedfunn i analysen:

Hvordan kan kommunen som skoleeier bidra til mindre frafall? Blant elever fra kommunen er det litt høyere enn i normalkommunen. Avgangskarakterene på 10. trinn i Holmestrand har vært omtrent middels de siste årene. Det er godt samsvar mellom prestasjonene på nasjonale prøver og avgangskarakterene.

Kommunen har en klart mer hjemmebasert eldreomsorg enn normalkommunen. Målt mot hvor mange over 80 som faktisk bor på sykehjem, har kommunen litt flere plasser avsatt til demente enn i normalkommunen. Fortsatt er det lite tid med lege og fysioterapeut på sykehjem.

Bemanningen i barnevernet er fortsatt relativt lav, men nøkkeltallene for saksbehandling er likevel bra. Andelen saker med tiltak i hjemmet har økt det siste året, det regner vi som positivt.

Knappt noen kommune har så lav bemanning i barnehagene som Holmestrand. Burde ikke da også barnehagene vært billigere i drift enn hva de faktisk er? Og hva har lav bemanning å si for kvaliteten? Drøyt 3 av 4 minoritetsspråklige barn går i barnehagen, andelen er ørlite over landsgjennomsnittet.

Korrigert netto driftsresultat har vært solid i tre år på rad. Har kommunestyret et bevisst forhold til hvor stort disposisjonsfondet skal være? Kommunen skal ikke være bank. Fondet er fire ganger større nå enn for fire år siden, målt mot de løpende inntektene. Gjeldsgraden faller og er nå nærmest på landsgjennomsnittet.

Holmestrand driver rimelig, når vi justerer utgiftene for kostnadsnøklerne i inntektssystemet. Særlig ligger utgiftene innen grunnskole [*kan omtalen av grunnskole være feilskrevet fra Kommunal rapport sin side?*] og barnevern nær de billigste i landet. Innen barnehage har derimot kostnaden etter lønns- og prisvekst økt med rundt 10 prosent på to år, hvorfor? Innen administrasjon regnskapsføres det også mer enn landsgjennomsnittet.

8.2 Kommunen målt mot egne naboer

PLASS	KOMMUNE	GSK	ELDRE	B.VERN	B.HAGE	HELSE	SOSIAL	KULTUR	ØKO.	KOSTN.	MILJØ	SAKSB.	VAR
41	Hof	187	34	154	210	401	204	180	229	107	60	12	53
45	Holmestrand	200	86	84	289	270	304	411	108	30	32	62	145
103	Re	343	29	86	202	343	175	385	283	185	164	51	306
167	Sande	149	260	231	247	287	374	229	234	85	114	273	64

8.3 De 10 beste i kommunegruppa

PLASS	KOMMUNE	GSK	ELDRE	B.VERN	B.HAGE	HELSE	SOSIAL	KULTUR	ØKO.	KOSTN.	MILJØ	SAKSB.	VAR
15	Ås	54	123	149	154	288	291	221	60	74	179	204	50
19	Vestby	168	152	45	190	232	220	263	30	58	85	192	55
22	Sula	64	35	384	311	261	23	279	224	31	101	261	66
24	Søgne	66	97	172	359	102	378	291	26	11	146	167	111
44	Nesodden	9	255	229	330	319	260	111	189	35	109	343	20
45	Holmestrand	200	86	84	289	270	304	411	108	30	32	62	145
48	Skaun	260	20	118	239	196	277	226	80	14	271	297	130
50	Aurskog-Høland	191	127	65	373	278	381	365	33	4	122	11	198
54	Melhus	119	27	230	231	141	251	151	207	60	156	346	70
57	Jevnaker	348	47	39	193	262	174	208	180	94	244	220	115

8.4 De kommunen ligner mest på

PLASS	KOMMUNE	GSK	ELDRE	B.VERN	B.HAGE	HELSE	SOSIAL	KULTUR	ØKO.	KOSTN.	MILJØ	SAKSB.	VAR
29	Frogn	46	143	61	370	264	171	264	166	23	200	313	18
45	Holmestrand	200	86	84	289	270	304	411	108	30	32	62	145
50	Aurskog-Høland	191	127	65	373	278	381	365	33	4	122	11	198
57	Jevnaker	348	47	39	193	262	174	208	180	94	244	220	115
85	Rygge	311	50	64	93	140	354	405	252	168	29	181	22
92	Trøgstad	226	306	179	387	340	97	297	14	126	195		35
93	Stange	117	321	177	215	88	369	387	64	136	129	35	14
118	Løten	197	265	279	268	220	360	288	28	55	145	73	113
122	Hurum	294	171	88	290	215	289	427	131	33	68	276	121
137	Råde	238	274	212	335	248	250	398	124	96	120	126	1
150	Lunner	208	272	135	390	222	163	363	193	40	261	77	245
242	Rakkestad	252	56	382	320	92	324	364	300	120	258	98	9
261	Modum	288	73	316	368	154	356	227	181	202	166	270	141
289	Eidsberg	398	193	400	297	183	177	268	226	18	20	123	7
337	Vestre Toten	323	218	379	232	206	200	289	411	131	186	230	

9 Kommunenivå

Budsjettallene for økonomiplanperioden 2017-2020 inkluderer ikke lønnsvekst, da utgifter til lønnsoppgjøret for 2017 er budsjettet på sentralt område.

Merk at arbeidsgivers andel for pensjonsutgifter neste år blir betydelig redusert som følge av bruk av premiefond. Dette medfører at pensjonsbudsjettet til virksomhetene er tilsvarende redusert, og det kan på enkelte områder fremstå som om budsjettøkningen fra 2016 til 2017 er lavere enn den i realiteten er, eller endog fremstå som en (ikke reell) budsjettreduksjon.

Programområder tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Administrasjon						
Utgifter	51 835	73 640	53 911	52 827	52 342	52 142
Inntekter	-10 335	-26 909	-5 031	-5 031	-5 031	-5 031
Netto driftsutgifter	41 500	46 731	48 880	47 796	47 311	47 111
Skoler						
Utgifter	127 991	124 468	121 840	123 246	123 246	123 246
Inntekter	-25 778	-20 065	-18 459	-18 459	-18 459	-18 459
Netto driftsutgifter	102 213	104 403	103 381	104 787	104 787	104 787
Barnehager						
Utgifter	77 960	83 639	86 074	86 574	86 574	86 574
Inntekter	-10 265	-10 364	-10 587	-10 587	-10 587	-10 587
Netto driftsutgifter	67 695	73 275	75 487	75 987	75 987	75 987
Helse, sosial og omsorg						
Utgifter	299 268	302 331	306 862	307 812	308 012	308 212
Inntekter	-76 354	-67 507	-65 286	-65 286	-65 286	-65 286
Netto driftsutgifter	222 914	234 824	241 576	242 526	242 726	242 926
Tekniske tjenester						
Utgifter	113 828	114 552	136 652	112 487	112 387	112 387
Inntekter	-64 012	-63 638	-86 504	-62 504	-62 504	-62 504
Netto driftsutgifter	49 816	50 914	50 148	49 983	49 883	49 883
Kultur						
Utgifter	10 948	14 203	14 384	14 414	14 414	14 414
Inntekter	-1 416	-4 171	-3 869	-3 869	-3 869	-3 869
Netto driftsutgifter	9 532	10 032	10 515	10 545	10 545	10 545
Sum alle programområder						
Utgifter	681 830	712 833	719 723	697 360	696 975	696 975
Inntekter	-188 160	-192 654	-189 736	-165 736	-165 736	-165 736
Netto driftsutgifter	493 670	520 179	529 987	531 624	531 239	531 239

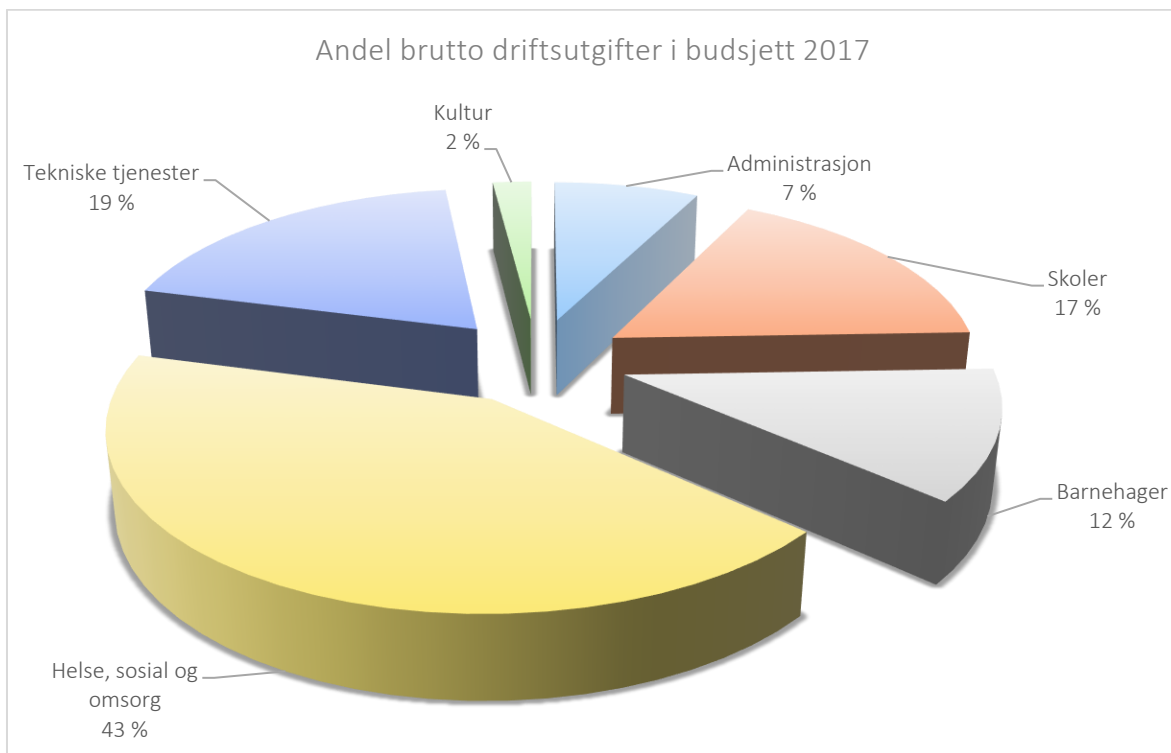
Tjenesteproduserende virksomheter deles inn i seks programområder:

1. Administrasjon
2. Skoler (som også inkluderer PPT og voksenopplæring)
3. Barnehager
4. Helse, sosial og omsorg
5. Tekniske tjenester
6. Kultur

Programområdene er ikke et myndighetsnivå, men gir et mer oversiktlig bilde på de ulike delene av kommunens tjenesteproduksjon. Virksomhetene tilknyttet disse programområdene omtales spesielt i etterfølgende kapitler.

Kakediagrammet viser fordelingen av brutto driftsbudsjett på de ulike programområdene i 2017.

For en mer detaljert oversikt over budsjettendringene fra 2016 til 2017 henvises det til kapittel 18.

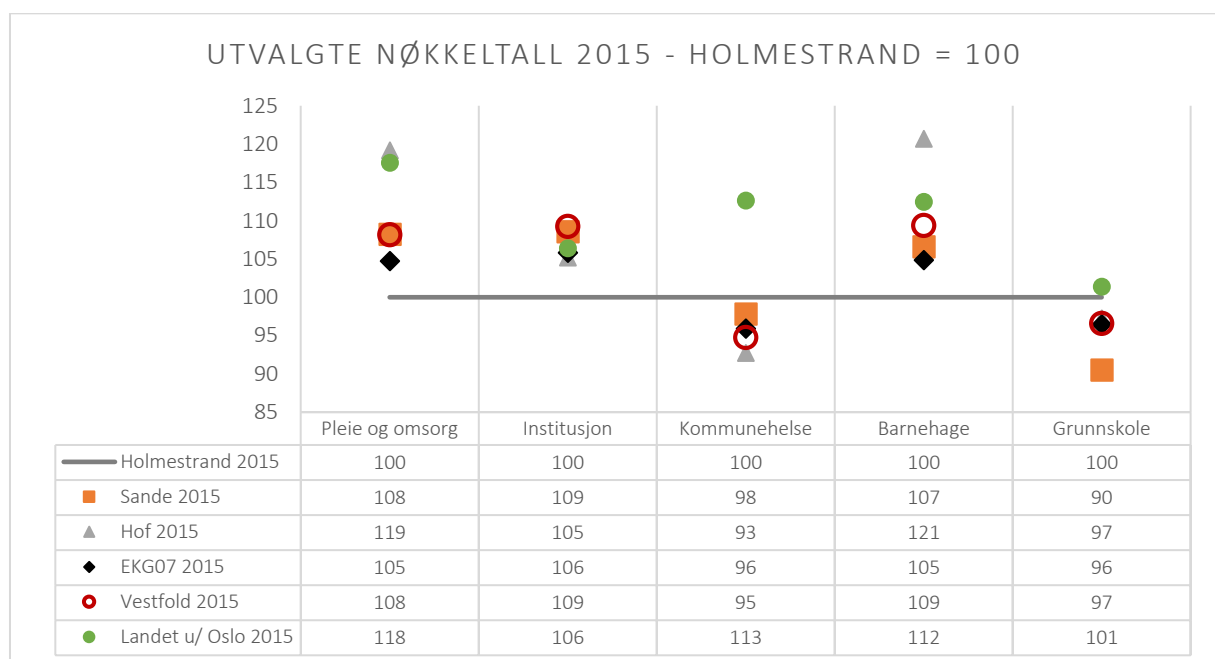

9.1 Nøkkeltall

9.1.1 Utgiftsnivå enkelte utvalgte nøkkeltall

Grafen nedenfor illustrerer på en enkel måte Holmestrand sitt utgiftsnivå på en del utvalgte nøkkeltall sammenlignet med gjennomsnittet i Vestfold, egen kommunegruppe og landet, samt Hof og Sande kommuner. Holmestrand er satt til 100, og en verdi på for eksempel 85 betyr at kostnadsnivået er på 85 pst av kostnadsnivået til Holmestrand. Merk at dette er kostra-tall som ikke er korrigert for utgiftsbehov i befolkningen.

Kulturområdet er ikke tatt med, da Holmestrand har en del feilføringer i regnskapet som medfører at tallene ikke er sammenlignbare med andre kommuner.

Nøkkeltall	Spesifisering
Pleie og omsorg	Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over, konsern
Institusjon	Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass, konsern
Kommunehelse	Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten, konsern
Barnehage	Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage, konsern
Grunnskole	Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per elev, konsern
Kultur	Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner, konsern

Holmestrand har gjennomgående et lavere utgiftsnivå enn de andre kommunene, med unntak av kommunehelse og grunnskole, der det kun er landsgjennomsnittet som ligger høyere.

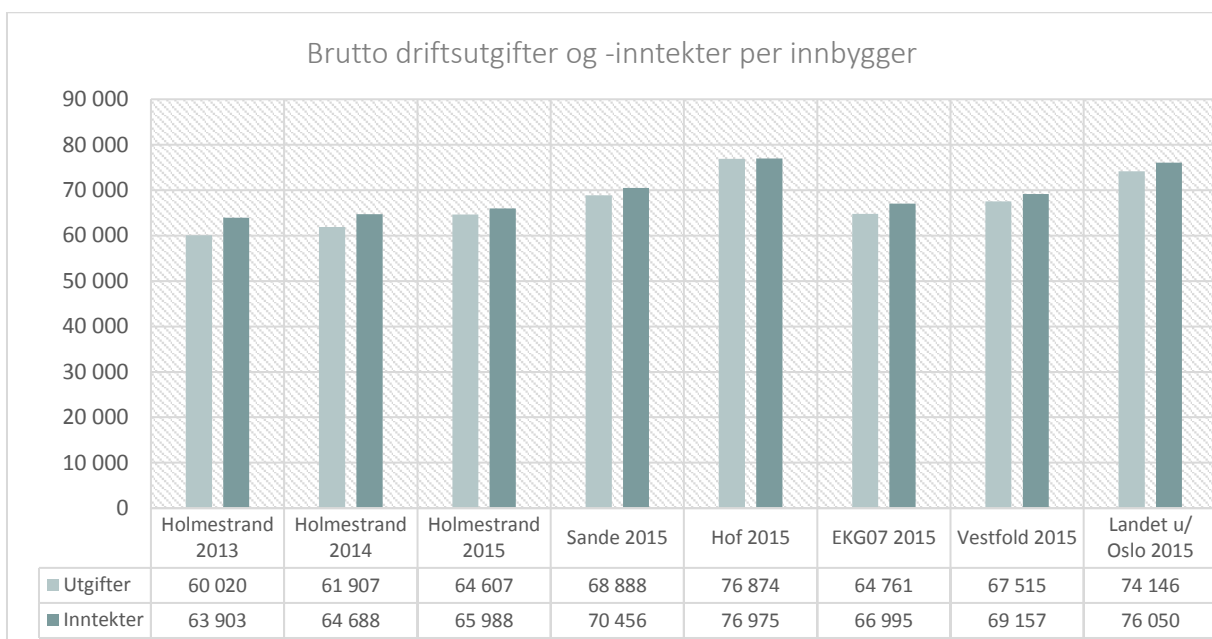
På institusjonsområdet har utgiftene i Holmestrand gått ned fra 2014 til 2015. Dette skyldes at det har vært mer fokus på å skille mellom de ulike tjenestene som ytes fra sykehjemmet. For eksempel lager kjøkkenet mat også til omsorgsboligene. Utgiftene knyttet til dette har tidligere (feilaktig) blitt

ført på institusjonsfunksjonen i kostra, mens det riktige er at det skal føres på hjemmetjenestefunksjonen.

9.1.2 Brutto driftsinntekter og –utgifter

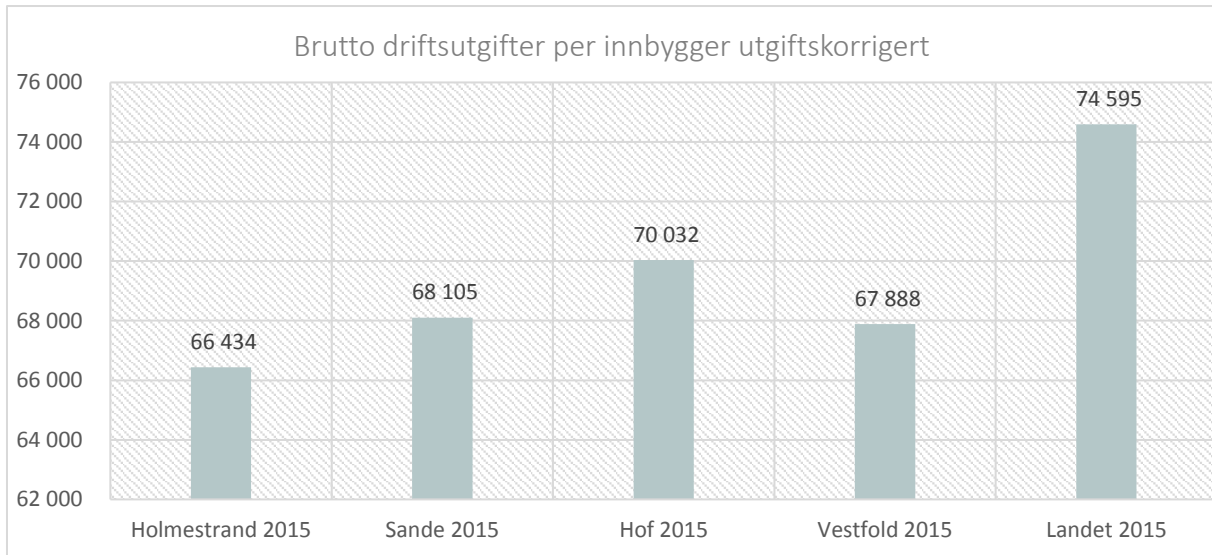
Fordelingen av totalbudsjettet på de ulike tjenesteområdene vil variere fra kommune til kommune. Det vil blant annet avhenge av alderssammensetning og levekårsforhold. Det kan derfor være interessant å sammenligne det totale utgiftsnivået til kommunene.

I tillegg til ulikt behov i befolkningen vil utgiftsnivået naturlig nok være påvirket av den enkelte kommunes økonomiske handlingsrom. Grafen nedenfor viser brutto driftsinntekter og – utgifter per innbygger.

Holmestrand har til dels betydelig lavere nivå både på driftsinntektene og driftsutgiftene enn de andre kommunene.

På samme måte som frie inntekter ble behovskorrigert i et tidligere avsnitt, bør også utgiftene korrigeres for innbyggernes antatte behov. Dette vises i tallene nedenfor.

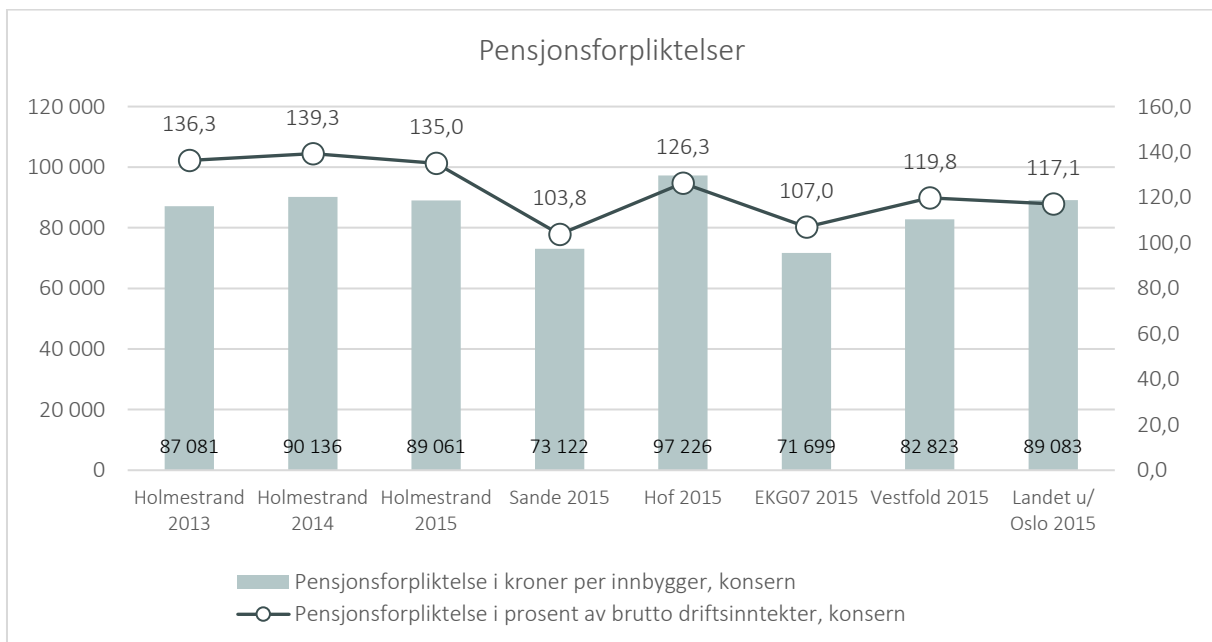

Selv når det korrigeres for innbyggernes behov, ligger både Vestfold, Sande og spesielt Holmestrand en del lavere enn de andre kommunene.

9.1.3 Pensjonsforpliktelser

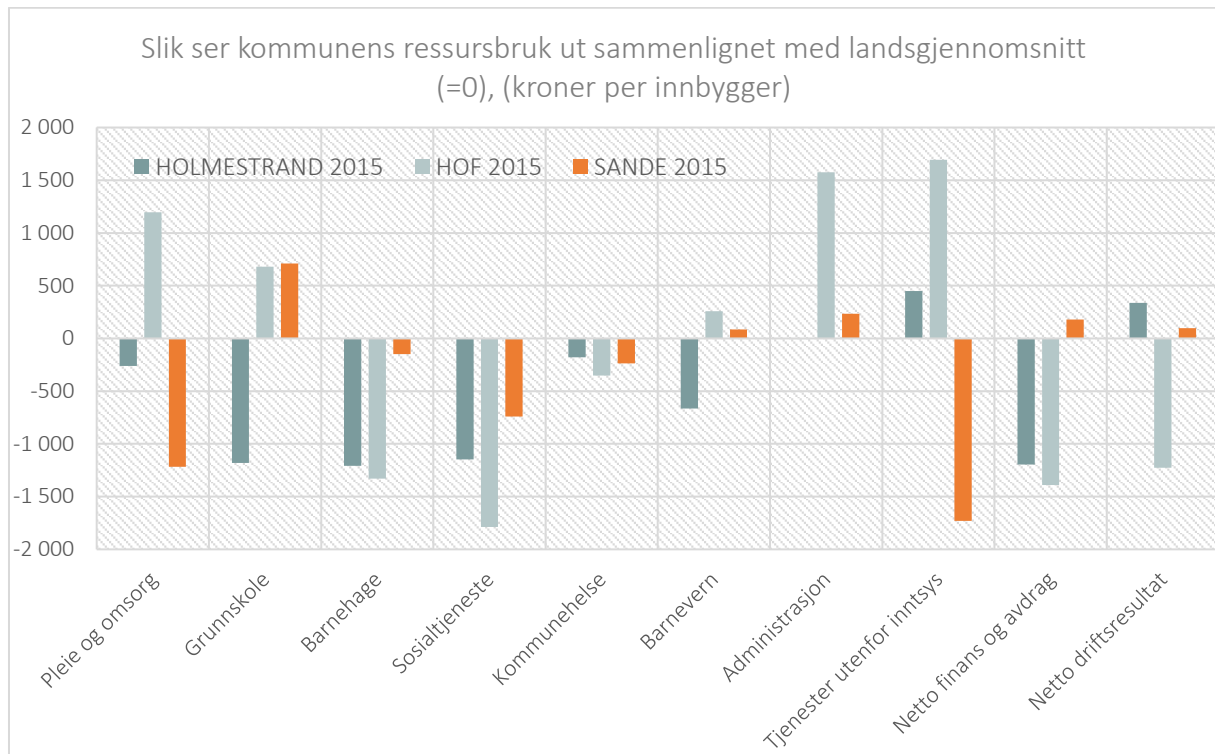
Holmestrand har høye pensjonsutgifter. Pensjonsforpliktelsene er et uttrykk for dette, og Holmestrand ligger nå på landsnivå, jf. grafen nedenfor.

Pensjonsforpliktelsene er i Holmestrand betydelig høyere enn driftsinntektene, men har det siste året gått noe ned. Hof og snittet i Vestfold har nå begynt å nærme seg Holmestrand sitt nivå.

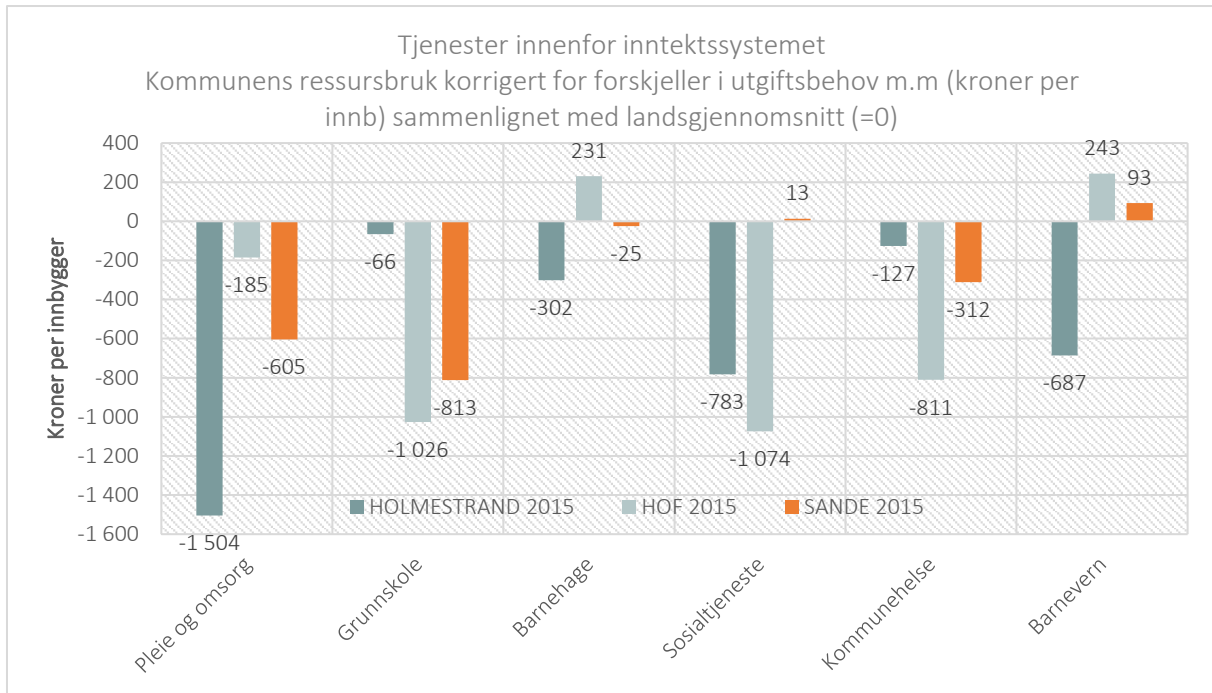
9.2 Modell for analyse av regnskapstall, hensyntatt utgiftsbehov

KS har publisert en rekke nøkkeltall hvor det er tatt hensyn til kommunene utgiftsbehov, og der det er enkelt å sammenstille enkeltkommuner. Noen av disse nøkkeltallene vises i dette kapittelet, hvor det er gjort en sammenstilling av Holmestrand, Hof Sande.

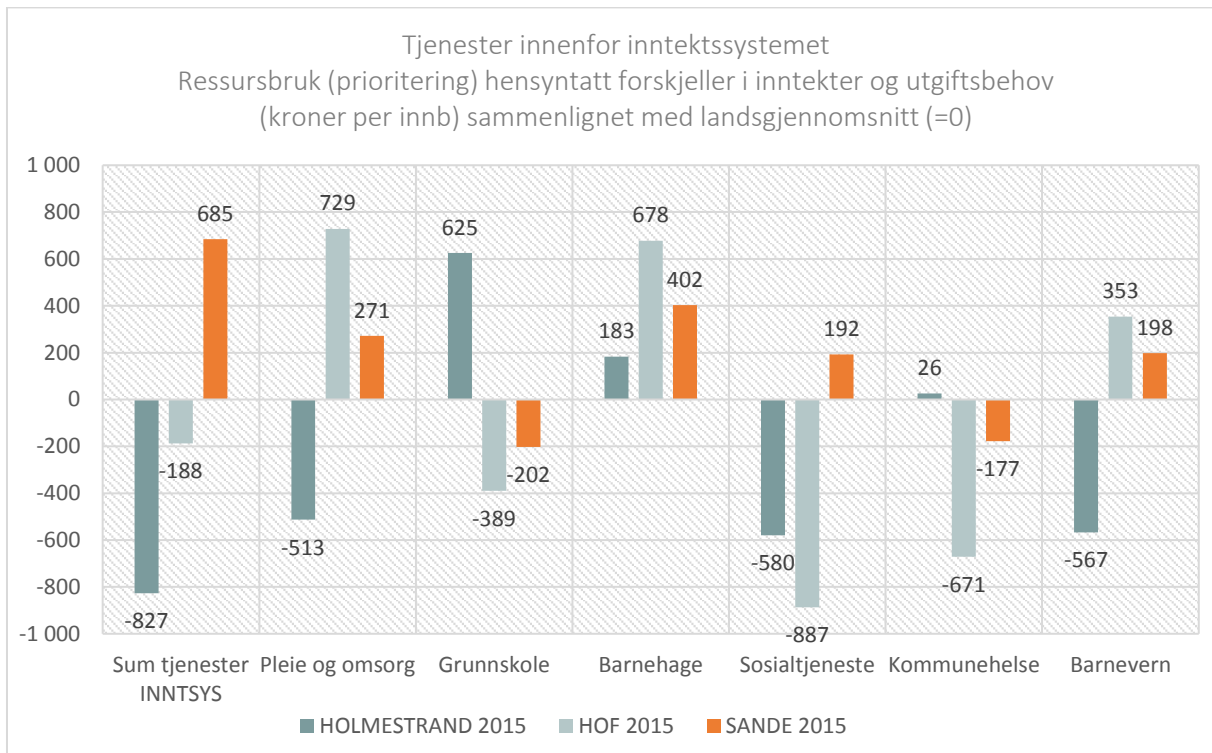
Det gjennomgående bildet er at kommunene har et lavere utgiftsnivå på de fleste tjenestene enn landssnittet. Unntaket er Hof som på noen områder ligger til dels betydelig over landssnittet.

Dersom en ser på kun tjenester som er innenfor inntektssystemet, blir bildet enda klarere, jfr. grafen nedenfor.

De nye 3K-kommunene ligger gjennomgående lavere enn landsgjennomsnittet, med unntak av Hof som ligger noe over på barnehagesektoren, og Hof og Sande som ligger over på barnevernsområdet. Holmestrand ligger under landsgjennomsnittet på samtlige områder.

I grafene ovenfor er det korrigert for utgiftsbehov. I neste graf er det også korrigert for inntektsnivå.

I den første kolonnen er de øvrige kolonnene summert. Grafen viser at når det korrigeres både for utgiftsbehov og inntektsnivå ligger Holmestrand langt under landsgjennomsnittet i kroner per innbygger. Hof ligger noe lavere enn landsgjennomsnitt, mens Sande ligger betydelig høyere.

10 Administrasjon

Programområdet omfatter virksomhetene:

- Rådmannen
- Personal- og utviklingsavdelingen
- Økonomiavdelingen

Virksomhetene innenfor administrasjon må kanalisere store ressurser til kommunesammenslåingsarbeidet, og dette vil naturlig nok være hovedfokus neste år. Samtidig skal Holmestrand kommune være en «fullverdig» kommune, og de ordinære arbeidsoppgavene må utføres.

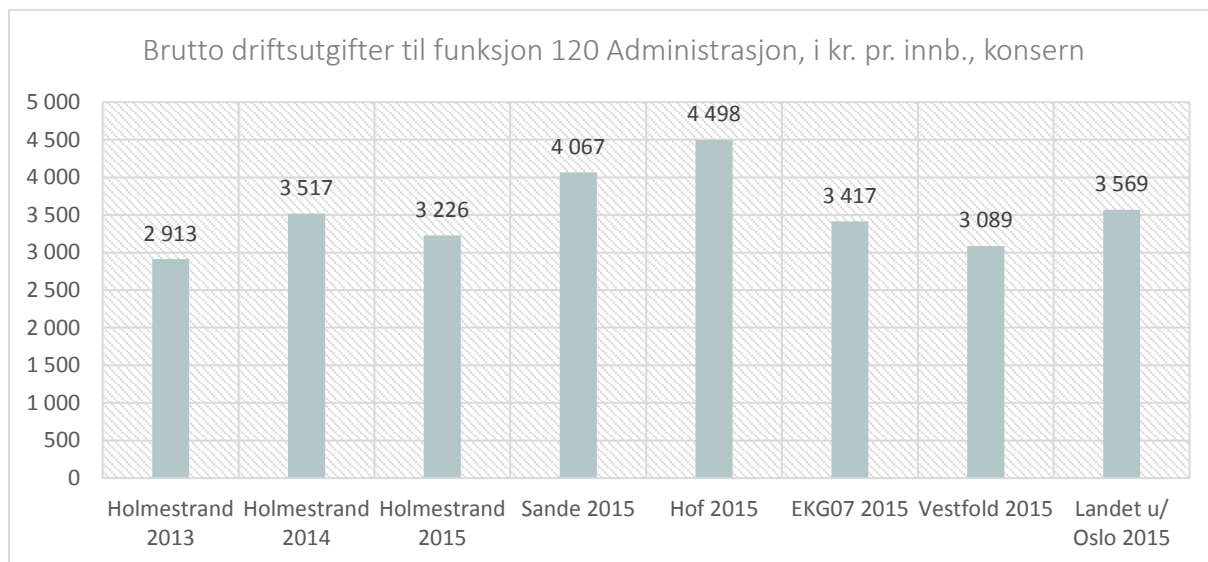
Den første store omstillingsoppgaven i 2017 vil være arbeidet med å innføre nytt økonomi- og HR/lønnssystem, i samarbeid med de andre kommunene i 6K-IKT-samarbeidet. Her skal det søkes å standardisere så mye som mulig i de 6 kommunene (som innen 2020 er blitt til 3 kommuner). Her skal også ny organisasjon bygges opp, og dette arbeidet er avhengig av at organiseringen av den nye kommunen faktisk er på plass.

10.1 Økonomiske rammer for programområdet

Administrasjon - tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
<i>Rådmann</i>						
Utgifter	21 085	40 640	19 709	19 709	19 709	19 709
Inntekter	-6 766	-24 178	-2 310	-2 310	-2 310	-2 310
Netto driftsutgifter	14 319	16 462	17 399	17 399	17 399	17 399
<i>Personal- og utviklingsavd.</i>						
Utgifter	16 823	17 435	18 448	18 048	18 248	18 048
Inntekter	-1 257	-813	-835	-835	-835	-835
Netto driftsutgifter	15 566	16 622	17 613	17 213	17 413	17 213
<i>Økonomiavdelingen</i>						
Utgifter	13 927	15 565	15 754	15 070	14 385	14 385
Inntekter	-2 312	-1 918	-1 886	-1 886	-1 886	-1 886
Netto driftsutgifter	11 615	13 647	13 868	13 184	12 499	12 499
<i>Programområde Administrasjon</i>						
Utgifter	51 835	73 640	53 911	52 827	52 342	52 142
Inntekter	-10 335	-26 909	-5 031	-5 031	-5 031	-5 031
Netto driftsutgifter	41 500	46 731	48 880	47 796	47 311	47 111

10.2 Nøkkeltall for programområdet

Nøkkeltall for administrasjon inkluderer en mengde områder; i tillegg til ordinær administrasjon, inkluderer det folkevalgte, revisjon, og premieavvik, for å nevne noen. Den ordinære administrasjonen ligger på kostra-funksjon 120, som vises i grafen nedenfor.

Tallene viser at Holmestrand det siste året har redusert sine administrasjonskostnader, og ligger nå lavest i utvalget, med unntak av gjennomsnittet i Vestfold.

11 Skoler

Programområdet omfatter skoletilbud for:

- Elever i barneskolen
- Elever på ungdomstrinnet
- SFO-ordninger ved skolene (1.-4. trinn)
- Voksenopplæring

Visjon

*Vi gir alle elever et
godt læringsutbytte i
et trygt læringsmiljø*

Programområdet er i dag organisert i fire virksomheter; Botne, Ekeberg og Kleiverud barneskoler, samt Gjøklep ungdomsskole. Voksenopplæringen ligger under Gjøklep ungdomsskole.

11.1 Mål for Holmestrandskolen

1. Alle elever har god digital kompetanse, som ruster dem til å møte fremtidens krav til ferdigheter og gjør dem til bevisste digitale brukere.

Dette betyr at:

- Vi har gode resultater på digitale kartleggingsprøver.
- Alle elever har nødvendig digitale verktøy i egen læringsprosess.
- Det gjennomføres systematisk kompetanseheving for skolepersonalet og det stilles krav om digitalisering av opplæringen.

2. Alle elever har solide språklige ferdigheter.

Dette betyr:

- Holmestrand har en helhetlig plan for kompetanseutvikling i språk; muntlige ferdigheter, lesing og skriving i alle fag.
- Grunnopplæringen har en felles strategi for språkutvikling, lesing og skriving.

3. Alle elever har sosial kompetanse som gjør dem i stand til å medvirke positivt i egen og andres utvikling i samfunnet

Dette betyr:

- Skolene arbeider systematisk for å forebygge og ivareta elevers fysiske- og psykososiale miljø.
- Elevene medvirker i skolen gjennom deltagelse i råd og utvalg, og i egen og andres opplæring.
- Målsettingen kommer til uttrykk i resultatene på elevundersøkelse.

11.2 utfordringer

Ressurskrevende brukere

Vi har ressurskrevende brukere som har utfordringer i å samhandle med andre, og har en atferd som hindrer egen og andres læring. I 2017 ønsker vi å utrede mulige alternative undervisningstilbud med større praktisk innhold for denne gruppen elever, lokalisert i Holmestrand kommune. Dette bør ses i sammenheng med skoleutbygging. Holmestrandskolen ønsker samtidig å etablere et nytt fagmiljø som kan møte disse elevene på best mulig måte. Dette tilbudet vil kreve økte økonomiske rammer, tilsvarende anslagsvis fire årsverk med pedagog.

Økonomi

De økonomiske rammebetingelsene gjør det vanskelig for læreren å gi tilpasset opplæring til den enkelte elev, i så stor utstrekning som er ønskelig. Ved å styrke grunnbemanningen, vil man kunne gi bedre tilpasset opplæring til alle elever. Bedre rammer for tilpasset opplæring, vil kunne redusere behovet for spesialundervisning. Økes andelen enkeltvedtak om spesialundervisning, går dette på bekostning av rammene for ordinær undervisning fordi ressursene bindes opp til enkeltelever.

Kompetanseutvikling

Den digitale utviklingen i skolen krever et kompetanseløft for alle ansatte og for elevene. Det samme gjelder de øvrige grunnleggende ferdighetene der det er et særlig fokus på lesing og skriving gjennom Ungdomstrinn i utvikling og systematisk bruk av Språkløyper (Språkkommuneprosjektet samt oppfølging av dette.)

Nye kompetansekrav til lærere gjør at mange må ta videreutdanning de neste åtte årene. Antallet som samtidig gjennomfører videreutdanningen må tilpasses slik at dette ikke i for stor grad påvirker/svekker den daglige driften.

Kompetanseutviklingsplanen må være oppdatert. Den danner grunnlag for bevisst rekruttering av nye, kompetente medarbeidere basert på at Holmestrandsskolen fremstår som en attraktiv og fremtidsrettet arbeidsplass.

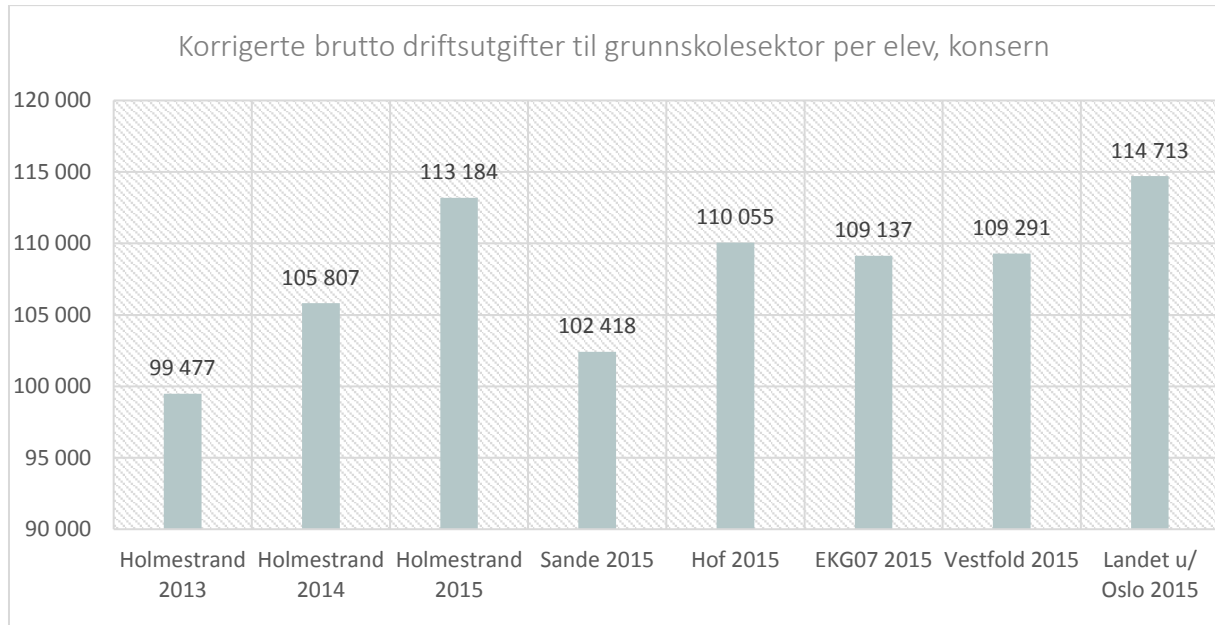
11.3 Økonomiske rammer for programområdet

Skoler - tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Skoler felles						
Utgifter	9 353	9 480	8 370	8 370	8 370	8 370
Inntekter	-1 152	-900	-901	-901	-901	-901
Netto driftsutgifter	8 201	8 580	7 469	7 469	7 469	7 469
Botne skole						
Utgifter	26 822	27 512	27 407	27 407	27 407	27 407
Inntekter	-5 077	-6 442	-6 366	-6 366	-6 366	-6 366
Netto driftsutgifter	21 745	21 070	21 040	21 040	21 040	21 040
Ekeberg skole						
Utgifter	30 703	27 978	27 086	27 086	27 086	27 086
Inntekter	-6 857	-4 628	-4 581	-4 581	-4 581	-4 581
Netto driftsutgifter	23 846	23 350	22 506	22 506	22 506	22 506
Gjøllep ungdomsskole						
Utgifter	42 118	40 209	39 259	40 665	40 665	40 665
Inntekter	-9 271	-5 715	-4 272	-4 272	-4 272	-4 272
Netto driftsutgifter	32 847	34 494	34 987	36 393	36 393	36 393
Kleiverud skole						
Utgifter	15 784	16 010	16 357	16 357	16 357	16 357
Inntekter	-3 421	-2 380	-2 339	-2 339	-2 339	-2 339
Netto driftsutgifter	12 363	13 630	14 017	14 017	14 017	14 017
PPT						
Utgifter	3 211	3 279	3 361	3 361	3 361	3 361
Inntekter	0	0	0	0	0	0
Netto driftsutgifter	3 211	3 279	3 361	3 361	3 361	3 361
Programområde Skoler						
Utgifter	127 991	124 468	121 840	123 246	123 246	123 246
Inntekter	-25 778	-20 065	-18 459	-18 459	-18 459	-18 459
Netto driftsutgifter	102 213	104 403	103 381	104 787	104 787	104 787

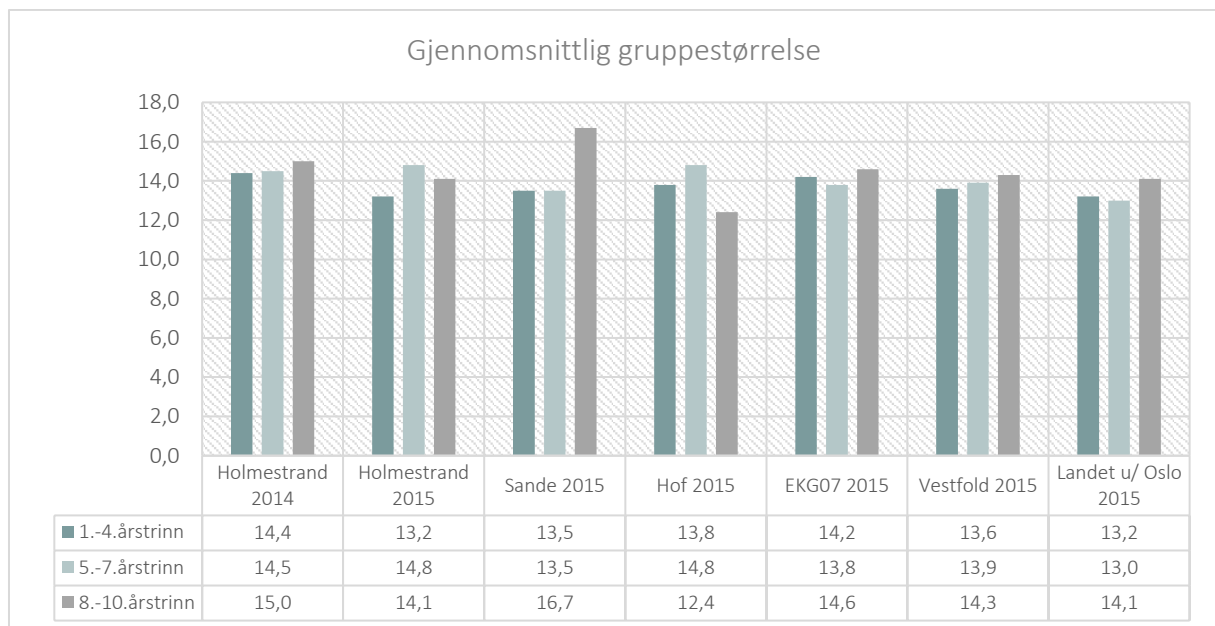
11.4 Nøkkeltall for programområdet

Når det gjelder utgifter per elev ligger Holmestrand i 2015 nesten på nivå med gjennomsnittet i landet, og faktisk over de andre kommunene og gjennomsnittene, jfr. grafen nedenfor.

Det har vært en relativt stor økning fra 2014 til 2015. Det er flere grunner til økningen; det er ansatt flere lærere på alle skolene, i tillegg ble innkjøp av likt læremateriell for barneskolene flyttet fra investeringsregnskapet til driftsregnskapet.

Et annet viktig nøkkeltall er gruppestørrelse. Definisjonen på dette nøkkeltallet er oppgitt slik: Indikatoren viser beregnet gjennomsnittlig gruppestørrelse ved å se på forholdet elevtimer/lærertimer. Også kalt gruppestørrelse 1: (Elevtimer) / (Lærertimer minus morsmål og finsk).

Gruppestørrelsen i Holmestrand er noe høyere på 5.-7. årstrinn sammenlignet med de andre kommunene, men det er ikke betydelige forskjeller. Sande skiller seg ut med en relativ høy gruppestørrelse på ungdomsskoletrinnet.

12 Barnehager

Programområdet omfatter:

- Drift av tre kommunale barnehager organisert i tre virksomheter (når nye Gausetangen barnehage åpner 1.8.2017, vil det være fire barnehager i fire virksomheter)
- Tilsyn med tre kommunale og ni private barnehager
- Forvaltning av kommunalt driftstilskudd til private barnehager
- Tildeling av tilskudd til tiltak for minoritetsspråklige førskolebarn
- Saksbehandling pedagogiske hjelpetiltak

12.1 Mål for programområdet

Samfunn	Brukere	Medarbeidere	Økonomi
Holmestrand kommune har nok barnehageplasser til å møte forventet befolkningsvekst.	Virksomhet barnehage leverer tjenester med høy faglig kvalitet.	Virksomhet barnehage har stolte, lojale og faglig kompetente medarbeidere.	Tjenesteproduksjonen i virksomhet barnehage er innovativ, kostnadseffektiv og fremtidsrettet.
Virksomhet barnehage har gode strategier for informasjon og kommunikasjon.	Virksomhet barnehage skaper et godt lekemiljø som fremmer språk, gode sosiale ferdigheter og motivasjon til videre læring.		

12.2 Langsiktig strategi

12.2.1 Antall barnehageplasser

Det er et mål å utvikle en barnehagestruktur med store enheter i hver av skolenes opptaksområder, som drifter effektivt, er fleksible og har sterke fagmiljøer. Det foreligger politisk vedtak om bygging av to nye fleksible 6-avdelingsbarnehager i Ekeberg og Botne skoles opptaksområder. De viktigste utfordringene er knyttet til dimensjonering av nye plasser for å innfri lovfestet rett til plass. Antatt økt befolkningsvekst, kapasitet og fleksibilitet i kommunens barnehager innvirker på utvikling av nye barnehageplasser.

12.2.2 Forebyggende arbeid og tidlig intervensjon

Samhandlende tjenester for barn og unge i Holmestrand, SAMBUH, er et tverrfaglig samarbeidsprosjekt. Det samarbeides tidlig i forhold til «Barn som bekymrer», og det satses på kompetanseheving og implementering av samarbeidet for alle som jobber med barn og unge i Holmestrand.

12.2.3 Minoritetsspråklige førskolebarn

Kommunen mottar hvert år øremerkede midler til tilskudd for å bedre språkforståelsen til minoritetsspråklige førskolebarn. Antall minoritetsspråklige førskolebarn har de siste årene vært ca. 50. Det antas at barnetallet vil øke de nærmeste årene i forbindelse med bosetting av nye flyktninger. Tilskuddet er rettighetsbasert og avhenger av at minoritetsspråklige barn, årlig er innmeldt i kommunenes rapporteringsprogram BASIL. Barnehagene mottar tilskudd etter søknad utfra behov barnehagen har for ekstra ressurser for å tilrettelegge for å styrke språket til barn med minoritetsspråklig bakgrunn.

12.2.4 Barn med spesielle behov

Kommunen har i dag 3 spesialpedagoger for å møte behovet om spesialpedagogisk hjelp til førskolebarn. Det er et mål, i samarbeid med foreldre, fortrinnsvis å tilby spesialpedagogisk hjelp i de kommunale barnehagene tilknyttet skolens opptaksområder. Ved drift av en fjerde kommunal barnehage anbefales det opprettelse av ytterligere en stilling som spesial pedagog. Dette for å organisere den spesialpedagogiske hjelpen mer effektivt ved å redusere bruk av tid til forflytning mellom barnehager, bygge opp spesialpedagogisk kompetanse i enkeltbarnehager og ivareta kommunens tilretteleggingsplikt for barn med nedsatt funksjonsevne i jf. Lov om barnehager § 19g.

Det vil fortsatt arbeides kontinuerlig i barnehagene for å styrke det allmennpedagogiske systemarbeidet, for om mulig å redusere antall enkeltvedtak om spesialpedagogisk hjelp i barnehagene. Barn med behov for spesialpedagogisk hjelp har ofte utfordringer med språk og sosialt samspill. For å forebygge enkeltvedtak vedrørende dette, vil veiledning og kompetanseheving innenfor nevnte områder bli prioritert. Kommunens spesialpedagoger i samarbeid med PPT, fagleder, virksomhetsledere og pedagogiske ledere er viktige bidragsytere i dette arbeidet.

12.2.5 Kompetansestrategi «Framtidens barnehage»

Holmestrandsbarnnehagene har en kompetanseplan som bygger på departementets strategi «Kompetanse for Framtidens barnehage 2014-2020» jfr. sak 013/15 i utvalg OPOM. Satsningsområder for kompetanseheving i Holmestrandsbarnnehagene i 2016 er; Smart oppvekst, barn som bekymrer, språk/ språkkommune, realfag og pedagogisk ledelse. Kompetanseheving gis i form av kurs, personalmøter og faglige nettverk, og det utvikles årlige kompetansehevingsplaner i hver virksomhet.

Barnehagene og skolene samarbeider om SMART (styrkebaserte arbeidsmetoder). I 2016 og 2017 er Holmestrand valgt ut som språkkommune av Utdanningsdirektoratet. Barnehagene, barneskolene, ungdomskolen og videregående skole i Holmestrand har utviklet en strategiplan, som beskriver hvordan alle virksomhetene skal implementere «Språkløyper» i sine kompetanseplaner og sikre at alle deltar i nettverk på tvers, for å skape tverrfaglig læring. Målet er at barn i Holmestrand skal få bedre språk, lese- og skriveferdigheter og at vi skal skape gode overganger for barn i hele læringsløpet.

12.2.6 Kommunesammenslåing

I forbindelse med kommunesammenslåing mellom Sande, Hof og Holmestrand, er det nedsatt ulike arbeidsgrupper som jobber med programområdet. Programområdet barnehage vil ved sammenslåing omfatte et opptaksområde som per i dag består av 8 kommunale og 14 private barnehager. Føringer i ny rammeplan, som skal tre i kraft høsten 2017, vil stille nye krav til kvalitet og kompetanse i barnehagene. Dette, sammen med at tre ulike kulturer innen programområdet skal slås sammen, gir nye muligheter til videreutvikling i barnehagesektoren.

12.3 Utfordringer

12.3.1 Barn med spesielle behov

Det har de siste årene vært et økende behov for hjelp til barn med spesialpedagogiske utfordringer. Antall barn med rett til spesialpedagogisk hjelp i barnehager varierer fra år til år. Det samme gjør det spesialpedagogiske behovet til enkeltbarn. Inneværende barnehageår har foreløpig 2,2 % av barn i Holmestrandsbarnehagene vedtak om spesialpedagogisk hjelp i barnehage jf. Lov om barnehager § 19a. Antallet forventes å øke i løpet av inneværende barnehageår. Dette samsvarer med tall fra Utdanningsdirektoratet over antall barn på landsbasis som mottar spesialpedagogisk hjelp.

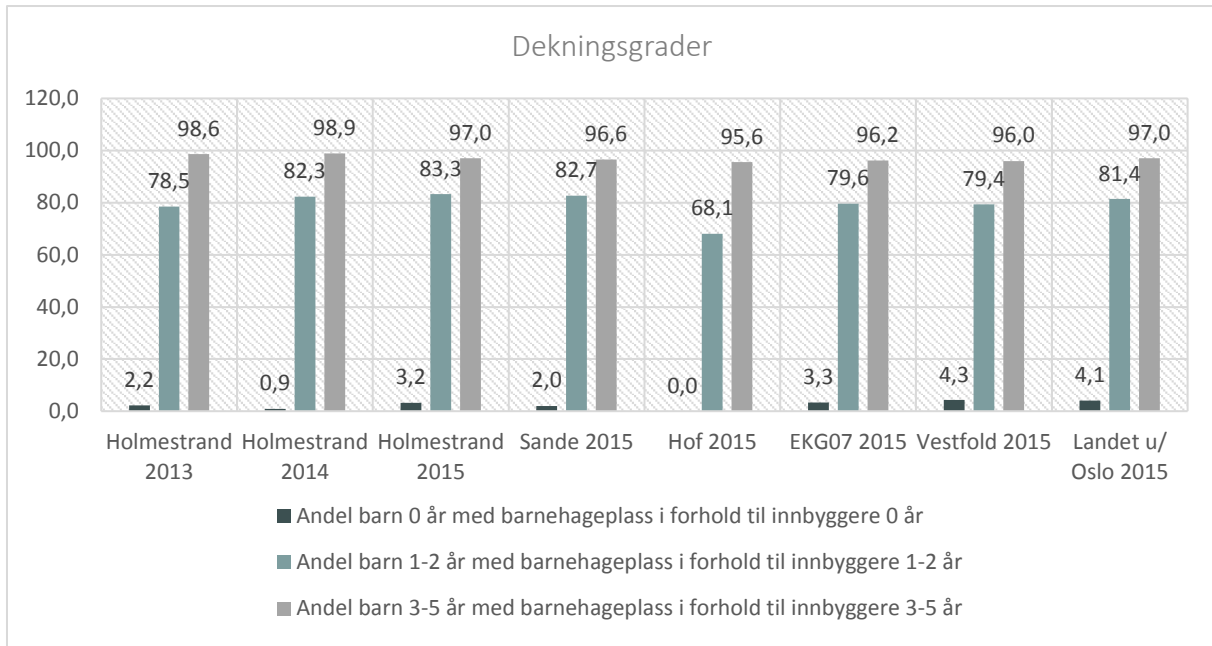
Det gis i dag spesialpedagogisk hjelp i varierende størrelse til 11 barn i 6 forskjellige barnehager (2 kommunale og 4 private barnehager). Hjelpen gis av tre spesialpedagoger og assistenter tilknyttet den enkelte barnehage. Fremdeles innebærer dette at spesialpedagogene må bruke noe tid til forflytning mellom barnehager for gi spesialpedagogisk hjelp i henhold til gjeldende vedtak. I tillegg er noen barnehager tildelt ressurser utover fastsatt bemanningsnorm utfra enkeltbarns medisinske og andre forebyggende behov.

12.4 Økonomiske rammer for programområdet

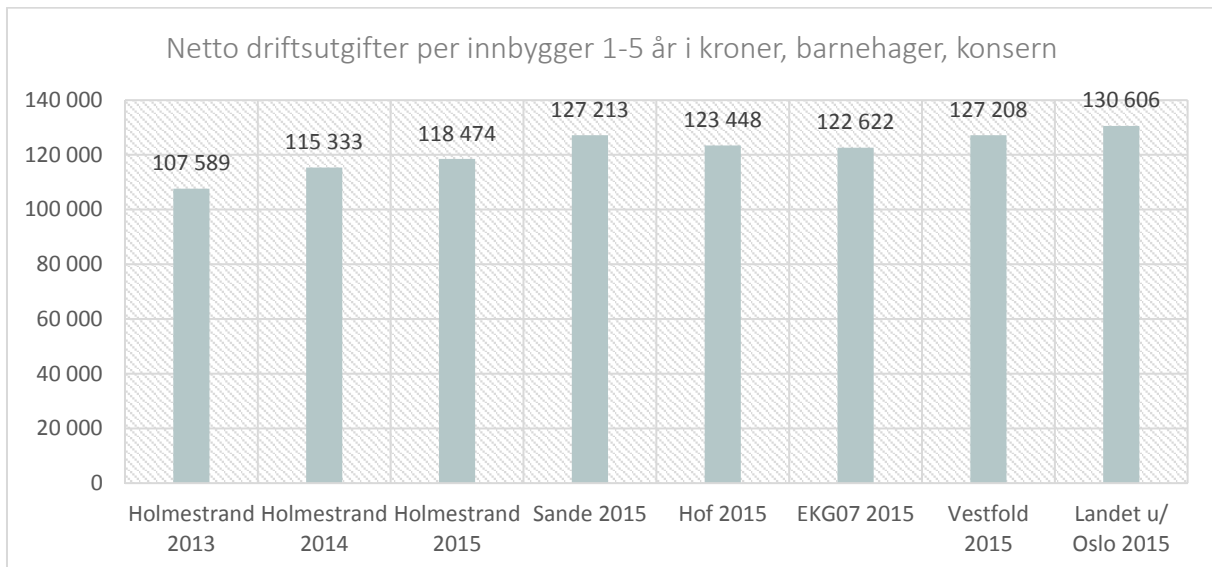
Barnehager Tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
<i>Knutseskogen / Gausetangen bhg.</i>						
Utgifter	10 027	11 171	10 629	10 629	10 629	10 629
Inntekter	-2 588	-3 054	-3 131	-3 131	-3 131	-3 131
Netto driftsutgifter	7 439	8 117	7 498	7 498	7 498	7 498
<i>Gullhaug barnehager</i>						
Utgifter	7 314	9 748	9 285	9 285	9 285	9 285
Inntekter	-2 090	-2 344	-2 398	-2 398	-2 398	-2 398
Netto driftsutgifter	5 225	7 404	6 886	6 886	6 886	6 886
<i>Kleiverud barnehage</i>						
Utgifter	14 342	14 224	13 586	13 586	13 586	13 586
Inntekter	-3 883	-3 505	-3 595	-3 595	-3 595	-3 595
Netto driftsutgifter	10 459	10 719	9 992	9 992	9 992	9 992
<i>Felles barnehager</i>						
Utgifter	46 277	48 496	52 574	53 074	53 074	53 074
Inntekter	-1 704	-1 461	-1 463	-1 463	-1 463	-1 463
Netto driftsutgifter	44 573	47 035	51 111	51 611	51 611	51 611
<i>Programområde Barnehager</i>						
Utgifter	77 960	83 639	86 074	86 574	86 574	86 574
Inntekter	-10 265	-10 364	-10 587	-10 587	-10 587	-10 587
Netto driftsutgifter	67 695	73 275	75 487	75 987	75 987	75 987

12.5 Nøkkeltall for programområdet

Grafen nedenfor viser andel barn med barnehageplass i aldersgruppene 0 år (ikke rett til plass), 1-2 år og 3-5 år. Holmestrand har en høyere dekningsgrad enn sammenligningskommunene når det gjelder aldersgruppen 1-5 år, som er de aldersgruppene som har krav på plass.

Når det gjelder netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år viser denne at Holmestrand har en økning i utgifter per barn på over 7 pst fra 2013 til 2014. Økningen fra 2014 til 2015 mer moderat, og Holmestrand ligger fortsatt merkbart lavere enn de andre kommunene.

12.6 Kleiverud barnehage

Kleiverud barnehage har pr 1.1.17 to utvidede avdelinger, med mulighet for å utvide ytterligere 4 avdelinger. Dette gjør at vi kan møte søkerens behov for plass løpende gjennom året.

Kleiverud barnehage fortsetter samarbeidet med Høyskolen i Buskerud og Vestfold som partnerbarnehage. Barnehagen har studenter fra Høyskolen løpende gjennom året. I tillegg samarbeider vi med videregående skole, både om praksisplass og lærlingeplasser.

12.7 Knutseskogen barnehage

Knutseskogen barnehage har fått nye, funksjonelle midlertidige lokaler, i tillegg er utelekeområdet oppgradert. Barnehagen har pr. 1.1.2017 4 utvidede avdelinger. Gausetangen barnehage ble lagt ned 31.7.2016, barn og personal ble fra samme dato overført til Knutseskogen.

Virksomheten har et tett samarbeid med Nav, Gjøklep ungdomsskole og Holmestrand videregående skole. Dette medfører at de ulike avdelingene har kontinuerlige utplasseringer til arbeids- og språktrening.

12.8 «Nye» Gausetangen barnehage

Arbeidet med bygging av «Nye» Gausetangen barnehage under fjellet er i gang og planlegges ferdigstilt juni 2017. Barnehagen blir en fleksibel fireavdelingsbarnehage som tilrettelegges for en mulig utvidelse til seks avdelinger ved behov.

Backers barnehage vil fra samme tid opphøre som privat foreldreeid barnehage. I samarbeid med Holmestrand kommune inngår Backers barnehage som en del av den nye kommunale barnehagen på Gausetangen.

12.9 Gullhaug barnehage

Gullhaug barnehage har totalt fire avdelinger hvorav to av disse er utvidet. Gullhaug har relativt stor tilflytting av barnefamilier og hadde flest søkere ved hovedopptaket i 2016. Det er planlagt ny barnehage på Gullhaug og det er igangsatt en arbeidsgruppe. Den nye barnehagen forventes å stå klar i 2018.

Gullhaug barnehage samarbeider med Høyskolen i Buskerud og Vestfold og har studenter i praksis gjennom hele året. I tillegg samarbeides det med videregående skole og NAV både i forhold til praksisplasser og lærlingeplasser

13 Helse, sosial og omsorg

Programområdet omfatter følgende virksomheter:

- NAV Holmestrand
- Hjemmebaserte tjenester
- Bo- og aktivitetstilbud for funksjonshemmede
- Omsorg og aktivitet
- Helse og oppvekst
- Holmestrand Bo- og behandlingssenter

Programområdet Helse, sosial og omsorg har nedtegnet felles satsningsområder i handlingsplanene:

- Helse-, sosial- og omsorgsplan 2015-2018
- Boligsosial handlingsplan 2015-2018
- Rusmiddelpolitisk handlingsplan 2016-2020
- Strategisk overordnet kompetanseplan
- Smittevernplan

13.1 Mål for programområdet

1. Holmestrand kommune bidrar til helsefremmende aktivitet.
2. Holmestrand kommune har tjenester med fokus på forebygging og tidlig innsats.
3. Holmestrand kommune bidrar til at brukere medvirker og opplever mestring.
4. Holmestrand kommune beholder og rekrutterer kompetente medarbeidere.
5. Holmestrand kommune gjør bevisste prioriteringer og har god økonomistyring.

13.2 Utfordringer

Tjenestekontoret erfarer økt saksbehandlingsmengde, sett i forhold til antall saker og kompleksiteten i sakene. Det arbeides kontinuerlig med justering av hva som er faglig forsvarlig tjenestenivå og omfang av innvilgede vedtak. Det fokuseres også på tjenestebeskrivelser og informasjon til kommunens innbyggere som ledd i forventningsavklaringen.

Samhandlingsforløpet er et viktig satsningsområde i tiden framover både for sykehus og kommuner. Overordnet mål for dette tiltaket er at pasient og buker til enhver tid skal oppleve et sikkert, trygt, likeverdig og koordinert pasientforløp. Kommunene har i forhold til dette nedsatt et forbedringsteam som skal arbeide med dette.

13.2.1 Lovendring om rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester - kriterier og ventelister

Den 13. juni 2016 vedtok Stortinget lovendringer i pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgstjenesteloven om rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester – kriterier og ventelister.

Lovendringene knyttet til kommunale kriterier og ventelister krever at kommunen utarbeider og gjennomfører høring og vedtar kommunale forskrifter med kriterier for tildeling av langtidsplass i kommunen og på andre måter innretter seg etter lovkravene før pasientenes og brukernes rettigheter ikraftsettes. Kommunens plikt og hjemmel til å gi forskrifter etter ny § 3-2 a andre ledd i helse- og omsorgstjenesteloven settes derfor i kraft fra 1. juli 2016, jf. sanksjoner og ikrafttredelser i Statsråd 17. juni 2016.

Helse- og omsorgsdepartementet tar sikte på å få satt i kraft de resterende lovendringene knyttet til kommunale kriterier og ventelister fra 1. juli 2017, herunder bestemmelsene om pasient og brukers rett til vedtak dersom vedkommende oppfyller kommunens kriterier og settes på venteliste. Dette innebærer at de kommunale forskriftene må være vedtatt slik at de senest kan tre i kraft 1. juli 2017. Holmestrand kommune har nedsatt en gruppe som skal jobbe med utarbeidelse av forskriften og implementering av denne.

13.2.2 Forebyggende tjenester til hele befolkningen

Det er en forventning om at kommunene skal tilrettelegge sitt tjenestetilbud på en måte som medfører at sykdomsutviklingen hindres eller utsettes. I Holmestrand kommune er det en stor utfordring å imøtekomme behovet for forebyggende tjenester generelt. Dette handler om å gi informasjon, råd, veiledning og bistand for å fremme helse og forebygge sykdom samt å iverksette velferds- og aktivitetstiltak for barn, eldre, funksjonshemmede og andre. Vi ser også en stadig større utfordring med å skape relevant varig tilrettelagt arbeid for innbyggere som har behov for det.

Økningen av aldersgruppen 67-90 år er høyere i Holmestrand enn i landet for øvrig, noe som tilsier at andel av eldre med demens sannsynlig også vil øke kraftig i samme periode. Dette vil medføre et ekstra press forebyggende tjenester og på det øvrige tjenestetilbudet til denne gruppen. Det er også behov for å øke fokus på forebyggende arbeid og samarbeid med frivillige organisasjoner. Det blir særdeles viktig å legge til rette for muligheter til å skape aktivitet og deltakelse i sosialt fellesskap for å forebygge ensomhet, passivitet og sosial tilbaketrekning.

Fysio- og ergoterapitjenestene skal bidra til å fremme helse, forebygge helseproblemer og gi innbyggerne med nedsatt funksjon hjelp til å utnytte sine egne ressurser. Behovet for økte tjenester er størst i omsorgsvirksomhetene, spesielt rettet inn mot deltakelse i pasientforløpene ved kartlegging, inn- og utskrivning, oppfølging av hjemmeboende og hverdagsrehabilitering. Det vil derfor være behov for investeringer i nye moderne hjelpemidler både innen rehabilitering og for å ivareta aspekter innen helse, miljø, og sikkerhet (HMS) i årene fremover.

13.2.3 Tjenester til pasientgruppen psykisk helse og avhengighet

Fra 1. januar 2017 vil kommunen få ansvar for kommunale akutt plasser (KAD) til pasientgruppen psykisk helse og avhengighet. Denne pasientgruppen skal ha samme tilbud med tanke på legetilsyn og laboratorietjenester som andre pasientgrupper. KAD-plasser til denne brukergruppen vil bli ivaretatt gjennom det nye interkommunale legevaktsamarbeidet.

13.2.4 Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Rettighetsfestingen av BPA fra 2015, innebærer at de som har behov for praktisk bistand mer enn 25 timer pr uke, har rett til å velge tjenesten organisert som BPA. Flere brukere med omfattende tjenestebehov velger denne formen for tjenesteyting. Dette har medført økte kostnader for dette tjenestetilbudet.

13.2.5 Ressurskrevende tjenester

I forslaget til statsbudsjett 2017 økes innslagspunktet for statlig toppfinansiering med 50.000 kroner ut over anslått lønnsvekst. Regjeringen forventer å spare 330 millioner kroner på innstramningen i 2017. Dette er en svekkelse av finansieringen av en ordning som skal omfatte de aller svakeste. Nytt innslagspunkt for ordningen blir dermed 1 157 000 kroner. Et høyere innslagspunkt vil ramme kommuner med mange brukere like over dagens innslagspunkt. For Holmestrand kommune vil dette medfører en merkostnad neste år på kr 1 mill. KS mener at brukere som er omfattet av ordningen ved fylte 67 år bør også inkluderes etter fylte 67 år.

13.2.6 Flyktninger

I 2016 ble Holmestrand kommune anmodet om å bosette hhv. 29 flyktninger i 2016 og 2017 og 26 flyktninger i 2018 og 2019, hvorav fire enslige mindreårige flyktninger pr år. Tallet på flyktninger som ønskes bosatt i kommunen er p.t. kraftig nedjustert. Dette skaper en uforutsigbarhet mht. å forutse tjenesteomfanget for helsetjenester, barnehageplasser, voksenopplæring og bistand til bosetting og integrering.

13.2.7 Arbeidsledighet

Flere i arbeid og økt inkludering og lav grad av utstøting fra arbeidslivet er viktig satsningsområder for NAV. Arbeidsledigheten for Holmestrand har i 2016 hatt størst økning innenfor ingeniør og IKT fag.

Regjeringen foreslår å bevilge 60 millioner kroner til kommunene for innføring av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år. NAV Holmestrand vil i all hovedsak sikre aktivitetsplikten via Talenhuset.

13.2.8 Boliger og lokaler

Holmestrand kommune har for få boenheter med mulighet for personalbase til målgruppen ROP-pasienter. Kommunen har etablert to boenheter (småhus) i 2016 og vil i årene framover etablere flere da behovet er økende.

13.2.9 Tilgang på helsepersonell og kompetanse

I årene fremover vil det bli betraktelig mindre tilgang på helsepersonell. Dette vil medføre en betydelig større belastning på kommunens pleie- og omsorgstjeneste enn det som har vært tilfellet til nå. Spesielt ser vi at fremtidig rekruttering av medarbeidere i pleie- og omsorgstjenestene som har 3-årig Bachelorutdanning vil by på utfordringer, men det vil også være behov for fagarbeidere.

Holmestrand kommune har opprettet et kompetanseforum som skal bistå koordineringen av felles satsningsområder for kompetanseutvikling innen HSO-området. Generelt vil kommunen fremover måtte utvikle mer fleksible tjenester der det blir behov for medarbeidere med kompetanse innen koordinering.

Den økte belastningen på helse- og omsorgstjenestene og mindre tilgang på kompetent personell forutsetter at disse utfordringene imøtekommes med faglig omlegging og fornying av dagens tjenestetilbud. Fokus på pasientens egne ressurser og forebyggende arbeid må økes, det blir viktigere nå enn tidligere å holde folk friske så lenge som mulig. Samarbeidet med frivillig sektor må også opprettholdes og videreutvikles. Innføring av velferdsteknologiske løsninger og implementering av hverdagsrehabilitering er aktuelle tiltak for å imøtekomme ovennevnte utfordringer. Begge disse tiltakene kan bidra til at flest mulig kan få mulighet til å bo hjemme så lenge som mulig og til å utsette omfattende bistandsbehov. For øvrig er kommunens utfordringer og forslag til tiltak beskrevet i vedtatte HSO-plan 2015-2018.

Holmestrand kommune har mange lærlingplasser, og har gode veiledere som bidrar til at denne kompetansen og ressursene utnyttes på en god måte. For HSO-området er p.t. tre læringer pr år, det er imidlertid et behov og ønske for å øke antallet til seks pr år.

13.3 Økonomiske rammer for programområdet

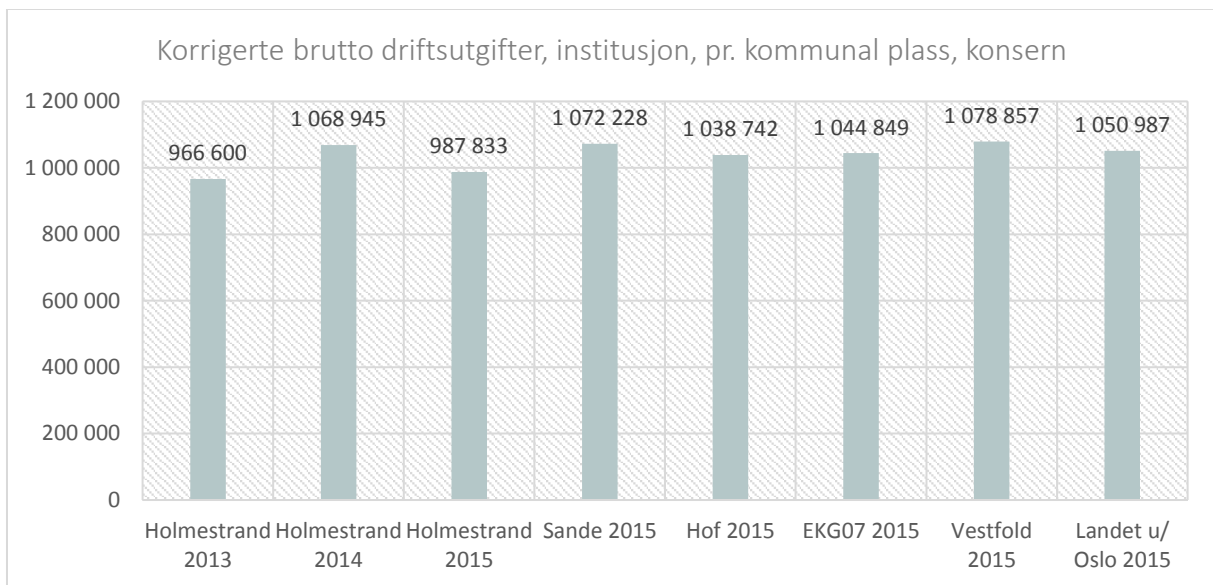
Helse, sosial og omsorg Tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Felles HSO						
Utgifter	4 625	10 731	5 144	5 144	5 144	5 144
Inntekter	-2 456	-5 454	-1 040	-1 040	-1 040	-1 040
Netto driftsutgifter	2 169	5 277	4 104	4 104	4 104	4 104
NAV						
Utgifter	27 683	24 412	30 773	31 123	31 123	31 123
Inntekter	-8 399	-1 795	-1 796	-1 796	-1 796	-1 796
Netto driftsutgifter	19 285	22 617	28 977	29 327	29 327	29 327
Hjemmebaserte tjenester						
Utgifter	50 339	48 382	49 147	49 347	49 547	49 747
Inntekter	-12 302	-10 806	-9 455	-9 455	-9 455	-9 455
Netto driftsutgifter	38 037	37 577	39 691	39 891	40 091	40 291
Bo- og akt.tilbud funksjonsh.						
Utgifter	66 240	71 392	74 623	74 923	74 923	74 923
Inntekter	-14 953	-16 050	-16 076	-16 076	-16 076	-16 076
Netto driftsutgifter	51 287	55 342	58 547	58 847	58 847	58 847
Omsorg og aktivitet						
Utgifter	33 382	33 025	34 259	35 259	35 259	35 259
Inntekter	-5 023	-4 019	-4 700	-4 700	-4 700	-4 700
Netto driftsutgifter	28 359	29 005	29 559	30 559	30 559	30 559
Helse og oppvekst						
Utgifter	58 837	61 066	60 463	60 363	60 363	60 363
Inntekter	-18 370	-17 103	-18 728	-18 728	-18 728	-18 728
Netto driftsutgifter	40 466	43 963	41 735	41 635	41 635	41 635
Holmestrand bo- og behandl.senter						
Utgifter	58 162	53 323	52 453	51 653	51 653	51 653
Inntekter	-14 851	-12 280	-13 491	-13 491	-13 491	-13 491
Netto driftsutgifter	43 311	41 043	38 962	38 162	38 162	38 162
Programområde HSO						
Utgifter	299 268	302 331	306 862	307 812	308 012	308 212
Inntekter	-76 354	-67 507	-65 286	-65 286	-65 286	-65 286
Netto driftsutgifter	222 914	234 824	241 576	242 526	242 726	242 926

13.4 Nøkkeltall for programområdet

Programområdet helse, sosial og omsorg omfatter en rekke tjenester og tilbud som er lite homogene. Det vil derfor ikke være hensiktsmessig å presentere nøkkeltall som dekker samtlige områder i økonomiplanen. Det er plukket ut noen nøkkeltall som viser de økonomisk sett største tjenestene.

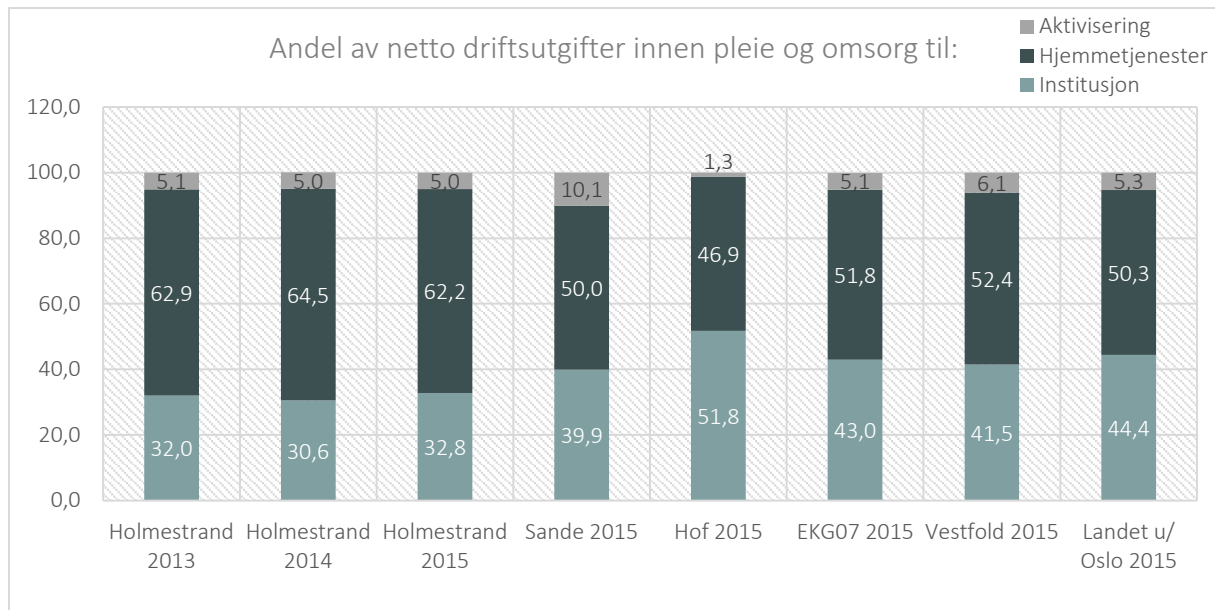
Grafen nedenfor viser korrigerte brutto driftsutgifter per kommunal institusjonsplass. Dette sier noe om kostnadseffektiviteten til kommunene.

På institusjonsområdet har utgiftene i Holmestrand gått ned fra 2014 til 2015. Dette skyldes at det har vært mer fokus på å skille mellom de ulike tjenestene som ytes fra sykehjemmet. For eksempel lager kjøkkenet mat også til omsorgsboligene. Utgiftene knyttet til dette har tidligere (feilaktig) blitt ført på institusjonsfunksjonen i kostra, mens det riktige er at det skal føres på hjemmetjenestefunksjonen.

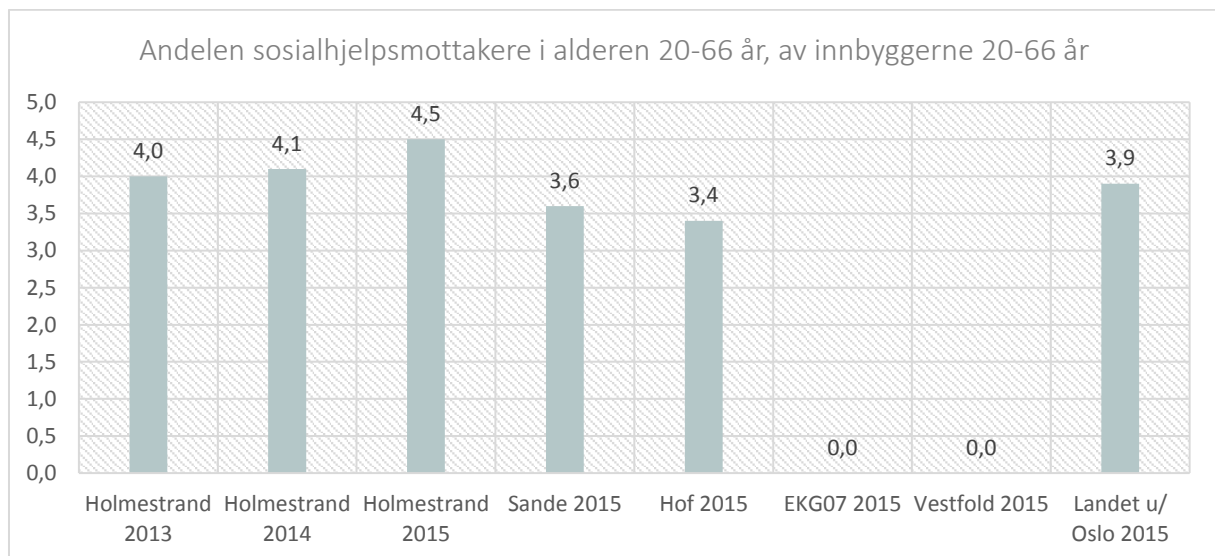

Ved å bryte opp netto utgifter innenfor pleie og omsorg, kommer kommunens prioritering tydeligere frem. I forhold til de andre kommunene, kanaliserer Holmestrand en større andel av midlene til hjemmetjenesten, jfr. grafen nedenfor. Dette går spesielt på bekostning av institusjonstjenester, og er en villet prioritering av midlene i Holmestrand.

Hof skiller seg ut ved å prioritere institusjonstjenester høyt, som går på bekostning av både hjemmetjenester og aktivisering. Spesielt aktivisering er lavt prioritert i Hof i forhold til de andre kommunene.

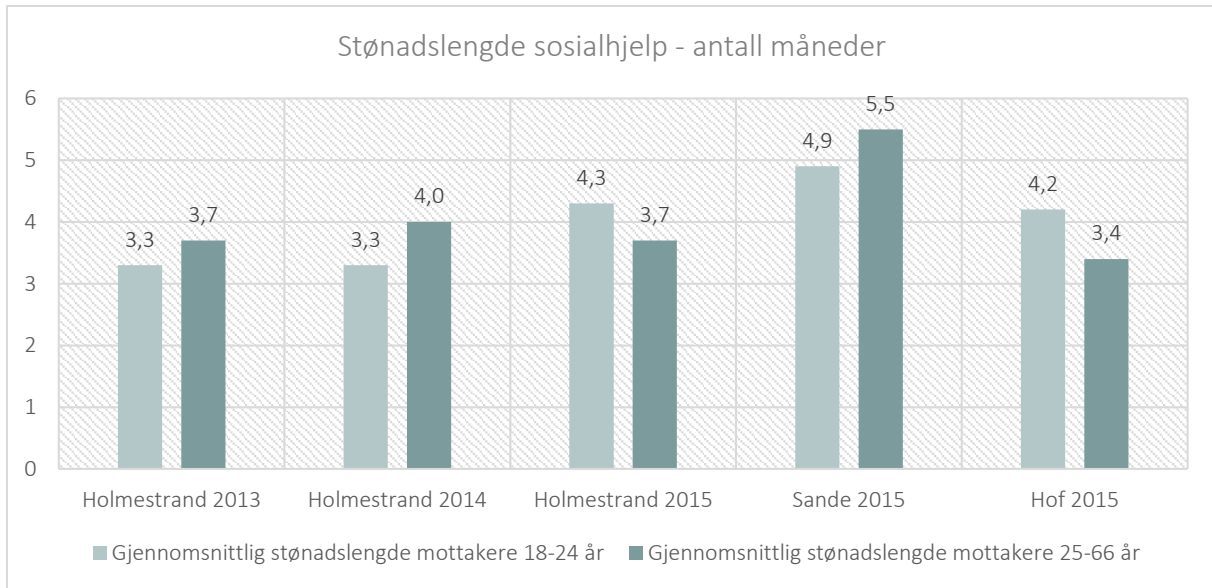

Grafen nedenfor viser at andelen sosialhjelpsmottakere i Holmestrand øker i 2015, etter å ha ligget relativt stabilt i noen år. Gjennomsnittstall for kommunegruppe 7 og Vestfold er p.t. ikke presentert på SSB sin statistikk. Holmestrand ligger nå merkbart høyere enn både landsgjennomsnittet og Hof og Sande.

Grafen nedenfor viser gjennomsnittlig stønadslengde for henholdsvis aldersgruppene 18-24 år og 25-66 år. Stønadslengden for den yngste aldersgruppen i Holmestrand har økt fra 2014 til 2015, mens i aldersgruppen 25-66 år er den redusert det siste året.

Sande skiller seg ut ved å ha merkbart lengre gjennomsnittlig stønadslengde i begge aldersgrupper. Det foreligger p.t. ikke data for landsgjennomsnittet, snittet i Vestfold og i kommunegruppe 7 i kostra-databasen.

13.5 NAV Holmestrand

Ansvarsområdet omfatter blant annet:

- Opplysning, råd og veiledning herunder økonomisk rådgivningen
- Økonomisk sosialhjelp
- Midlertidig botilbud
- Individuell plan
- Kvalifiseringsprogram
- Frivillig offentlig forvaltning av enkeltpersoners økonomi
- Bosetting av flyktninger
- Introduksjonsprogram for flyktninger
- Statlig bostøtte, startlån og tilskudd

Sosialtjenesten ved NAV skal bidra til å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgangen til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltakelse i samfunnet.

Tjenesten skal også medvirke til å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet. Videre skal tjenesten bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.

Virksomheten har følgende årsverk og ansatte:

Tjeneste	Årsverk	Ansatte
Sosialhjelp/KVP	3,0	4
Flyktninger/Flyktninger Hof	3,3	4
Gjeld, bolig, startlån mm	3,0	4
Råd/veiledning	2,0	2
Talenthuset	2,0	2
Sum	13,3	16

13.5.1 Utfordringer og satsingsområder

Økonomisk sosialhjelp og aktivitetsplikt

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2017 å bevilge 60 mill. kroner til innføring av aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år fra 1. januar 2017. Dette er en oppfølging av stortingsvedtak av 7. april 2015. Formålet med vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad er å styrke den enkeltes muligheter for å komme i arbeid og bli selvforsørget.

I 2016 ble Talenthuset åpnet under NAV Holmestrand, og man vil benytte dette som et sentralt tiltak for å følge opp aktivitetsplikten for sosialhjelpsmottakere under 30 år.

Flyktninger

Ikke siden andre verdenskrig har det vært så mange mennesker på flukt ifølge FN. Totalt 65,3 millioner mennesker ved inngangen til 2016. Etter den store pågangen av flyktninger til Europa og Norge 2015, er situasjonen pr oktober 2016 at det er kommet færre enn på svært mange år.

Høsten 2015 var det et behov for å bosette i alt 50 000 flyktninger i 4-årsperioden 2016 – 2019. På bakgrunn av dette ble det lagt til grunn at Holmestrand kommune skulle bosette 29 flyktninger hvorav fire enslige mindreårige barn (EM) i 2016, 29 flyktninger i 2017 hvorav fire EM og 26 flyktninger per år i 2018 og 2019, hvorav fire EM.

Målsettingen for 2016 er innfridd I henhold til bystyrevedtak. Høsten 2016 har IMDi anmodet Holmestrand kommune om å bosette totalt 20 flyktninger i 2017, hvorav to EM. Hvordan dette vil utvikle seg videre i planperioden er svært usikkert.

Bolig og midlertidig bolig

NAV har fremdeles en sekretærrolle hvor ansvaret er å forberede saker til boligutvalget. NAV har ansvar for saksbehandling av startlån og har en boligkoordinator som bidrar til fremskaffelse av boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Behovet for midlertidig bolig har vært økende de siste to årene som følge av at gruppen av aktive rusmiddelmisbrukere ikke lenger har noe tilbud om varig kommunalt disponert bolig. Dette er en gruppe det i liten grad er mulig/ønskelig å få inn i private utleieboliger. Dette er en gruppe vanskeligstilte som vil få høyere prioritet i 2017.

13.6 Hjemmebaserte tjenester

Ansvarsområdet omfatter blant annet:

- Hjemmesykepleie
- Praktisk bistand (hjemmehjelp)
- Omsorgslønn
- Betjening av trygghetsalarmer
- Hørsel- og synskontakt
- Kreftkoordinator
- Psykisk helsetjeneste for voksne
- Legemiddelassistert behandling (LAR)

Hjemmebaserte tjenester er et tilbud til innbyggere med behov for hjemmesykepleie og praktisk bistand (hjemmehjelp) i hjemmet. Kommunens pleie- og omsorgstjenester bidrar til at den enkelte i størst mulig grad skal greie seg selv i dagliglivet. Kommunen vurderer den enkeltes hjelpebehov med fokus på den enkeltes ressurser.

Psykisk helsetjeneste for voksne gir hjelp og bistand til voksne mennesker med psykiske lidelser bosatt i kommunen.

Virksomheten har følgende årsverk og ansatte:

Tjeneste	Årsverk	Ansatte
Virksomhetsleder	1,00	1
Hjemmetjenesten	33,74	60
Psykisk helsetjeneste for voksne	22,72	37
Sum Hjemmebasert omsorg	57,46	98

13.6.1 utfordringer og satsingsområder

Hjemmebaserte tjenester har etter samhandlingsreformen, opplevd større press på tjenestene. Det er derfor sentralt at tjenesten har god oversikt over ressursbruk og oppgavene. Hvem som gir hva og hvilken standard tjenestene skal ha, er også sentrale forhold det er viktig å utarbeide en rutine for. Fagkompetanse er et forhold som har vist seg utfordrende for hjemmebasert omsorg. Tilstrekkelig antall sykepleiere er helt sentralt for å møte de kommende utfordringene i tjenesten.

Et viktig ledd i å muliggjøre at eldre brukere kan bo hjemme, er dagtilbudene for hjemmeboende med demens. En bedre integrering mellom dagtilbud og hjemmebasert omsorg, og en organisering slik at det også kan tas imot flere demente brukere, vil trolig bli avgjørende for å mestre utfordringene med et økende antall demente i fremtiden.

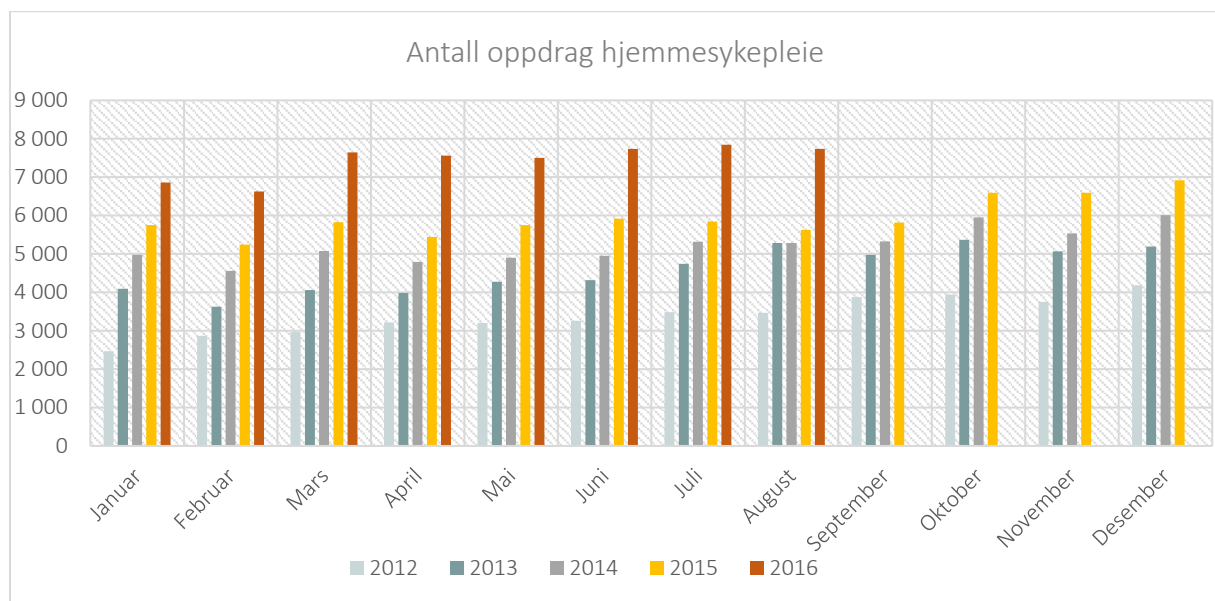
Samhandlingsreformen og tjenesteavtalen mellom SiV og kommunen om oppfølging av rus og psykiske lidelser gir økte utfordringer når det gjelder kapasitet for individuell oppfølging. Spesialisthelsetjenestens tilbud reduseres og kommunen må ta imot flere med alvorlige lidelser.

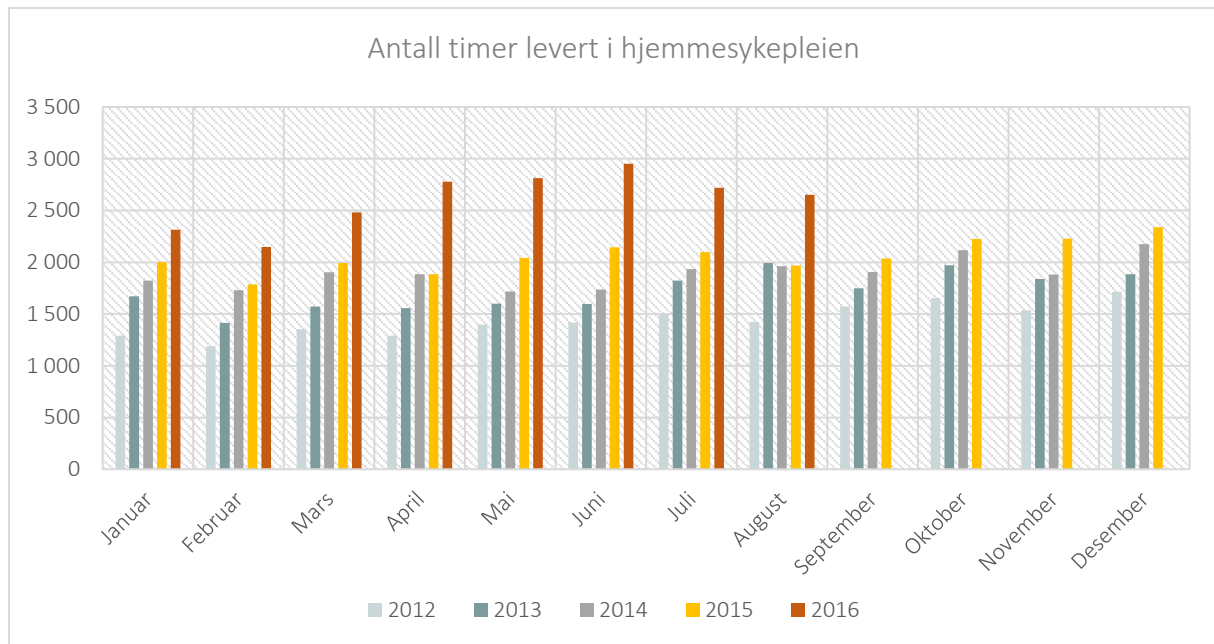
Kommunene forventes å ha kapasitet til å følge opp stadig flere mennesker med ROP lidelser (psykisk lidelse og rusproblematikk), angst og depresjon.

Dette gir virksomheten store utfordringer i forhold til kompetanse og ressurser. Spesielt kompetanse rundt de mest ressurskrevende brukerne, som det kjøpes plass til i dag. Det vil også være behov for ressurser til å kjøpe rehabiliteringsplasser til rusmiddelavhengige. Brukerplan kartleggingen for Holmestrand i 2015 peker på et stort behov for tilfredsstillende aktivitet og bolig for brukergruppen innen psykisk helse og rus. Dette er noe som gjenspeiler seg i tjenesten. Opptappingsplanen for rusfeltet 2016-2020 ble vedtatt i stortinget og den rettes blant annet mot kommunesektoren, der utfordringene er størst innen fagområdet.

Satsningsområdene vil også være oppfølging i forhold til vedtatt HSO-plan 2015-2018 med forsterket satsning på forebyggende og tilrettelegging av egen mestring og hverdags-rehabilitering, samt videreutvikling av helhetlig samhandlingsforløp som skal bidra til bedre pasientflyt og økt kvalitet på tjenestene.

Grafene nedenfor viser interne nøkkeltall for virksomheten.

13.7 Bo- og aktivitetstilbud for funksjonshemmede

Virksomheten yter tjenester til barn, unge og voksne med nedsatt funksjonsevne.

Tjenestene gis i form av:

- Heldøgns helse- og omsorgstjenester til beboere ved fem tjenestesteder
- Avlastning i institusjon ved Skaugveien avlastning
- Tilbud om barnebolig ved Skaugveien avlastning
- Aktivitetstilbud på dagtid ved Svingen aktivitetssenter og 7- tallet (seniortilbud)
- Privat avlastning
- Støttekontakt – fritidskontakt. Gruppetilbud i form av etter skoletid-tilbud og fritidsgrupper
- Koordinering av tjenester i form av individuell plan
- Kjøp av heldøgns omsorgstjenester, avlastningstilbud og arbeidstilbud

Virksomheten omfatter følgende tjenester og årsverk:

Tjenester	Årsverk	Ansatte	Brukere
Botilbud med heldøgns bemanning	47,9	89	29
Avlastning i institusjon og barnebolig	13,1	21	7
Ledelse/administrative stillinger: virksomhetsleder, tjenesteleidere, tiltakskoordinator	5,1	6	
Fritidsgrupper og etter skoletid tilbud	0,8	6	10/4
Støttekontakter			39
Avlastning - privat			4
Individuelle planer (hjemmeboende)			21
Veksthuset – kreativ kompetanse, VTA – varig tilrettelagt arbeid			24
Svingen aktivitetssenter: 5 dager pr uke, bemannes også fra botilbudene	2,7	3	14
Dagtilbud seniortilbud: 2 dager pr uke bemannes fra botilbudene			4
Kjøp av tjenester: heldøgns botilbud, avlastning og arbeidstilbud			3/7/3

13.7.1 Utfordringer og satsningsområder.

Botilbudene ved Fosskollen og Øvre Gausen bofellesskap skal samlokaliseres i nye lokaler på Roveområdet. Innflytting forventes i løpet av juni 2017.

Fremtidige lokalisering av avlastningstilbudet til barn og unge og tilbudet om barnebolig som gis ved Skaugveien avlastning, må avklares. Tjenestestedet driftes i midlertidig leide lokaler i Re. Virksomheten forbereder seg derfor på å måtte etablere tjenestetilbudet i nye egnede lokaler i løpet av 2017. På sikt bør det avklares om kommunen skal eie eller leie lokaler til denne type tjenestetilbud. Det er viktig å ha høyt fokus på videreutvikling av dette tjenestetilbudet til barn og unge med nedsatt funksjonsevne.

Satsingen på å sikre en hensiktsmessig drift og å videreutvikle tjenestetilbudet ved Svingen aktivitetssenter videreføres. Det er meldt om behov for to nye plasser i 2017.

Som et alternativ til individuell støttekontakttjeneste vil virksomheten fortsatt ha fokus på etablering og drift av fritidsgrupper.

Kravene til kvalitetsmessige gode tjenester tilsier rekruttering av personell med relevant fagkunnskap samtidig som ansatte gis mulighet for systematisk faglig utvikling og økt kompetanse. Det vil bli lagt vekt på å øke antall ansatte med relevant formell fagkompetanse. En videreføring og fortsatt deltagelse i prosjektet «Nytt Blikk» er nødvendig for å fremme heltidskultur og sikre rett kompetanse.

Virksomheten vektlegger arbeidet med tjenesteutforming, arbeidsplanlegging, og økonomistyring for å sikre riktige tjenester, effektiv drift og god ressursutnyttelse.

13.8 Omsorg og aktivitet

Ansvarsområdet omfatter:

- Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
- Kjærsenteret aktivitetssenter
- Rovebakken omsorgsboliger og Rove gård 3-tallet

Virksomheten har følgende årsverk og ansatte:

Tjeneste	Årsverk	Ansatte
Virksomhetsleder	1,00	1
Systemansvarlig Profil fagsystem	0,75	1
Brukerstyrt personlig assistanse	10,02	17
Kjærsenteret	2,45	3
Rovebakken omsorgsbolig	15,80	25
Rove gård 3 tallet	15,90	29
Sum Omsorg og aktivitet	45,92	76

Aktivitetstall og -indikatorer	2013	2014	2015	2016
Antall omsorgsboliger med døgnbemannet personalbase	44	44	44	46
Korttid- og avlastningsplasser	6	6	6	1
BPA ordninger	13	5	5	7
Vedtakter pr år	8 008	11 128	9 880	16 656

Årsaken til økningen av antall omsorgsboliger er en justering av driften i forhold til lover og forskrifter som regulerer hjemmebaserte tjenester og institusjonsdrift. To leiligheter som tidligere ble benyttet til korttidsplasser er nå tatt i bruk som ordinære omsorgsboliger. Ansvar for å tilby korttidsplasser er overført til Holmestrand Bo- og behandlingssenter som driver institusjons-omsorg i henhold til gjeldende lovverk. En leilighet benyttes fortsatt til avlastningstiltak for pårørende med særlig tyngende omsorgsoppgaver.

Årsaken til økningen av BPA timer må sees i lys av rettighetsfestingen av Brukerstyrt personlig assistanse som trådte i kraft 01.01.2015.

13.8.1 Utfordringer og satsingsområder

Kjærsenteret aktivitetssenter

På Kjærsenteret er det flyttet ressurser fra daglig drift, til utvikling av fremtidige tjenester og etablering av nye samarbeidsarenaer. Det har medført kortere åpningstid i cafeen.

Omsorgsboliger med døgnbemannet personalbase

Beboerne i omsorgsboligene har et mer sammensatt behov for helse- og omsorgstjenester enn tidligere. Det er en økende tendens til at flere beboere med omfattende omsorgsbehov blir boende i omsorgsboligene og ikke ønsker å flytte på institusjon, eller at de blir boende fordi det ikke er ledige institusjonsplasser. Dette medfører økt behov for helsetjenester og praktisk bistand langt utover de tilgjengelige ressursene som finnes pr dags dato. Det er derfor et behov for å øke grunnbemanningen i kommende periode.

BPA

Det er avgjørende å ha en tett dialog med tjenestekontoret vedrørende konsekvenser av rettighetsfestningen og forsvarlighetskravet for BPA ordninger. Holmestrand kommune er med i BPA - nettverk for Vestfold, for å kunne bidra og dra nytte av andres erfaringer.

Kjærsenteret

Modernisere og utvikle eldresenterdriften ved deltakelse i prosjektet «Utvikling av lokalt senter for frivillighet og forebygging». Formidle aktiviteter og arrangementer på nettportalen «frivilligaktiv.no» Utvikle nye og flere aktiviteter for å få flest mulig i aktivitet.

Omsorgsboligene

Virksomheten har fokus på den risikostyrte handlingsplanen i forhold til å følge opp vedr ernæring, brukermedvirkning og aktivitet. Egen arbeidsgruppe ser på endring av serveringstidspunkt av middag til ca. kl. 16 og at lunsj kan serveres ca. kl. 12. Disse endringene krever tilførte ressurser i grunnturnusen.

Videre er virksomheten med i «Kvalitetsprosjektet», med fokus på ledelse, organisering, større stillinger, sykefravær, bemanning, kompetanse, bemyndigelse, avvik, ernæring, aktivisering, pårørende og brukermedvirkning. Omsorgsboligene er også involvert i prosjektet «Nytt blikk», utvikling av digitalt alarmsystem.

13.9 Helse og oppvekst

Virksomheten yter tjenester innenfor:

- Miljørettet helsevern, smittevern, folkehelsearbeid, samfunnsmedisin og kommunelegekontor
- Jordmor-, helsestasjons- og skolehelsetjeneste, ungdomshelsestasjon, helsesøster for flyktninger, kommunepsykolog for barn og unge og psykisk helsetjenester og koordinering av ulike samarbeidsarenaer rundt barn og unge
- Fysio-, og ergoterapitjenester og hjelpemiddelhåndtering i alle aldersgrupper
- Barneverntjenester
- Tiltak for enslige mindreårige flyktninger og samarbeid med IMDi om bosetting
- Tjenestekontor med ansvar for samhandling internt og eksternt samt vedtaks- og klagebehandling på helse- og omsorgsområdet samt boligtildeling

- o Deltakelse i interkommunale ordninger; legevakt, barnevernvakt, krisesenter for kvinner og menn og mottak for mennesker utsatt for seksuelle overgrep

Virksomheten bidrar til å sikre innbyggerne nødvendig helsehjelp og medvirker til helsefremmende og forebyggende arbeid.

Tjeneste	Årsverk	Ansatte
Kommuneoverlege ¹⁾	5,28	8
Barne- og familiesenter ²⁾	12,56	18
Fysio- og ergoterapitjeneste ³⁾ Hjelpem.lager for Hof, Re og H.str.	5,50	7
Barneverntjeneste	8,00	8
Virksomhetsleder	1,00	1
Tiltak for enslige mindreårige flyktninger	10,30	13
Tjenestekontor	4,30	6
Sum Helse og oppvekst	46,94	61

1) Medregnet turnuslege – ikke medregnet kommunens allmennlegetjeneste – 9 pers

2) Med leger, jordmor, helsesøstre, psykolog og psykisk helsearbeidere

3) Ikke medregnet privatpraktiserende fysioterapeuter med driftstilskudd tilsvarende 7 årsverk – 9 pers.

13.9.1 Utfordringer og satsingsområder

De senere årene har tjenestene i Helse og oppvekst blitt styrket, både med økte ressurser internt og med tilførte statlige tilskudds- og prosjektmidler. Til tross for den økte kapasiteten er fortsatt presset på helse- og barneverntjenester stort, spesielt knyttet til nye retningslinjer i barselomsorgen, innen oppfølging i skolehelsetjenesten og oppfølging av tiltak i barneverntjenesten.

Andre forhold som bidrar til det økte trykket er bl.a. sammensatte utfordringer rundt barn, unge og familier. Det er særlig behov for å drive ulike gruppetilbud; For barn med to hjem, «Psykologisk førstehjelp» på ulike alderstrinn, for barn av psykisk syke foreldre, knyttet til psykisk helse blant ungdom og foreldreveiledning.

I 2016 var det daværende Psykisk helsetjeneste barn og unge som ble styrket med en 100% stilling, mens det ikke ble styrket i skolehelsetjenesten eller helsestasjonen. Skolehelsetjenesten ligger fortsatt under anbefalt bemanningsnorm og behovet er større enn det tilbudet helsesøster klarer å gi.

Virksomheten har fokus på forebyggende aktivitet og tidlig innsats i alle tiltak og overfor alle aldersgrupper. Kompetanseutvikling i tjenestene er også rettet spesielt mot det å komme tidlig inn i alle forløp.

De siste årene har Holmestrand kommune satset betydelige ressurser på å sikre kvalitet på tjenester til barn, unge og deres familier; Dette fokuset fortsetter og virksomheten er aktiv i å søke prosjektmidler og statlige tilskudd som er relevante for planlagte aktiviteter.

Styrking av psykologressursen knyttet til barn- og ungefeltet er ønsket. En økning vil kunne gi mulighet for konsultasjoner og konkret veiledning og vurdering av individrettede tiltak i samarbeid med tjenestene til målgruppen.

Etablering av Barne- og familiesenter

Virksomhet Helse og oppvekst har fra høsten 2016 organisert forebyggende helsetjenester til barn, unge og familier i Langgata 45 tettere sammen. Dette innebærer at helsestasjons-, skolehelse- og psykisk helsetjenester til målgruppen 0-23 år er organisert inn i én tjeneste – et «Barne- og familiesenter». Ny organisering trådte i kraft 1.9.16 og blir utviklet og justert i planperioden. Organiseringen vil svare opp nye forventninger og behov i befolkningen på en bedret måte. «Én dør inn»-prinsippet gir mulighet for mer helhetlige tiltak og sømløse tjenester til brukerne. Organiseringen styrker fagkompetansen rundt det enkelte barn, ungdom og familie, og gir mer robuste fagmiljøer internt.

Ressurser i Barne- og familiesenteret består av jordmor, helsesøstre, leger, psykolog og medarbeidere med bred kompetanse på familiearbeid, psykisk helsearbeid, rusoppfølging o.a. I tillegg samhandler medarbeiderne i Barne- og familiesenteret tett med andre interne ressurser innen samfunnsmedisin, folkehelse, fysio- og ergoterapi, medarbeidere i barneverntjenesten, tiltak for enslige mindreårige flyktninger og tjenestekontor etter samtykke fra brukerne. Endret organisering av helsetjenestetilbudet er ikke til hinder for å tenke nytt i kommunesammenslåingsprosesser videre.

13.10 Holmestrand bo- og behandlingssenter

Virksomheten omfatter følgende tjenester:

- Drift av kommunens lang- og korttidsplasser i institusjon
- Kjøkken og vaskeri
- Dagaktivitetstilbud for hjemmeboende demente
- Merkantile (Rove)

Årsverk og ansatte etter tjeneste	Årsverk	Ansatte
Avd A/D inkl. tjenesteleder og leger	30,20	51
Avd B/C inkl. tjenesteleder	23,09	46
Dagaktivitet hjemmeboende demente	2,04	5
Vaskeri	1,25	2
Kjøkken	6,10	10
Merkantil Rove	2,80	3
Virksomhetsleder	1,00	1
Sum	66,48	118

Tabellen nedenfor viser beleggsandelen på de ulike tjenestene virksomheten tilbyr:

Tall i pst/antall	Periode 1.1 – 1.10.16
Avdeling A – Langtid, korttid/rehabilitering	90 %
Avdeling B – Skjermet enhet, langtid	100 %
Avdeling C – Lettere demens, langtid	98 %
Avdeling D - Langtid	100 %
Antall solgte middager utenfor hjemmet	19.615
Antall middager i senteret og omsorgsboliger	15.604
Dagaktivitetstilbud hjemmeboende demente	100 %

Ved sykehusinnleggelse kan ikke rommet benyttes av andre før pasienten blir skrevet ut av Bo- og behandlingssenteret. Dette gjelder særlig avdeling A.

Aktivitetstall og- indikatorer	2014	2015	2016	2017-2020
Demens/skjermet enhet	22	22	22	22
Korttid	5	7	7	7
Langtid	28	28	28	28
Sum	55	57	57	57

13.10.1 Utfordringer og satsningsområder

Pasientene skrives nå raskere ut fra sykehuset og med mer alvorlige, behandlings krevende og komplekse sykdomstilstander enn tidligere. Flere pasienter har tilstander som krever pleie og tilsyn fra sykepleiere. Det har vært en økning av inn og utskrivning på 30 % fra 2014 til 2015 og det ligger an til en ytterligere økning på 8,5 % i 2016.

Disse tallene viser at det er en stor gjennomstrømming på bruken av korttidsplasser. Dette gir igjen en utfordring i forhold til administrering. Dagens situasjon på Bo- og behandlingssenteret krever at det er tilstrekkelig bemanning og at kompetansen er riktig i forhold til behovet. Det er derfor foreslått en økning av grunnbemanningen.

Det er også et tiltagende økt behov for medisinsk tilsyn og vurderinger. Det er nå økt legedekning på Bo- og behandlingssenteret for å sikre at pasientene får god medisinsk behandling. Dette er i tråd med nasjonale føringer.

Kjøkkenet har hatt en dobling av dietter etter samhandlingsreformen, noe som er krevende. Dette tilbudet er begrenset så godt som mulig, kun de som har legeerklæring får spesiallaget mat. Det er også en økning på antall solgte middager til de som bor hjemme. Kjøkkenet har ikke vært styrket med ressurser og har nå en utfordring i forhold til økte oppgaver. Det er derfor foreslått en økning i budsjettet for å kompensere økte utgifter til matvarer og ressurser for å ivareta økte oppgaver og internkontroll.

Serveringstidspunktet for middag vil derfor kunne endres til ca. kl. 16 både på sykehjemmet og omsorgsboligene. Flere prosjekter og undersøkelser viser at ved å servere middag på

ettermiddagen gjøre det mulig å få tid til flere aktiviteter på dagen og at pasientene rekker å bli sultene og spise mer. Dette vil være mulig å få til ved noe endring av turnus og en økning av personell på kjøkken og avdelingene.

Det har vært nedsatt en gruppe som har sett på mulighet for ombygging av fellesrom ved Bo- og behandlingssenteret for å øke med 3 nye plasser. Sett i forhold til kommunesammenslåingen med Hof kommune er dette funnet lite hensiktsmessig da Veset bo- og aktivitetssenter har flere rom som i dag ikke brukes til dette formålet, men som kan tas i bruk ved behov.

Bo- og behandlingssenteret satser på å øke kompetanse blant personalet og motivere assistenter til å ta fagutdanning. Ferdighetsrommet er nå etablert og brukes til praktisk trening og mengdetrening på ulike prosedyrer og rutiner. Rommet ligger i kjelleren så det mangler pr i dag tilgang til nett. Dette planlegges å legges inn i løpet av året da det er behov for å kunne dokumentere og drive med nettbasert lærling i samme rom.

Det vil i 2017 bli enda større fokus på hvordan bruke fysioterapitjenesten og hverdagsrehabiliteringsteamet enda bedre, for å få utvikle en mer systematisk og tverrfaglig samarbeid rundt brukere med rehabiliteringsvedtak, slik at pasienten i størst mulig grad får mulighet til å gjenvinne og bevare evne til egenomsorg.

Bo- og behandlingssenteret er engasjert i pasientsikkerhetskampanjen, i trygge hender som er en nasjonal kampanje i sykehjem og sykehus. Kampanjen har som mål å redusere antall pasientskader og sikre trygge tjenester. Dette innebærer mer fokus på forebyggende behandling

Velferdsteknologi er fortsatt et satsningsområde. Her videreføres «digitalt natt-tilsyn og det satses sammen med omsorgsboligene på nytt alarmsystem (digitalt tilsyn) og sporingsteknologi (GPS).

Bo- og behandlingssenteret deltar også i «Kvalitetsprosjektet» med fokus på ledelse, organisering, større stillinger, sykefravær, bemanning, kompetanse, bemyndigelse, avvik, ernæring, aktivisering, pårørende og brukermedvirkning.

Det er også i denne virksomheten et fokus på heltidskultur. Når det er mulig legges stillinger sammen for å øke stillingsbrøken.

14 Tekniske tjenester

Plan og byggesak yter følgende tjenester i et vertskommunesamarbeid med Hof og Re fra 1.7.2014:

- Kommuneplanlegging
- Forvaltning av geodata
- Plan- og byggesaksbehandling
- Oppmålingsforretninger og føring av matrikkelen
- Utbyggingsavtaler etter Plan- og bygningsloven
- Utslippstillatelser og godkjenning av tiltaksplaner etter Forurensningsloven
- Oppgaver av juridisk karakter etter Friluftsløven

Kommunalteknikk yter følgende tjenester:

- Eiendomsforvaltning drift og vedlikehold
- Renhold
- Utleie av kommunale leiligheter og næringseiendommer
- Vann, avløp, renovasjon/vertskommune for VA-planlegging og prosjekter i Hof
- Veivedlikehold
- Parkvesen
- Drift og vedlikehold av kommunale idrettsanlegg
- Parkering og håndhevelse av vegtrafikkloven
- Trafikkhavn, småbåthavn og skjærgårdstjeneste
- Utkjøring av hjelpemidler (tjeneste som utføres for 3k)
- Miljøvernoppgaver etter Forurensningsloven

14.1 Mål for programområdet

- Eksisterende rammeplaner for vann og avløp i Hof og Holmestrand er revidert i en felles rammeplan for begge kommunene i løpet av 2017/2018. Utarbeides av ekstern konsulent.
- Felles lokal forskrift for spredt avløp er vedtatt i begge kommunene.
- Tilstandsrapport med tilhørende vedlikeholdsplan for kommunale bygg i Hof er gjennomført i 2017.
- Ekstraordinært vedlikehold iht. vedlikeholdsplan er gjennomført i Holmestrand i løpet av 2017.
- Etablere EL-bil ladestasjoner.
- Infrastruktur Voldshagan er avklart, (vei, vann og avløp).

14.2 Byutvikling

Kommunen har inngått intensjonsavtale med Holmestrand Utvikling (bystyresak 112/11) og stilt seg bak fylkeskommunens beslutning om stenging av Holmestrandstunnelen som ledd i en ønsket byutvikling. Sentrale premisser er stenging av Langgaten for biltrafikk mellom Tordenskjoldsgate og Weidemannsgate og anlegg av ny fylkesvei i den nedlagte jernbane-traséen.

Kommunen samarbeider med fylkeskommunen om en finansieringsstrategi der omfanget av Jernbaneverkets (JBV) opprydding avklares først. Bystyret tok stilling til et tilbud fra Jernbaneverket i bystyresak 073/15 behandlet 09.09.15. Vegvesenet er engasjert av fylkeskommunen til å planlegge veien. Reguleringsarbeidet er gjenopptatt høsten 2015 med fylkeskommunen som tiltakshaver og vegvesenet som forslagsstiller. Kommunen deltar med planleggerressurs.

Når flytting av veien er fullfinansiert, forventes det at Holmestrand Utvikling setter i gang nødvendig omregulering i forhold til gjeldende reguleringsplan for 5 kvartaler. Alternativt kan planarbeidet gjøres som en områderegulering i regi av kommunen.

Fylkeskommunen har besluttet å stenge Holmestrandstunnelen og lagt den ut for salg til egnet etterbruk, som kan kombineres med forutsatt funksjon som rømningstunnel for jernbanen. Det arbeides nå med et skitunnelprosjekt, som kan utløse endret arealbruk i begge endene av tunnelen. Fylkeskommunen er grunneier, og kommunen er planmyndighet.

Heis i fjell vil bli realisert i løpet av planperioden og skal stå ferdig samtidig med åpningen av ny stasjon inne i fjellet. Kommunen skal eie og drifte heisen og må sette av ressurser til detaljprosjektering og driftsplanlegging i samarbeid med Jernbaneverket. Det foreligger avtale mellom kommunen, Jernbaneverket og fylkeskommunen om finansiering av heisprosjektet.

14.3 Fortettingsstrategi

Som en oppfølging av Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) utarbeides en strategi mht. hvor fortetting bør skje og hvor det ikke bør skje. Det utarbeides oversikt over omfanget av fortetting siden vedtak av kommuneplanen sommeren 2015 og evt. behov for å stramme inn dersom teknisk og sosial infrastruktur ikke holder tritt.

14.4 Vann, avløp, renovasjon

VAR er et selvkostområde, og skal både regnskaps- og budsjettmessig gå i balanse. Det er kommunens hovedoppgave å sikre pålitelig drift av avløpsnett og avløpsrenseanlegget i henhold til myndighetenes krav samt effektiv distribusjon av nok vann og godt vann til kommunens abonnenter.

Holmestrand kommune jobber med konstruksjon av lekkasjereduksjonsplan og denne vil danne grunnlag for vanntapsanalyse og prioriteringer på lekkasjereduserende tiltak, deriblant søk etter lekkasjevann med målsetting om å redusere fra 33 % i 2015 til under 20 % lekkasjevannssandel. Det ser ut at en god del av dette nivået er redusert, basert på funn og reparasjon av lekkasjer under lekkasjesøksarbeidet i 2016. Reduksjonen av vanntapsandelen vil mest sannsynlig synliggjøre seg i vannbalanseregnskap for 2016. Neste års grunnlag og målsettingstall vil først etableres når vannbalanse for 2016 er ferdig.

I planperioden gjennomføres et felles prosjekt med Sande kommune for å ta imot avløpsvann fra Sande. Dette medfører en oppgradering av kommunens renseanlegg, arbeidene er påbegynt og fortsetter i periode 2017-2020.

For at Sande skal tilkoples avløpsvann til renseanlegget må fremmedvann fjernes fra Holmestrand avløpsledninger. I det siste året ble det gjennomført omfattende investeringer i kommunens ledningsnett for å redusere mengde fremmedvann inn på avløpsnettet. Redusert og jevnere belastning av avløpsnettet vil i sin tur bedre rensegraden ved renseanlegget.

14.5 Eiendomsforvaltning.

Kommunens eiendomsmasse består av barnehager, skoler, helse og sosiale institusjoner og andre spesialbygg, samt boliger, kontorbygg, tomter, friarealer og veier.

Det er økt fokus på vedlikehold av bygningsmassen i henhold til myndighetenes krav. Basert på resultatene fra tilstandsvurdering av bygningsmassen i 2015 er det utarbeidet vedlikeholdsplaner for alle kommunale bygg. Det er satt av 10 mill. kroner for vedlikehold i 2017.

Brannsikkerhetstiltakene er nå ferdig utført, det gjenstår kun mindre arbeid i 2017.

14.6 Havn

Holmestrand havn består av trafikkhavn, småbåthavn og gjestehavn:

- Trafikkhavnen driftes av Holmestrand kommune og består hovedsakelig av drift av ferjekai.
- Småbåthavnen driftes av Holmestrand Småbåthavn DA.
- Gjestehavn styres av Holmestrand kommune, men den daglige driften gjennomføres av Holmestrand Småbåthavn DA etter gjeldene driftsavtale.

Holmestrand kommune har det overordnede tilsynsansvar for alle havneanlegg og landfaste innretninger i tilknytning til Holmestrand havn.

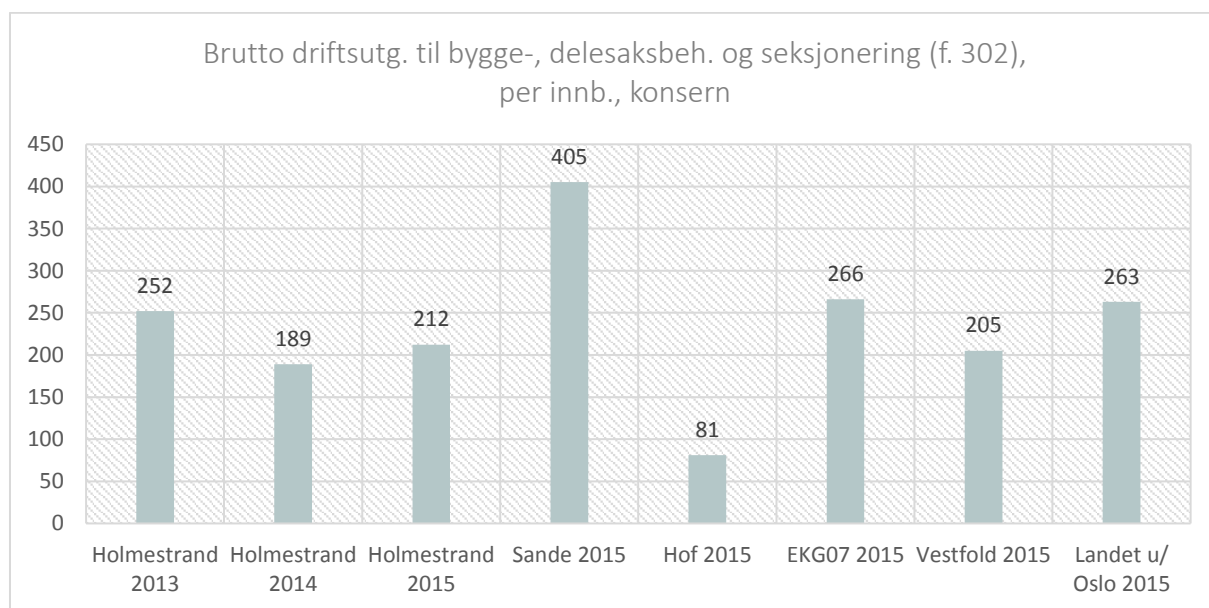
14.7 Økonomiske rammer for programområdet

Tekniske tjenester tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Plan og bygg						
Utgifter	14 372	16 849	15 243	15 243	15 243	15 243
Inntekter	-11 679	-11 959	-12 216	-12 216	-12 216	-12 216
Netto driftsutgifter	2 694	4 890	3 028	3 028	3 028	3 028
Kommunalteknikk						
Utgifter	99 456	97 703	121 409	97 244	97 144	97 144
Inntekter	-52 333	-51 679	-74 288	-50 288	-50 288	-50 288
Netto driftsutgifter	47 123	46 023	47 120	46 955	46 855	46 855
Programområde Tekniske tj.						
Utgifter	113 828	114 552	136 652	112 487	112 387	112 387
Inntekter	-64 012	-63 638	-86 504	-62 504	-62 504	-62 504
Netto driftsutgifter	49 816	50 914	50 148	49 983	49 883	49 883

14.8 Nøkkeltall for programområdet

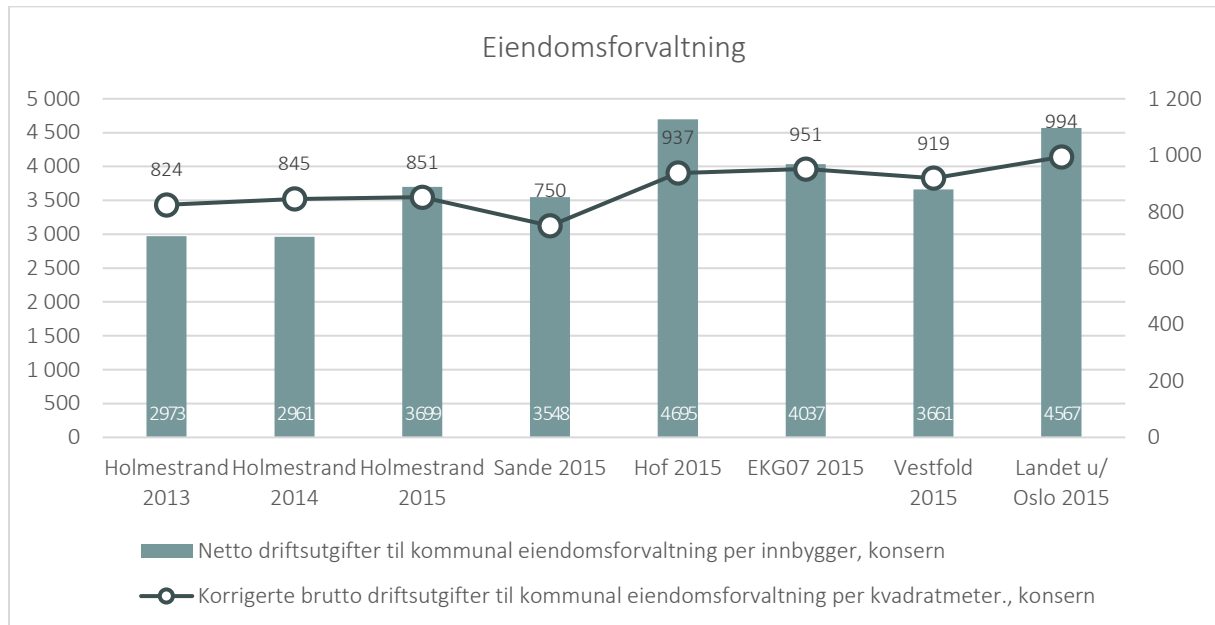
Etter en nedgang fra 2013 til 2014 ligger nå utgifter per innbygger til bygge-, delesaksbehandling og seksjoner i Holmestrand lavere enn de fleste andre kommunene, selv om det har vært en oppgang i 2015.

Sande og Hof utgjør ytterpunktene i sammenligningen, der Sande ligger vesentlig høyere og Hof vesentlig lavere enn de andre kommunene.

Når det gjelder utgifter til eiendomsforvaltning, jfr. grafen nedenfor, ligger Holmestrand relativt lavt både når det gjelder netto driftsutgifter per innbygger, som sier noe om kommunens prioritering av området, og når det gjelder korrigerte brutto driftsutgifter per m², som sier noe om

kommunens effektivitet/produktivitet (det kan også være et resultat av at området nedprioriteres). Sande ligger lavere og Hof høyere enn Holmestrand på begge indikatorene.

14.9 Årsgebyr for 2017 – vann og avløp

Årsgebyrene for vann, avløp og renovasjon har ingen endringer i 2017 i forhold til 2016.

Det er heller ingen endringer i feiegebyrene. Det vises til selvkostprinsippet hvor eventuelt overskudd eller underskudd etter selvkost avregnes mot de bundne selvkostfondene for henholdsvis vann og avløp, samt renovasjon og feiing, hvor gebyrinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5 års periode skal gå i balanse.

Boligstørrelse 0 – 70 kvadratmeter

Vanngesbyr	1 733,00	Abonnement + forbruk
Avløpsgebyr	2 477,00	Abonnement + forbruk
Renovasjonsgebyr	2 235,00	Standard renovasjon
Feiegebyr	159,50	Per pipeløp
Merverdiavgift	1 651,13	
Tilsyn av ildsted	141,00	
Sum per år	8 396,63	Inkl. mva.

8 396,63 kroner/4 terminer per år = 2 099,16 kroner per termin (kvartal).

Boligstørrelse 71 - 300 kvadratmeter

Vanngebyr	2 981,00	Abonnement + forbruk
Avløpsgebyr	3 951,00	Abonnement + forbruk
Renovasjonsgebyr	2 235,00	Standard renovasjon
Feiegebyr	159,50	Per pipeløp
Merverdiavgift	2 331,72	
Tilsyn av ildsted	141,00	
Sum per år	11 799,60	Inkl. mva.

11 799,60 kroner/4 terminer per år = 2 949,90 kroner per termin (kvartal).

Gebyrene innkreves i 4 terminer:

1. termin: Forfall 20. februar
2. termin: Forfall 20. mai
3. termin: Forfall 20. august
4. termin: Forfall 20. november

Se også vedlagt selvkostmodell og gebyrregulativ bakerst i dokumentet.

15 Kultur

15.1 Kulturpolitikens utgangspunkt

Kultur blir ofte sett som «limet i samfunnet». Kultur har mange muligheter for å binde mennesker sammen, forsterker tilhørighet til folk og steder og gir meningsfulle fritidsaktiviteter og fysisk aktivitet. Dermed er kultur en viktig bidragsleverandør til psykisk og fysisk folkehelse.

Men kultur har større potensiale enn det. Ved å legge til rette for, stimulere og initiere til et rikt og mangfoldig kulturliv i kommunene gis innbyggerne ikke bare mulighet til å utvikle seg flersidig, utdanne seg og reflektere over samfunnet vi lever i. Kulturvirksomhet har også en dannelses og siviliseringseffekt. Kulturtilbud gir familier mulighet til å oppleve ting sammen: å se forestillinger, å gå turer i marka, å lære mer om historien på museer osv. Et godt kulturtilbud gjør en kommune til et attraktivt sted å bo og kan dermed bidra i stor grad bidra til by- og stedsutvikling.

Kulturlivet utgjør i tillegg en nødvendig infrastruktur for demokrati og ytringsfrihet. Å styrke mangfoldet i kulturlivet innebærer derfor en styrking av demokratiet. Kulturtilbudet har stor betydning for den enkelte som kilder til kunnskap og samfunnsforståelse. Gjennom å delta i kulturaktiviteter tilegner det enkelte individ seg en ytringskompetanse som gir grunnlag for deltakelse i samfunnslivet.

15.2 Mål for programområdet kultur

- Holmestrand har et rikt, attraktivt og mangfoldig kulturliv, som gir både kunnskap, varierte opplevelser og tilfredsstillende aktiviteter.
- Kulturtilbudet gir innbyggerne kilder til glede, kunnskap og samfunnsforståelse, som øker ytringskompetansen hos den enkelte.
- Medarbeiderne tar initiativer til fornyelse og utvikling av kulturtjenesten.
- Virksomhet Kultur har en tjenesteproduksjon som er optimal i forhold til de økonomiske ressursene.

15.3 Virksomhetens viktigste områder

15.3.1 Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken gir alle barn, uansett økonomi og foreldres interesse, mulighet til å oppleve profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet og å være skapende utøver selv. Forskning viser at opplæring i kulturfag gir bedre resultater i andre fag. Kulturkontoret samarbeider med skolene for å gi kunst og kultur økt fokus i en hektisk skolehverdag. DKS har to satsingsområder:

1. Egne skapende aktiviteter styrker barnas evne til å samarbeide, tenke nytt og å uttrykke seg kunstnerisk, livsviktige kvaliteter i en verden som endrer seg raskere enn noensinne.

2. Å oppleve profesjonelle produksjoner i form av teaterforestillinger, konserter, utstillinger, film og sette disse opplevelsene i en kontekst, styrker barnas refleksjonsevne og gir dem erfaringer som berører både hodet og hjertet.

15.3.2 Kulturarv

Arbeidet med en kulturminneplan for Hof og Holmestrand ble startet opp i 2016 og forventes fullført i 2017. Den nyansatte kulturarvkonsulenten har dette som hovedoppgave.

Vestfoldmuseene ved Nord-Jarlsbergmuseene drifter Aluminiumsmuseet. Museet har de siste årene blitt en viktig kulturell aktør i Holmestrand med en rekke aktiviteter og arrangementer. Museet samarbeider godt med kommunens administrasjon, har en rekke tilbud innenfor Den kulturelle skolesekken av høy kvalitet, både når det gjelder innhold og formidling. Elevene i 7., 8. og 9. trinn får en innføring i historien av Jernverket på Eidsfoss, tekstilindustri på Berger og aluminiumindustri i Holmestrand.

Museet og samlingen eies av Hydro, som feirer sitt 100 års jubileum i 2017 (start Hydro) og 2019 (start produksjon i Holmestrand). I denne forbindelsen skal Aluminiumsmuseet fornye og utvide sine utstillinger. Holmestrand kommune bør øke sin årlige bevilging til Vestfoldmuseene for å muliggjøre dette arbeidet.

Prosjekt Eidsfoss Utvikling ble igangsatt medio 2016 og vil vare i 3 år. Prosjektet finansieres av staten via Vestfoldmuseene og Hof kommune. Det har blitt opprettet en styringsgruppe for prosjektet som består av representanter fra kommunen, Vestfoldmuseene, Vestfold Fylkeskommune og de lokale stiftelsene. En prosjektleder er ansatt for 3 år.

15.3.3 Samarbeid med lokale organisasjoner

Kulturkontoret støtter det frivillige kultur- og idrettslivet gjennom tilskudd, veiledning, koordinering og informasjon. Når det er naturlig samarbeider kulturkontoret med lokale organisasjoner om arrangementer. Gjennom kulturrådet og idrettsrådet har kulturkontoret tett kontakt med frivillige lag og foreninger.

Kulturkontoret samarbeider med idrettsforeningene om tilrettelegging for økt fysisk aktivitet og gode idrettsarenaer.

Kulturkontoret samarbeider med Vestfoldmuseene og frivillige lokale organisasjoner om bevaring og formidling av Holmestrands historie.

15.3.4 Den kulturelle spaserstokken

Den kulturelle spaserstokken er et etablert tiltak med profesjonelle kunst- og kulturtilbud for eldre, i samarbeid med Re og Hof kommuner. Prosjektet «omsorgssang» har vært et tilbud innenfor den kulturelle spaserstokken i 3 år. Samarbeid mellom musikkterapeut Sarita Wallumsrød og ansatte i innføring og utvikling av musikktiltak gir best resultater over tid. Målet er å få kartlegging av

musikkpreferanser inn i Profil: Når pasientene får plass på sykehjemmet, er favorittmusikk like viktig å få kartlagt som hvilke medisiner de bruker. Omsorgssang gir økt trivsel hos både ansatte og de som mottar omsorgstjenester, omsorgssang kan gi reduksjon av medisinbruk og føre til mindre sykefravær hos de ansatte.

15.3.5 Nord-Jarlsberg kulturskole

Kulturskolen inngår i dag i et 3K samarbeid mellom Hof, Holmestrand og Re med Hof som vertskommune og har navnet Nord- Jarlsberg kulturskole. Siden 01.08.2010 drives kulturskolen som en interkommunal enhet med et felles budsjett og regnskap, hvor elevene får nytte godt av tilbudet på tvers av kommunegrenser. Hver kommune mottar tjenester som står i samsvar med det økonomiske bidraget fra den enkelte kommune. Kostnader fordeles mellom kommunene i forhold til forbruk av rammetimetallet.

Mens Holmestrand ligger omtrent på nivå med gjennomsnittet i Vestfold, ligger Hof vesentlig høyere på utgifter til musikk- og kulturskoler per innbygger, og ligger også over landsgjennomsnittet. Dette er helt i tråd med «normale» forskjeller mellom en landkommune og en bykommune. Det er et betydelig større tilbud av fritidsaktiviteter i Holmestrand enn i Hof, noe som gjør at det er viktig at kulturskolen har et basistilbud i Hof.

Per 1. oktober 2015 hadde Kulturskolen 124 elever fra Hof (30 % av grunnskoleelever) mot 147 elever fra Holmestrand (13 % av grunnskoleelever). Det nasjonale målet er å gi 30 % av antall grunnskoleelever et kulturskoletilbud. Hof har en større andel elever i gruppetilbud (teater og visuell kunst) enn Holmestrand har. I Holmestrand har man en større andel elever på individuell opplæring (musikk) og færre på gruppetilbud. Dette gjør at kostnad per bruker blir høyere.

Kulturskolens lokaler på Gjøklep har blitt så gode som det er mulig å få det under de rådende omstendigheter, men det er egentlig ikke nok plass på Gjøklep til å kunne gi kulturskolen de rammebetingelsene som trengs. Kulturskolen har derfor ingen mulighet til å være synlig og bygge opp en identitet og en felleskap for både elever og lærere. Mange muligheter kulturskolen i utgangspunkt har, blir dermed ikke utnyttet, blant annet å være en viktig brikke i steds- og byutvikling.

15.3.6 Bibliotek

Holmestrand kommune har inngått leieavtale med Holmestrand Utvikling AS om lokalisering av et nytt bibliotek. Bygget er nå under oppføring.

Utformingen av det nye biblioteket skal bygge på tre hovedmålsettinger:

1. Bibliotekloven fra 2014 der formålsparagrafen lyder:
 - a. Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.
 - b. Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

- c. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.
2. Holmestrand kommunes visjon for framtidens bibliotek er at det skal være møteplass, litteraturhus, lærings- og samfunnsarena. Et nytt bibliotek vil styrke disse funksjonene. Biblioteket skal være et attraktivt, synlig og pulserende hjerte i byen. Biblioteket skal framstå med et stort åpent publikumsareal der samlinger og lese-/møteplasser er spredd i forskjellige avdelinger. Det planlegges et sentralt betjeningspunkt og et stort multifunksjonelt rom til barneforestillinger, forfatterbesøk, konserter, debatter, seminarer, filmvisninger, datakurs og større møter. Det vil også finnes en enkel kafé der man kan lese aviser og tidsskrifter. Møterom i ulike størrelser og arbeidsplasser til de ansatte hører til.
3. Selvbetjening og et meråpent bibliotek vil gjøre biblioteket bedre tilgjengelig, også utenom betjente åpningstider.

Våren 2017 vil det nye biblioteket åpnes for publikum, et meråpent bibliotek med selvbetjeningsfunksjoner. Investering i et nytt biblioteksystem er påkrevet, men en endring av system vil følges opp ved forestående kommunesammenslåing. Den største utfordring er personalressursene: den nåværende bemanning er for liten til å kunne yte god service overfor en forventet økning i antall besøkende i et nytt (og større) bibliotek. En opptrapping av antall kompetente ansatte er derfor et must.

15.3.7 Biorama

Biorama som kulturhus trenger et mangfoldig tilbud bestående av amatørkultur, aktiviteter og profesjonelle produksjoner. Etter omfattende oppgradering av Biorama, har attraktiviteten under artister økt betraktelig. Aldri har det vært flere aktiviteter i en sesong enn høsten 2016. Kulturkontoret har per i dag ikke nok teknisk personale til å imøtekomme denne etterspørselen. Den økonomiske risikoen knyttet til artisthonorarer er stor, og ofte ikke forsvarlig innenfor de nåværende rammene. Overskudd fra billettinntekter settes på fond øremerket profesjonelle produksjoner i Biorama.

15.3.8 Medvirkning av ungdommer

Medvirkning av ungdommer i lokale prosesser som angår aldersgruppen ivaretas av Ungdomsrådet, som består av elever fra Gjøklep ungdomsskole og Holmestrand videregående skole. I 2016 har det blitt etablert et tverrfaglig samarbeid under «God oppvekst» for å sikre god og reell medvirkning av ungdom i kommunale beslutningsprosesser. Organisasjonsformen og møtестrukturen vil bli evaluert og tatt med i kommunesammenslåingsprosessen.

15.3.9 Kulturvirksomhet for Hof og Holmestrand

Fra 1.1.2016 har virksomhetene for kultur i Hof og Holmestrand slått seg sammen. Holmestrand er vertskommune for kulturtjenesten i Hof. Dette førte til en betydelig utvidelse av fagkompetansen innenfor kulturfeltet. Kulturkontoret har per i dag fagpersoner innenfor kunst og kulturformidling,

kulturarv, idrett og friluftsliv og ungdomsarbeid. Det er av vesentlig betydning å kunne beholde denne brede kompetansen på kulturkontoret.

15.3.10 Langsiktig strategi

I en sammenslått kommune vil kultur være viktig i å binde innbyggerne sammen. Vesentlig for en vellykket sammenslåing av kommunene vil bl.a. være:

- Å ha fellesaktiviteter og opplevelser for alle i alle aldersgrupper
- Å ta vare på og skape gode møteplasser
- Å involvere innbyggerne i alle aldre og gi dem muligheter til samarbeid

Virksomhet kultur vil være pådriver i denne prosessen, i samarbeidet med næringssjefen og frivillige og profesjonelle organisasjoner i kommunen. Mye av dette kan gjøres innenfor dagens budsjett, men utfordringen ligger i personalets omfang og kompetansebredde.

Byutvikling

Virksomhet kultur har et stort potensiale til å bidra i byutviklingen. Det nye biblioteket og oppgradert Biorama gir byen sterke møteplasser med et stort mangfold av aktiviteter til alle gruppene i samfunnet. Å etablere kulturskolens hovedvirksomhet i byens sentrum, i nærhet av Biorama og biblioteket vil forsterke denne virkningen ytterlig. Kulturskolens undervisning, verksteder og kursvirksomhet, samt konserter og åpne dager trekker folk i alle aldre til byen og gir store ringvirkninger. (Drammen Unions utvikling fikk et stort løft da kulturskole kom inn i området og tok med seg barn og familier.)

Utfordringen ligger i å finne et egnet lokale i sentrum og tilpasse det til kulturskolens behov. Det er naturlig å kombinere bruken med øvingsrom til frivillige organisasjoner og andre passende aktiviteter på dagtid.

Modernisering av kulturtilbudet

Samfunnet har aldri endret seg så raskt som nå. Samtidig er det et større behov for å holde fast i tradisjoner eller etablere nye tradisjoner. Kommunesammenslåing gir en ypperlig sjanse til å gå gjennom alle aktivitetene og modernisere dem der det er nødvendig. Generelt sett er det et større behov for korte prosjekter, ulike verksteder, nye samarbeidsformer på tvers av tradisjonelle organisasjonsformer. Virksomhet kultur vil ha større fokus på tilrettelegging av akkurat slike aktiviteter. Digitale løsninger og omfattende bruk av sosiale medier er påkrevet og trenger en annen kompetanse hos de ansatte.

15.4 Utfordringer

15.4.1 Økonomiske utfordringer

Kulturområdet er kanskje det tjenesteområdet hvor Holmestrand avviker mest i forhold til andre kommuner, både i Vestfold og landet forøvrig. Dette har blitt presentert i ulike sammenhenger de siste årene. I et langsiktig perspektiv vil etterspørselen etter kulturelle tilbud av høy kvalitet øke kraftig. Meningsfulle fritidsaktiviteter vil kreves i større grad, ikke minst av nye innbyggerne. En

opptrapping av kulturbudsjettet til samme nivå som Vestfoldkommuner har blitt foreslått av det frivillige kulturlivet i Holmestrand, gjennom Kulturrådet og Idrettsrådet. Det stramme kulturbudsjettet i Hof tillater lite aktivitet i Hof.

15.4.2 Kompetanse

Endringskompetanse er ikke noe man får i utdanningen sin. De ansatte bør være forberedt på kontinuerlige endringer i samfunnet. Dette går ikke ut seg selv. Derfor er det svært viktig å heve endringskompetanse og øve denne kompetansen gjennom små forbedringer og tilpassinger. De ansatte trenes i å være åpen og fange opp trender i samfunnet. Resultatet vil bli nye tilpassede kulturtilbud.

15.4.3 Personalmessige utfordringer

Mange deltidsstillinger vanskeliggjør god gjennomføring av endringer. Særlig i kulturskolen hvor største parten av de ansatte har stillinger mindre enn 50 %. Øking av deltidsstillinger på kulturkontoret og biblioteket til minst 80 % bør være mål i årene framover.

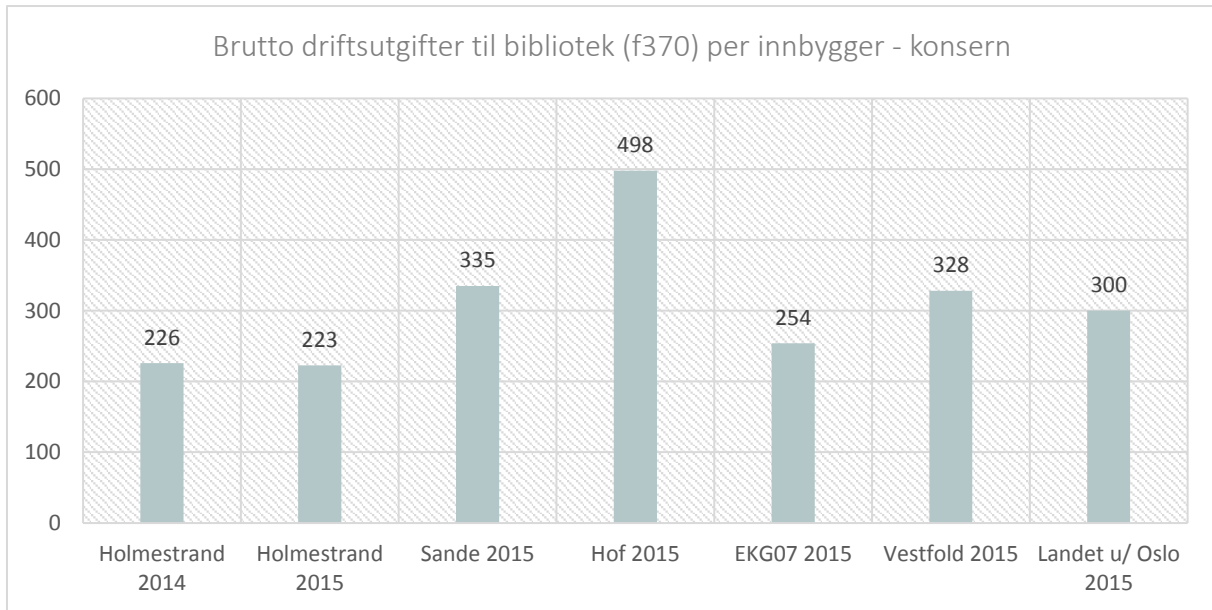
15.5 Økonomiske rammer for programområdet

Kultur Tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Utgifter	10 948	14 203	14 384	14 414	14 414	14 414
Inntekter	-1 416	-4 171	-3 869	-3 869	-3 869	-3 869
Netto driftsutgifter	9 532	10 032	10 515	10 545	10 545	10 545

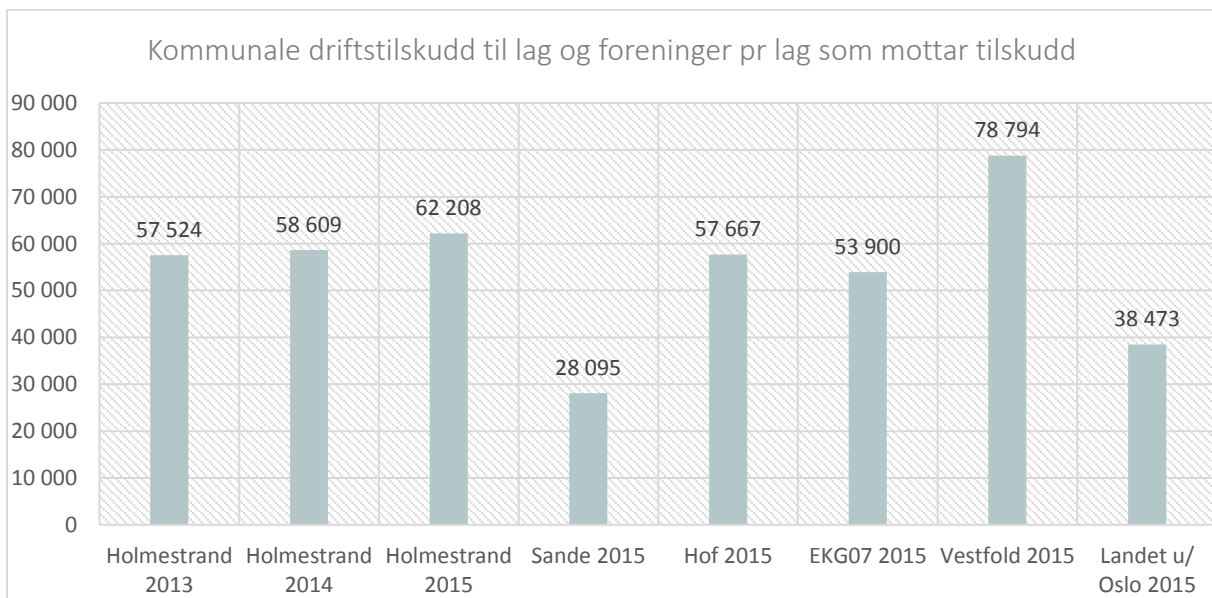
15.6 Nøkkeltall for programområdet

Kulturområdet er kanskje det tjenesteområdet hvor Holmestrand avviker mest i forhold til andre kommuner. Kostra-tallene på kulturområdet har i løpet av 2016 blitt analysert nærmere, og det viser seg at i Holmestrand er det blant annet ført husleieinntekter som ikke hører til på kultur. Dette har medført at alle nettotall for Holmestrand er feil. For å gi et bilde av kulturområdet kan derfor kun bruttotall (som det ikke finnes så mange av på kulturområdet) og andre typer indikatorer brukes.

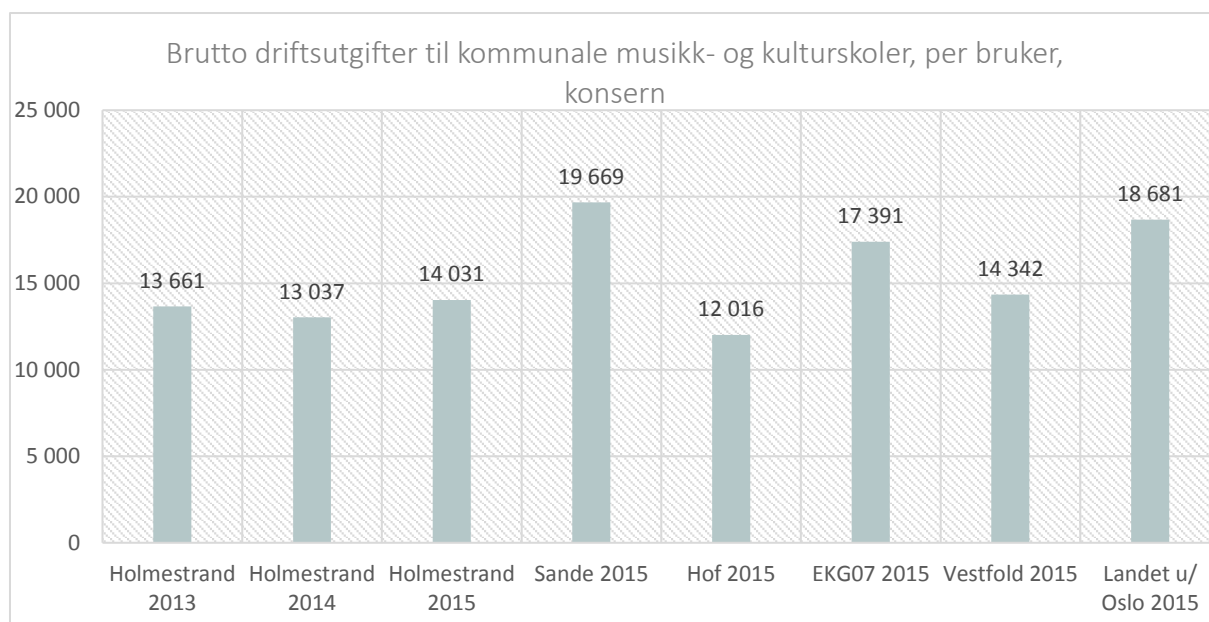
Grafen nedenfor viser brutto driftsutgifter til bibliotek per innbygger. Holmestrand ligger noe lavt sammenlignet med de andre kommunene, spesielt Hof, men ikke så langt unna gjennomsnittet i kommunegruppen.

Når det gjelder tilskudd til lag og organisasjoner viser kostra-tallene at Holmestrand gir mye per lag/organisasjon som mottar tilskudd, jfr. grafen nedenfor. Kun gjennomsnittet i Vestfold er høyere.

Når det gjelder brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler per bruker ligger Holmestrand på omtrent samme nivå som gjennomsnittet i Vestfold. Både Vestfold og Holmestrand, og spesielt Hof, ligger imidlertid en del lavere enn de andre kommunene i sammenstillingen nedenfor.

16 Hovedoversikt drift

Hovedoversikt drift Tall i 1000 kr	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	-26 215	-26 244	-26 900	-26 900	-26 900	-26 900
Andre salgs- og leieinntekter	-61 902	-70 068	-75 259	-77 604	-78 446	-79 293
Overføringer med krav til motytelse	-85 733	-77 700	-75 983	-75 983	-75 983	-75 983
Rammetilskudd	-248 885	-276 986	-265 822	-265 822	-265 822	-265 822
Andre statlige overføringer	-30 431	-25 745	-28 345	-28 345	-28 345	-28 345
Andre overføringer	0	0	0	0	0	0
Skatt på inntekt og formue	-243 615	-255 048	-270 473	-270 473	-270 473	-270 473
Eiendomsskatt	-9 150	-10 500	-10 500	0	0	0
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	-705 932	-742 292	-753 282	-745 127	-745 969	-746 816
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	333 800	342 576	365 546	366 667	364 488	359 444
Sosiale utgifter	96 333	108 644	111 497	111 648	111 542	111 586
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod	70 296	85 889	90 079	66 144	66 044	66 044
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod	125 811	128 843	129 478	129 278	129 278	129 278
Overføringer	36 606	34 451	41 585	41 585	41 585	41 585
Avskrivninger	29 951	26 330	26 330	26 330	26 330	26 330
Fordelte utgifter	0	-22	0	0	0	0
Sum driftsutgifter	692 797	726 711	764 515	741 652	739 267	734 267
Brutto driftsresultat	-13 135	-15 580	11 233	-3 475	-6 702	-12 549
Finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	-5 237	-5 566	-5 566	-5 566	-5 566	-5 566
Gevinst på finans instrum (oml.midler)	-21 042	-8 900	-8 900	-8 900	-8 900	-8 900
Mottatte avdrag på utlån	-17	-100	-100	-100	-100	-100
Sum eksterne finansinntekter	-26 296	-14 566	-14 566	-14 566	-14 566	-14 566
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	16 760	17 611	20 711	22 935	24 482	25 098
Tap på finans. instrum (omløpsmidler)	9 632	3 300	3 300	3 300	3 300	3 300
Avdrag på lån	17 950	23 918	28 751	32 087	34 448	35 259
Utlån	0	120	120	120	120	120
Sum eksterne finansutgifter	44 342	44 949	52 882	58 442	62 350	63 777
Resultat eksterne finanstransaksjoner	18 047	30 383	38 316	43 876	47 784	49 211
Motpost avskrivninger	-29 951	-26 330	-26 330	-26 330	-26 330	-26 330
Netto driftsresultat	-25 039	-11 528	23 219	14 071	14 752	10 332
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	-21 511	-18 585	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-2 300	-1 500	-24 700	-11 641	-12 323	-11 200
Bruk av bundne fond	-16 864	-8 341	-6 009	-6 009	-6 009	-6 009
Sum bruk av avsetninger	-40 675	-28 426	-30 709	-17 651	-18 332	-17 209
Overført til investeringsregnskapet	308	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	29 533	36 374	3 911	0	0	3 297
Avsatt til bundne fond	17 289	3 580	3 580	3 580	3 580	3 580
Sum avsetninger	47 129	39 954	7 491	3 580	3 580	6 877
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-18 585	0	0	0	0	0

17 Spillemiddelsøknader 2017

Idrettsrådet har behandlet søknadene i sitt møte 31. Oktober 2016 og prioritert dem i følgende rekkefølge:

Ordinære anlegg:

1. Garasjetilbygg - Gullhaug IL - FORNYET
2. Botnestua snøproduksjon trinn 4 - Botne Skiklubb – FORNYET

Nærmiljøanlegg:

3. Bergskogen Orienteringskart, oppdatering – BSK Orientering - FORNYET
4. Hillestad Turkart, nytt kart – BSK Orientering / Hillestad Utvikling - FORNYET
5. Jollerampe - Holmestrand Seilforening – NY

Anleggstype	Kostnad	Finansiering		
		Kommune	Spillemidler	Egne
Ordinære anlegg				
Gullhaug Garasjetilbygg	495 000		165 000	330 000
Botnestua snøproduksjon trinn 4	1 795 550		599 000	1 196 550
Nærmiljø anlegg				
Jollerampe - Holmestrand Seilforening	375 950		188 000	191 950
Bergskogen O-kart oppdatering	111 250		55 000	56 250
Hillestad Turkart	352 000		117 000	235 000
Sum investeringer	3 129 750	0	1 124 000	2 009 750

18 Budsjettendringer per programområde

Tabellene nedenfor viser reelle budsjettendringer på tjenesteproduserende virksomheter, utover det som følger av pris- og lønnsvekst.

	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Administrasjon				
Områdeplan Krana/indre havn	-500	-500	-500	-500
Kommune- og stortingsvalg	400	0	200	0
Flytting av tilskudd til kirken fra investering	2 000	2 000	2 000	2 000
Flytting av rådgiverstilling fra HSO	850	850	850	850
Reduksjon budsjett lederopplæring	-500	-500	-500	-500
IKT-lisenser	500	500	500	500
Innsparing 2 ÅV økonomiavd ved kommunes.sl. Hof	0	-685	-1 369	-1 369
Sum administrasjon	2 750	1 665	1 181	981
Skole				
Tidlig innsatts skolene – omgjort til øremerket tilskudd ⁶	0	0	0	0
Lærertetthet Gjøllep - bortfall av tilskudd	1 406	2 813	2 813	2 813
Innføringsklasse Botne	804	804	804	804
Felles læreboksamling barnetrinnet	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Sum skole	1 210	2 616	2 616	2 616
Barnehage				
Sats private barnehager	798	798	798	798
Nye Gausetangen barnehage	2 000	2 500	2 500	2 500
2 x 80 pst stilling til barn med ekstra behov	650	650	650	650
1 årsverk spesialpedagog - nedtrapping	-200	-400	-400	-400
Sum barnehage	3 248	3 548	3 548	3 548
Helse, sosial og omsorg				
Flytting av rådgiverstilling til administrasjon	-850	-850	-850	-850
Frivillighetssentralen - finansiering fra stat til kommune	365	365	365	365
Opptrappingsplan rus - statsbudsjettet	600	600	600	600
Helsestasjon og skolehelsetjenesten - statsbudsjettet	100	100	100	100
Opptrappingsplan habilitering og rehabilitering - statsbudsjettet	200	200	200	200
Øyeblikkelig hjelp - statsbudsjettet	175	175	175	175
Reduksjon kjøp av plass HSO	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Hjemmebasert				
Kreftkoordinator hjemmetjenesten - helårsvirkning	189	189	189	189
Økt grunnbemanning hjemmetjenesten	2 200	2 200	2 200	2 200
Hverdagsrehabilitering	200	400	600	800
Helse og oppvekst				
Lønn og veilederlønn turnuslege	200	200	200	200
Tiltak enslige mindreårige flyktninger - nedtrapping	-200	-300	-300	-300

⁶ Midler til tidlig innsats i skole ble omgjort fra rammetilskudd til øremerket tilskudd i regjeringens budsjettforlik. Disse midlene er derfor tatt ut fra rammen til skolesektoren i vedtatt økonomiplan.

<i>Helse, sosial og omsorg</i>	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Tilskudd/ redusert institusjonsplassering barnevern	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
NAV				
Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere - statsbudsjettet	120	120	120	120
Økt mottak av flyktninger ⁷	4 000	4 000	4 000	4 000
Boligkoordinator	350	700	700	700
1 stilling Talenthuss	700	700	700	700
1,5 stilling flyktninger ⁸	1 100	1 100	1 100	1 100
Bolig/aktivitet for funksjonshemmede				
Samlokaliseringer boliger for funksjonshemmede	-900	-1 700	-1 700	-1 700
Vesentlig endret ressursbehov for enkeltbruker	500	500	500	500
Refusjon ressurskrevende tiltaket ovenfor om enkeltbruker	-300	-300	-300	-300
Økt behov Svingen aktivitetssenter	1 200	1 500	1 500	1 500
Skaugveien avlastning:				
Øke lederstilling med 50 %	350	350	350	350
Økt bemanning/fastlønn	950	950	950	950
Økt inntekt ressurskrevende tjenester	-600	-600	-600	-600
Omsorg og aktivitet				
Midlertidig vakant stilling	-1 000	0	0	0
Underbudsjettering BPA	400	400	400	400
Ny BPA ordning	2 400	2 400	2 400	2 400
Refusjon ny BPA-ordning	-600	-600	-600	-600
1 stilling omsorgsboliger	700	700	700	700
Holmestrand bo- og behandlingssenter				
Kost	500	500	500	500
Økt ressurs kjøkken	500	500	500	500
Økt pleiefaktor	3 000	3 000	3 000	3 000
Sum HSO	12 949	13 899	14 099	14 299

<i>Teknisk</i>	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Leie av nye paviljonger Knutseskogen barnehage	1 500	1 500	1 500	1 500
Leie av paviljong Gullhaug barnehage	150	100	0	0
Opprydding VAR	-157	-157	-157	-157
Husleie nytt bibliotek, helårseffekt	975	975	975	975
Fellesutgifter nytt bibliotek, helårseffekt	150	150	150	150
Tilstandsanalyse kommunale bygg, avslutning av prosjekt	-400	-600	-600	-600
Gatelys	0	-915	-915	-915
1 stilling overingeniør	800	800	800	800
1 stilling på vei- og parkvedlikehold	600	600	600	600
Vedlikehold bygg utvendig og innvendig	10 000	1 000	1 000	1 000
Vegvedlikehold	4 000	0	0	0
Reasfaltering kommunale veier	10 000	0	0	0
Besp. vertskommune Plan og bygg (andel hører til på adm)	-1 011	-1 011	-1 011	-1 011
Sum Teknisk	26 297	2 132	2 032	2 032

⁷ Dekkes av økt integreringstilskudd⁸ Dekkes av økt integreringstilskudd

<i>Kultur</i>	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Musikal for ungdom	50	50	0	0
Økt bemanning bibliotek, 50 pst stilling	310	310	310	310
Økt bokbudsjett biblioteket	200	250	300	300
Økte lisenskostnader biblioteksystem og meråpent bibliotek	100	100	100	100
Administrasjonssystem for kulturskolen	20	0	0	0
Sum Kultur	680	710	710	710

19 Gebyrregulativ tekniske tjenester

Det er ingen endringer i gebyrer fra 2016 til 2017.

19.1 Gebyrregulativ for vann, avløp og slam

Rammer for gebyrberegning

- Gebyrinntektene skal ikke overstige kommunens kostnader, men kan avregnes over en 4 års periode.
- Gebyrberegning baseres på lov om kommunale vass- og kloakkavgifter av 31.mai 1974, forskrift om vann- og avløpsgebyrer fra miljøverndep. (T-1344), og retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester fra KRD (H-2140).
- Utdypende informasjon til foreliggende gebyrregulativ finnes i Holmestrand kommunes forskrift om vann- og avløpsgebyrer.
- Arealet beregnes som bruksareal BRA [m²] etter NS 3940.
- Alle priser tillegges mva.

1. Engangsgebyr for tilknytning

Engangsgebyr betales ved tilknytning til offentlig vann- og /eller avløpsledningsnett.

Gebyrsatsene gjelder både for næringsbygg, boliger og fritidseiendommer.

For boliger beregnes gebyret separat for den enkelte boenhet.

Gebyrsatsen er lik for bolig og næring, og er uavhengig av byggets areal (flat sats).

Engangsgebyr for tilknytning	Vann	Avløp
Bolig og næring	Kr 10.000,-	Kr 10.000,-

Det beregnes ikke tillegg i tilknytningsgebyr ved tilbygg/påbygg.

2. Årsgebyr

Årsgebyret er todelt og består av abonnementsgebyr (fast del) jf. punkt 2.1, og et forbruksgebyr (variabel del) jf. punkt 2.2. Forbruksgebyret beregnes enten ut fra målt forbruk, eller stipuleres etter boligens/bygningens størrelse/areal.

2.1 Abonnementsgebyr (fast del)

Abonnementsgebyret differensieres etter brukerkategori:

- Abonnementsgebyr for næring betales av næringseiendom, offentlige virksomhet, forsamlingslokaler, o.l.
- Abonnementsgebyr for bolig betales av øvrige abonnenter, f.eks. helårsbolig og fritidsbolig. Abonnementsgebyrer beregnes pr. boenhet.

Abonnementsgebyr:	Vann	Avløp
Næring, med måler	Kr 1 233,- pr. abonnent	Kr 1 847,- pr. abonnent
Næring, uten måler (Fastsett ut fra areal pr. påbegynt 100 m ²)	Kr 309,- pr. 100 m ²	Kr 461,- pr. 100 m ²
Bolig, kategori 1 (0-70 m ²)	Kr 735,- pr. abonnent	Kr 1 284,- pr. abonnent
Bolig, kategori 2 (71-300 m ²)	Kr 984,- pr. abonnent	Kr 1 565,- pr. abonnent
Bolig, kategori 3 (over 300 m ²)	Kr 1 233,- pr. abonnent	Kr 1 847,- pr. abonnent

2.2 Forbruksgebyr (variabel del)

Forbruksgebyret beregnes på grunnlag av målt eller stipulert forbruk. Abonnenter som benytter vann i næringsøyemed og offentlig virksomhet skal normalt benytte vannmåler for å fastsette gebyret. For hovedmengden av de øvrige abonnentene, fastsettes gebyret ut fra stipulert forbruk. Både abonnenten og kommunen kan kreve at forbruksgebyret fastsettes ut fra målt forbruk.

Målt forbruk

Vannforbruket fastsettes med en vannmåler. Avløpsmengde regnes lik vannmengde. Unntak fra dette må dokumenteres av abonnenten.

Gebyrberegningen fastsettes slik: målt forbruk [m³] * enhetspris [kr/m³] = forbruksgebyr.

Enhetspris for vann:	Enhetspris for avløp:
Kr 9,99 pr. m ³	Kr 11,93 pr. m ³

Stipulert forbruk

For abonnenter som ikke har vannmåler, stipuleres forbruksgebyret ut fra byggets areal. For bolig beregnes arealet separat for den enkelte boenhet.

Forbruksgebyr bolig:	Vann	Avløp
Kategori 1 - (0-70 m ²)	Kr 999,- pr. abonnent	Kr 1 193,- pr. abonnent
- Bolig/Boenhet		
- Fritidseiendom (uansett areal)	(Stipulert ut fra areal: 100 m ³ * kr 9,99 pr. m ³)	(Stipulert ut fra areal: 100 m ³ * kr 11,93 pr. m ³)
- Vannpost (uansett areal)		
Kategori 2 - (71-300 m ²)	Kr 1 998,- pr. abonnent	Kr 2 386,- pr. abonnent
- Bolig/Boenhet	(Stipulert ut fra areal: 200 m ³ * kr 9,99 pr. m ³)	(Stipulert ut fra areal: 200 m ³ * kr 11,93 pr. m ³)
Kategori 3 - (over 300 m ²)	Kr 2 997,- pr. abonnent	Kr 3 579,- pr. abonnent
- Bolig/Boenhet	(Stipulert ut fra areal: 300 m ³ * kr 9,99 pr. m ³)	(Stipulert ut fra areal: 300 m ³ * kr 11,93 pr. m ³)
Forbruksgebyr næring:	Vann	Avløp
Stipulert ut fra arealsteg på 100 m ² (Beregnes pr. påbegynt 100 m ²)	Kr 999,- pr. 100 m ² (Stipulert ut fra areal: 100 m ³ * kr 9,99 pr. m ³)	Kr 1 193,- pr. 100 m ² (Stipulert ut fra areal: 100 m ³ * kr 11,93 pr. m ³)

3. Installasjon og avlesning av vannmåler

Abonnenten må selv bekoste installasjon og vedlikehold av vannmåler. Installasjon skal utføres av godkjent rørlegger. Vedlikehold og utskifting av vannmåleren skjer etter kommunens anvisning.

Abonnenten leser av målerstand og sender utfylt måleravlesningskort til kommunen til fastsatt tidspunkt. Hvis grunnlag for å fastsette forbruket mangler, kan kommunen stipulere forbruket. Hvis kommune selv må foreta avlesning påløper et avlesningsgebyr.

Avlesningsgebyr: kr 250,- pr. avlesning.

4. Tømming av slam fra slamavskiller/septiktank

Slamavskiller/Septiktank blir tømt hvert 2. år. Abonnentene faktureres årlig med halvparten av gebyret. Gebyret varierer avhengig av tankens størrelse.

Tømmegebyr pr. tank:

- Tømmevolum til og med 3 m³: kr 1200,- pr. år
- Tømmevolum over 3 m³: kr 413,- pr. m³ pr. år

5. Tømming av tette oppsamlingstanker

Tette oppsamlingstanker blir tømt ved behov. Kunden bestiller selv tømming fra leverandøren. Oppgjør skjer direkte mellom kunde og leverandør.

Hvis kunder som har tett tank ønsker å være registrert som abonnent hos kommunen, trer kunden inn i ordningen som brukes for slamavskiller/septiktank med hensyn på tømmefrekvens og gebyrsats (jf. punkt 4).

6. Midlertidig tilknytning av vann og avløp

Eier/fester av eiendom som midlertidig knyttes til kommunens vann- og avløpsanlegg, skal betale abonnementsgebyr og forbruksgebyr etter gjeldende regler for næringsvirksomhet, se pkt. 2.1 og 2.2. Det betales ikke engangsgebyr for tilknytning ved midlertidig bruk, men kommunens eventuelle kostnader ved tilknytning og frakopling belastes utbygger ev. eier/fester av eiendommen.

For innbetaling av gebyrene henvises det til Forskrift om vann- og avløpsgebyrer for Holmestrand kommune § 11.

19.2 Gebyrregulativ for husholdningsrenovasjon

19.2.1 Grunnlag for gebyrregulativet:

- Forurensningsloven og forarbeidene til denne, samt veileder fra SFT, TA-2001/2004 «Veileder om beregning av kommunale avfallsgebyr».
- En felles modell for renovasjonsgebyrer i Vesar-kommunene.
- Et system som skal stimulere til bedre avfallssortering og avfallsreduksjon.
- Gebyrene differensieres.

- Alle kostnadene skal dekke av gebyrinntektene (selvkost).
- Gebyrregulativet gjelder kun for husholdningsrenovasjon og ikke næringsavfall

Ut fra selvkostprinsippet kan det utledes at brukeren (eller brukergrupper) skal betale hva det faktisk koster å betjene en eiendom med den konkrete tjenesten, jf. forarbeidene til Forurensningsloven – Ot.prp nr. 11(1979-80). Muligheten til å differensiere gjøres ut fra en erkjennelse av at det faktisk kan være ulik kostnad med å yte samme tjeneste til ulike grupper av brukere. Videre bruker kommunene differensierte gebyrer for å bidra til avfallsreduksjon og økt gjenvinning.

19.2.2 Avfallsreduksjon og økt gjenvinning

- Fellesløsninger (deler beholdere)
- Delt abonnement (deler volum)
- Hjemmekompostering
- Prinsippet med å la restavfallsvolumet være dimensjonerende for gebyret.

19.2.3 Ulikheter i faktisk kostnad ved å yte tjenesten

- Gangtillegg
- Sommerrenovasjon
- På grunn av størrelse (hybler)
- Enslige/eldre

I tillegg til elementene over, er det nødvendig å ha med gebyrsatser for en del tjenester/sanksjoner som ikke er differensiert:

- Ekstrasekker
- Tømming utenom vanlig rute
- Tilleggsgebyr for mangelfull sortering

19.2.4 Fellesløsninger - rabattordning på 15 %

Dette er situasjoner der flere enheter (abonnenter) har felles beholdere. Beholderstørrelsen vi bruker til fellesløsninger er 240 L, 360 L, 660 l og 1000 L.

Tabellen nedenfor viser ulike volumer abonnentene har til disposisjon i fellesløsninger:

Det er litt ulike kostnader knyttet til fellesløsninger sammenlignet med et standardabonnement for en enebolig med 4 x 140 L volum. Kostnadene knytter seg til kapitalkostnader, tømmekostnader og behandlingskostnader.

19.2.5 Delt abonnement - rabattordning på 35 %

Her deler 2 (eller flere) abonnenter selve volumet, ikke bare beholdere. Det vanlige er at 2 naboer klarer seg med ett sett 4x140 L i stedet for hvert sitt.

19.2.6 Hjemmekompostering - rabattordning på 25 %

Her forutsettes det at abonnenten ikke har bioavfallsbeholder og at det dermed ikke er knyttet kostnader til verken beholder, bioposer, tømning eller behandling av avfallet. Abonnent må selv kjøpe isolert varmkomposteringsbeholder, og inngå avtale med Vesar.

19.2.7 Restavfallsvolum som dimensjonerende kriterium for gebyrberegningen

Det gis rabatter dersom man klarer seg med mindre restavfallsvolum enn i et standardabbonnement. Tilsvarende er det dyrere å bruke større restavfallsvolumer enn standard.

Rabatten/økningen i pris pr. volumenhet restavfall settes som et fast kronebeløp som indeksreguleres i henhold til endringene i kostnadsbildet for denne renovasjonstjenesten. For 2015 er prisen kr. 616,- ekskl. mva.

Det er gratis å øke beholdervolumene for papp og papir og for bioavfall.

19.2.8 Sommerrenovasjon – 75% av standardabbonnement

Dette gjelder fritidsboliger som har renovasjon bare deler av året. Fritidsboliger som renoveres hele året har standardabbonnement. I Holmestrand kommune er sesong for sommerrenovasjonsordningen 6 mnd. Det påløper en rekke faste kostnader som også skal belastes fritidsboligene på lik linje med helårsboliger. I tillegg kommer det normalt svært mye avfall fra hyttene i sommermånedene.

19.2.9 Hybler

2 hybler som deler felles kjøkken skal regnes som 1 boenhet og at dette skal utgjøre 1 standardabbonnement. Utover 2 hybler beregnes 1 boenhet pr. 2. hybler. En hybel i en privatbolig er pr. definisjon (Statens kartverk):

«En hybel er et rom med egen inngang beregnet som bolig for en eller flere personer, som har adgang til vann og toalett uten at det er nødvendig å gå gjennom annen leilighet (Bolig er fellesbegrep for leilighet og hybel)».

Eksempelvis: hybel i internater og tilsvarende typer boligformål.

En hybel er derfor ikke en selvstendig boenhet og skal altså ikke gebyrbelegges. Dersom det finnes en egen boenhet i en privatbolig som har eget kjøkken og bad/WC og med egen inngang uten å måtte gå gjennom annen bolig, skal dette alltid regnes som boligenhet - uansett størrelse - og det skal knyttes et standardabbonnement til denne bruksenheten.

19.2.10 Enslige/eldre – rabattordning på 8%

Dette er et tilbud til de som produserer lite restavfall. Det settes et merke på restavfallsbeholderen som markerer det volumet som abonnenten har tilgang på – for eksempel 80 L.

Renovatør må melde fra til VESAR dersom beholder overfylles. Hentekostnad og beholderkostnad er den samme, men det kan gis en rabatt på 8 % for redusert behandlingskostnad (behandlingskostnad for restavfall utgjør ca. 16 % av gebyret).

19.2.11 Ekstrasekker

Det tilbys ekstra sekker. Ekstra sekker selges i ruller av 5 sekker. Prisen inkluderer alle kostnadene til henting og behandling av husholdningsavfallet.

Det kan også bestilles hageavfallssekker som blir tilkjørt abonnenten av renovatør. Sekkene for hageavfall selges i ruller av 15 sekker. Prisen inkluderer ikke henting og behandling.

19.2.12 Tømming utenom rute

Dette skal dekke de tilfellene hvor VESAR må ut og tømme særskilt av årsaker som skyldes abonnenten: Ikke sørget for strøing, ikke satt fram beholder på tømmedag osv.

19.2.13 Mangelfull sortering – 100% tillegg

Etter gjentatte tilfeller må det kunne reageres fordi dette faktisk medfører betydelige merkostnader som alternativt må dekkes av de andre abonnentene som oppfyller sine forpliktelser.

19.2.14 Leie beholder til plast avfall

Hvis det er ønskelig er det mulig å leie en ekstra beholder for plastavfall.

19.2.15 System for prising

Pris for standard renovasjon og øvrige faste beløp vedtas av bystyret, normalt i forbindelse med budsjettbehandlingen.

TYPE ELEMENT/VARE	PRISING
Standardrenovasjon	Kr 2.235,- /år
Rabatt, fellesløsning	15 %
Rabatt, delt volum/abonnement	35%
Rabatt, hjemmekompostering	25%
Rabatt, redusert restavfallsvolum	Kr 616,- /år
Rabatt 80 liter restavfall	8 %
Tillegg, økt restavfallsvolum	Kr 616,- /år
Ekstrasekker (rull, 5 sekker)	Kr 30,- /sekk, 172,- /rull
Tømming utenom vanlig rute	Kr 501,-
Tilleggsgebyr for mangelfull sortering	100 % tillegg
Sommerrenovasjon	75 % av st.abonn.
Rabatt, fellesløsning	15 %
Rabatt, delt volum/abonnement	35%
Rabatt, hjemmekompostering	25%
Rabatt, redusert restavfallsvolum	Kr 616,- /år
Rabatt, 80 liter restavfall	8 %

TYPE ELEMENT/VARE	PRISING
Tillegg, økt restavfallsvolum	Kr 616,- /år
Hage- og grovavfallsinnsamling	
Enkelthenting hageavfall	Kr 109,-
Abonnement hageavfallshenting (2 gg pr. år)	Kr 218,- /år
Enkelthenting grovavfall	Kr 200,-
Abonnement grovavfallshenting (2 gg pr. år)	Kr 402,- /år
Hageavfallssekker (rull, 15 sekker)	Kr 30,- /rull
Gangtillegg (årsgebyr, for transport av beholder utover de ordinære 15 meter fram til bil)	
Inntil 5 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 259,-
Inntil 10 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 692,-
Inntil 15 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 1123,-
Inntil 20 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 1555,-
Inntil 25 meter i tillegg (til ordinær 15 meter)	Kr 1987,-
Gangtillegg beholder med 4 hjul (i tillegg til ordinær 15 meter)	Kr 257,- pr. meter pr. beholder
Leie av beholder til plastavfall	
LEIE 240L BEH. 1 ABB	Kr 169,- /år

Alle priser ekskl. mva.

19.3 Gebyr- og selvkostberegning VAR

Årsgebyrer vann, avløp, renovasjon og feiing 2017 (Gjelder fra 1.1.2017)

For en vanlig bolig i Holmestrand kommune vil vann, avløp, renovasjon koste per år (når vannmåler ikke er montert):

Boligstørrelse 0 – 70 kvadratmeter

Vanngebyr	kr	1 733,00	Abonnement + forbruk
Avløpsgebyr	kr	2 477,00	Abonnement + forbruk
Renovasjonsgebyr	kr	2 235,00	Standard renovasjon
Feiegebyr	kr	159,50	Per pipeløp
Merverdiavgift	kr	1 651,13	
Tilsyn av ildsted	kr	141,00	
Sum per år	kr	8 396,63	Inkl. mva.

8 396,63 kroner/4 terminer per år = 2 099,16 kroner per termin (kvartal).

Boligstørrelse 71 - 300 kvadratmeter

Vanngebyr	kr	2 981,00	Abonnement + forbruk
Avløpsgebyr	kr	3 951,00	Abonnement + forbruk
Renovasjonsgebyr	kr	2 235,00	Standard renovasjon
Feiegebyr	kr	159,50	Per pipeløp
Merverdiavgift	kr	2 331,72	
Tilsyn av ildsted	kr	141,00	
Sum per år	kr	11 799,60	Inkl. mva.

11 799,60 kroner/4 terminer per år = 2 949,90 kroner per termin (kvartal).

Gebyrene innkreves i 4 terminer:

1. termin: Forfall 20. februar
2. termin: Forfall 20. mai
3. termin: Forfall 20. august
4. termin: Forfall 20. november

Hovedoversikt VAR	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Vann						
Driftsinntekter	-8 333	-15 882	-18 406	-21 806	-22 256	-22 706
Bruk av fond	-9427	-4 845	-2 838			
Sum inntekter	-17 760	-20 727	-21 244	-21 806	-22 256	-22 706
Driftsutgifter	12 348	13 079	12 695	12 695	12 695	12 695
Renter og avdrag	5 412	7 648	8 548	9 110	9 560	10 010
Sum driftsutgifter	17 760	20 727	21 243	21 805	22 255	22 705
Selvkost grad	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %
Avløp						
Driftsinntekter	-18 270	-18 313	-18 591	-19 153	-19 603	-20 053
Bruk av fond						
Sum inntekter	-18 270	-18 313	-18 591	-19 153	-19 603	-20 053
Driftsutgifter	9 546	9 108	8 479	8 479	8 479	8 479
Renter og avdrag	6 330	9 212	10 112	10 674	11 124	11 574
Avsetning til fond	2 394					
Sum driftsutgifter	18 270	18 320	18 591	19 153	19 603	20 053
Selvkost grad	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %
Renovasjon						
Driftsinntekter	-9 422	-9 459	-9 460	-11 793	-11 793	-11 793
Bruk av fond	-1007	-2 333	-2 333			
Sum inntekter	-10 429	-11 792	-11 793	-11 793	-11 793	-11 793
Driftsutgifter	10 429	11 792	11 794	11 794	11 794	11 794
Sum driftsutgifter	10 429	11 792	11 794	11 794	11 794	11 794
Selvkost grad	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %	-100 %

Vare nr.	Navn	Antall pr 03/11-16	2016	Abon. 2017	Forbruk 2017	2017	Kalk. inntekt 2017	Endring 2016 - 2017
Vann								
	Stipulert forbruk							
2	Vannavgift (71-300 m2)	3 805	2 981	984	1 997	2 981	11 342 414	0,0 %
3	Vannavgift (0-70 m2)	722	1 733	735	999	1 733	1 251 557	0,0 %
8	Vann serv. 50-100 m2	343	1 307	309	999	1 307	448 367	0,0 %
	Målt forbruk							
40	Abonn. Vann/Næring	113	1 233			1 233	139 372	0,0 %
41	Abonn./vann 0-70 m2	65	735			735	47 766	0,0 %
42	Abonn./vann 71-300 m2	45	984			984	44 268	0,0 %
43	Abonn./vann over 300 m2	0	1 233			1 233	0	0,0 %
65	Forbruk vann månedlig	480 000	9,99			9,986	4 793 268	0,0 %
71	Vann avlesning termin	100 000	9,99			9,99	998 598	0,0 %
Sum vann						19 065 609		
Avløp								
	Stipulert forbruk							
12	Avløpsavgift (71-300 m2)	3 604	3 951	1 565	2 386	3 951	14 239 865	0,0 %
13	Avløpsavgift (0-70 m2)	653	2 477	1 284	1 193	2 477	1 617 236	0,0 %
18	Avløp 50-100 m2	332	1 654	461	1 193	1 654	549 259	0,0 %
	Målt forbruk							
44	Abonn. Avløp/Næring	98	1 847			1 847	180 984	0,0 %
45	Abonn./avløp 0-70 m2	65	1 284			1 284	83 439	0,0 %
46	abon/avløp 71-300 m2	36	1 565			1 565	56 348	0,0 %
47	abon/avløp over 300 m2	0	1 847			1 847	0	0,0 %
75	A konto avløp	120 000	11,93			11,93	1 431 541	0,0 %
76	Avløp/næring avlesning	50 000	11,93			11,93	596 475	0,0 %
Sum avløp						18 755 147		
Feiing								
21	Feiegebyr	2 336	319			319	744 600	0,0 %
39	Tilsyn av ildsted	2 934	141			141	412 594	0,0 %
Sum feiing						1 157 194		
Slam								
26	Slamavgift	321	1 200			1 200	385 200	0,0 %
27	Slamavg. Over 3 m3	64	413			413	26 400	0,0 %
Sum slam						411 600		
Renovasjon								
23	Renovasjon standardabonnement	4 500	2 235			2 235	10 057 117	0,0 %
110	Rabatt fellesløsning standard	1 700	-335			-335	-569 903	0,0 %

Vare nr.	Navn	Antall pr 03/11-16	2016	Abon. 2017	Forbruk 2017	2017	Kalk. inntekt 2017	Endring 2016 - 2017
25	Rabatt delt abonnement standard	201	-782			-782	-157 226	0,0 %
111	Rabatt hjemmekompostering standard	21	-559			-559	-11 733	0,0 %
112	Rabatt 80 liter restavfall standard	3	-179			-179	-536	0,0 %
113	Rabatt redusert restavfallsvolum standard	135	-616			-616	-83 111	0,0 %
114	Tillegg økt restavfallsvolum standard	175	616			616	107 737	0,0 %
115	Tømming utenom vanlig rute		501			501	0	0,0 %
36	Sommerrenovasjon	70	1 676			1 676	117 333	0,0 %
116	Rabatt fellesløsning sommer	28	-251			-251	-7 040	0,0 %
117	Rabatt delt abbonem. sommer	9	-587			-587	-5 280	0,0 %
118	Rabatt hjemmekompostering sommer	1	-419			-419	-419	0,0 %
119	Rabatt 80 liter restavfall sommer		-134			-134	0	0,0 %
120	Rabatt redusert restavfallsvolum sommer		-616			-616	0	0,0 %
121	Tillegg økt restavfallsvolum sommer		616			616	0	0,0 %
130	Leie 240L beholder plastavfall	0	169			169	0	0,0 %
81	Enkelthenting hageavfall		109			109	0	0,0 %
82	Abonnement hageavfallshenting		218			218	0	0,0 %
83	Enkelthenting grovavfall		200			200	0	0,0 %
84	Abonnement grovavfallshenting		402			402	0	0,0 %
101	Gangtillegg inntil 5 m. tillegg		259			259	0	0,0 %
102	Gangtillegg inntil 10 m. tillegg		692			692	0	0,0 %
103	Gangtillegg inntil 15 m. tillegg		1 123			1 123	0	0,0 %
104	Gangtillegg inntil 20 m. tillegg		1 555			1 555	0	0,0 %
105	Gangtillegg inntil 25 m. tillegg		1 987			1 987	0	0,0 %
106	Gangtillegg beholder m/ 4 hjul		257			257	0	0,0 %
78	Ekstrasekker pr. rull	20	172			172	3 436	0,0 %
85	Hageavfallssekker, 15 stk. tilkjørt	30	30			30	902	0,0 %
Sum renovasjon						9 451 276		
Totalt							48 840 826	

Alle priser er eksklusiv mva.

19.4 Gebyrregulativ for plan- og byggesaker per 1.1.2017

19.4.1 Kapittel I – Alminnelige bestemmelser

1.0	Hjemmel For dette regulativet viser kommunen til: ▪ Plan- og bygningsloven § 33-1 ▪ Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) ▪ Matrikkeloven § 32 ▪ Forskrift om eiendomsregistrering (matrikkelforskriften) ▪ Lov om eierseksjonering § 7
1.1	Alle gebyrer betales til kommunekassen etter oppgave fra bygningsmyndigheten. Gebyrer utstedes til den som er tiltakshaver/rekvirent. Behandlingsgebyret for reguleringssaker sendes tiltakshaver før første gangs behandling i det faste utvalg for plansaker. Alle gebyrer forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Faktura som ikke blir betalt sendes etter purring til tvangsinnfordring. Dersom kommunen har en forfalt fordring overfor tiltakshaver eller rekvirent, kan kommunen kreve at gebyr for den nye saken er betalt før behandling av denne påbegynnes. For byggesaker vil ikke igangsettingstillatelse, brukstillatelse eller ferdigattest bli gitt før gebyr for rammetillatelse eller ett-trinnstillatelse er betalt.
1.2	Gebyret dekker kommunens arbeid med saken og må betales for hver enkelt søknadsbehandling, også om søknaden avslås. Dersom ny eller revidert søknad fremmes innen 3 måneder etter slikt avslag, skal 50 % av totalt innbetalt gebyr fra forrige søknad gå til fradrag på nytt gebyr.
1.3	Kommunen kan rekvirere sakkyndig bistand etter plan- og bygningslovens § 33-1, første ledd jfr pbl § 25-2, andre ledd for tiltakshavers regning.
1.4	For saksbehandling etter lovverkene nevnt i pkt. 1.0 som ikke framgår av dette regulativ betales kr 890 pr. time for kontorarbeid og kr 1440 pr. time for feltarbeid. Minstegebyr: kr 2630,-
1.5	Hvis gebyret anses å bli åpenbart urimelig i forhold til det arbeid og de kostnadene kommunen har hatt med saken, eller anses åpenbart urimelig av andre grunner, kan det fastsette et passende gebyr. En rimelighetsvurdering etter denne bestemmelsen bør ta utgangspunkt i gebyr for sammenlignbare saker. <i>Søknad om nedsettelse av gebyr utsetter ikke betalingsfristen.</i>
1.6	Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages da dette kun er oppfølging av regulativet. Dette gjelder ikke der gebyret fastsettes skjønnsmessig. Avgjørelser av søknad om reduksjon av gebyr kan påklages til fylkesmannen for saker etter Plan- og bygningsloven og til kommunens klagenemnd for saker etter Matrikkeloven.
1.7	NS 3940:2007 – Areal- og volumberegning av bygninger benyttes ved utregning av bygningsarealer.

19.4.2 Kapittel II – Gebyrer

		2017
2.1	Tiltak uten ansvarsrett etter pbl § 20-4	
2.1.1	Søknad om tiltak som omfattes av pbl § 20-4, første ledd, bokstav a (mindre tiltak på bebygd eiendom)	4 360
2.1.2	Søknad om tiltak som omfattes av pbl § 20-4, første ledd, bokstav b (driftsbygninger i landbruket) <= 1000 m ²	5 450
	Midlertidig tillatelse inntil 2 år.	
2.1.3	Søknad om tiltak som omfattes av pbl § 20-4, første ledd, bokstav c (midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg)	3 440
2.1.4	Søknad om tiltak som omfattes av pbl § 20-4, første ledd, bokstav e (andre mindre tiltak)	3 440
2.2	Helårsboliger og fritidsboliger etter pbl § 20-3 jf. § 20-1	
2.2.1	Enebolig/fritidsbolig og første boenhet i flerboligbygg	20 570
2.2.2	Tillegg for sekundærleilighet i enebolig – samme søknad	11 550
2.2.3	Tillegg for garasje – samme søknad – pr garasjebygg pbl § 20-3 jf. § 20-1	4 360
2.2.4	Rekkehus, kjedehus, tomannsboliger og andre boligbygg, oppdeling/tilbygg med ny boenhet - Pr. boenhet	11 550
2.3	Øvrige søknadspliktige bygg etter pbl § 20-3 jf. § 20-1	
	Andre kategorier nybygg samt tilbygg, påbygg, hovedombygging og bruksendring beregnes etter bruksareal iht. NS 3940.	
2.3.1	0-50m ²	5 720
2.3.2	51-100m ²	8 510
2.3.3	101-200m ²	12 930
2.3.4	201-500m ²	18 620
2.3.5	501m ² - 1000m ²	24 460
2.3.6	- deretter pr 100m ²	2 250
2.3.7	Tillegg for behandling i områder uten reguleringsplan, jfr best til kommuneplanens arealdel	1 100
2.4	Øvrige søknadspliktige tiltak etter pbl § 20-3 jf. § 20-1	
2.4.1	Øvrige søknadspliktige tiltak som skilt, riving, sammenføyning av bruksenheter, nettstasjoner, konstruksjoner og anlegg (både sjø og land), tekniske installasjoner, fasadeendring, endring av tidligere tillatelser.	5 150
2.4.2	Rehabilitering av pipe/ installering av ildsted.	1 100
2.4.3	Søknad om bruksendring etter pbl § 20-3 jf. § 20-1 bokstav d) uten bygningsmessige endringer.	5 150
2.4.4	Igangsettingstillatelse ut over den første jf pbl § 21-2	5 150
2.5	Dispensasjoner	
2.5.1	For dispensasjoner i henhold til plan- og bygningslovens kap. 19 betales et gebyr pr dispensasjon pålydende	7 910
2.5.2	Ved dispensasjon etter pbl kap. 19 der regionale og statlige myndigheter er høringspart betales et gebyr pr dispensasjon pålydende	18 130
2.5.3	For dispensasjoner i henhold til plan- og bygningslovens § 31-2, fjerde ledd betales gebyr pr. dispensasjon	7 910
2.6	Delingssøknader	
2.6.1	Pr. tomt i regulert område hvor grenser er fastlagt i planen	3 770
2.6.2	Pr. tomt utenfor regulert område	12 090
2.6.3	Arealoverføring	4 700

		2017
2.7	Personlig ansvarsrett	
2.7.1	Personlig ansvarsrett (egeninnsats på bolig/fritidsbolig)	2 320
2.8	Øvrige gebyrer	
2.8.1	Tilsyn: Kontroll med tiltak etter pbl. Kap. 25 jf § 31-7 beregnes etter medgått tid á kr 890,-. Fast maksimum pris kr. 15.770. -	15 770
2.8.2	Forurensningssaker: Opprydding av forurenset grunn i forbindelse med bygge- og gravearbeider, beregnes etter medgått tid.	
	Minstegebyr	2 630
	Pr. time	890
3.0	PLANSAKER (jf. Plan- og bygningsloven av 2008) Gebyret beregnes ut fra størrelsen på området og potensiell bebyggelse. Følgende reguleringsformål trekkes ut av beregningsgrunnlaget for areal. Der planen omfatter kun <u>ett</u> av formålene, betales gebyr for 0 dekar. -LNF-formålene -Natur- og friluftsområder i sjø -Grønnstruktur -Samferdselsanlegg som skal være offentlige, herunder trasé for teknisk infrastruktur -Grav- og urnelunder -Hensynssone for bevaring av naturmiljø eller kulturmiljø -Sikringssoner	
3.1	Private reguleringsplaner: pbl §12-3 og 12-14 første ledd.	
3.1.1	Ny plan/endring for regulering areal fra 0 da til 5 da	75 000
3.1.2	Ny plan/endring fra 5-10 da	100 000
3.1.3	Ny plan/endring over 10 da	135 000
3.1.4	Pr påbegynt da utover 10 da	2 500
3.1.5	Det beregnes i tillegg gebyr etter bebyggelsens areal (BRA)	
	For hver 100 m ² mulig BRA	1 200
	For næringsformål pr. 100 m ² BRA	600
3.1.6	Oppstartsmøte – Gebyret trekkes fra dersom komplett planforslag sendes kommunen innen 1 år etter avholdt oppstartsmøte.	28 560
3.2	Mindre endring av reguleringsplan pbl § 12-14 andre ledd	30 000
3.3	Bagatellmessig endring jf Delegasjonsreglementet pkt. 4.2 b	6 000
3.4	Forkastede planer:	
	For planer som avvises av Utvalg for regulering og kommunalteknikk ved 1. gang behandling betales 75 % av basisgebyr	
3.5	Konsekvensutredning: For KU pliktige planer betales tilleggsgebyr for arbeid med ansvarlig myndighet. Tilsvarende som i Tønsberg kommune.	+ 30%
3.6	Planer innenfor senterområder i kommunens arealdel.	+ 25%
	For detaljregulering betales tilleggsgebyr utover basisgebyr pga. merarbeid som følge av kompleksitet.	
3.7	Planer i strid med kommuneplanens arealdel eller områdeplan.	+ 25%
	For detaljregulering betales tilleggsgebyr utover basisgebyret pga. merarbeid som følge av avviksbehandling.	
3.8	Planer /endringer som ikke tilfredsstiller kravspesifikasjon for digitale data.	
	Ved behov for bearbeiding av digitale data som ikke tilfredsstiller kommunens kravspesifikasjon, betales tilleggsgebyr.	7 500
4.0	OPPMÅLINGSSAKER, MATRIKKELLOVEN § 32	
4.1	Oppretting av matrikkelenhet	
4.1.1	Oppretting av grunneiendom og festgrunn:	
	Areal fra 0 - 2000 m ²	20 450

		2017
	Areal fra 2001 m ² - økning pr. påbegynt daa	1 450
4.1.2	Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn:	
	Areal fra 0 – 2000 m ²	4 330
	Areal fra 2001 m ² - økning pr. påbegynt da.	730
4.1.3	Oppmåling av uteareal på eierseksjon:	
	Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon	
	Areal fra 0 – 100 m ²	3 460
	Areal fra 101 – 250 m ²	10 340
	Areal fra 251 – 500 m ²	20 220
	Areal fra 501 – 2000 m ²	23 070
	Areal fra 2001 m ² - økning pr. påbegynt da.	1 450
4.1.4	Oppretting av anleggseiendom:	
	Gebyr som for oppretting av grunneiendom.	
	Volum fra 0 – 2000 m ³	20 450
	Volum fra 2001 m ³ - økning pr. påbegynt 1000 m ³	1 450
4.1.5	Registrering av jordsameie:	
	Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid. Timepris kr. 890,-	
4.2	Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning:	4 010
	I tillegg kommer gebyr for gjennomføre oppmålingsforretning, jfr. pkt. 4.1.	
4.2.1	Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering:	
	Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter pkt. 4.1 og 4.2	
4.3	Grensejustering	
4.3.1	Grunneiendom, festegrunn og jordsameie:	
	Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal (maksimalgrensen er satt til 500 m ²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til veg- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.	9 450
	Pr. eiendom som avstår grunn	
4.3.2	Anleggseiendom:	
	For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m ³	
	Gebyret er fastsatt til	9 450
4.4	Arealoverføring:	
4.4.1	Grunneiendom, festegrunn og jordsameie	
	Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål.	
	Areal fra 0 – 500 m ²	16 480
	Arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ² medfører en økning av gebyret på.	1 450
	Gebyr for arealoverføring mellom konsesjonspliktig landbrukseiendommer fastsettes særskilt.	
4.4.2	Anleggseiendom	
	For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, - ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.	
	Volum fra 0 – 500 m ³	12 970
	Volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på	1 450

		2017
4.5	Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning	
	For inntil 2 punkter	4 010
	For overskytende grensepunkter, pr. punkt	1 720
4.6	Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter	
	For inntil 2 punkter	8 570
	For overskytende grensepunkter, pr. punkt	1 720
	Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid.	
4.7	Urimelig gebyr	
	Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan det fastsettes et passende gebyr på grunnlag av anvendt tid, timesats kr 890.-.	
4.8	Betalingsbestemmelser	
	Gebyret fastsettes etter det regulativ og de satser som gjelder på rekvisisjonstidspunktet. Eventuelle tinglysingsgebyr og dokumentavgift kommer i tillegg, men kreves inn av kommunen.	
	Gebyret kan kreves inn før forretning avholdes, i alle tilfeller må alle gebyrer være betalt før tinglysing. (Disse bestemmelsene framgår av matrikkeloven)	
4.9	Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken	
	Gjør rekvisienten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.	
4.10	Utstedelse av matrikkelbrev	
	Matrikkelbrev inntil 10 sider	220
	Matrikkelbrev over 10 sider	440
	Endring i maksimalsatsene fastsettes av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.	
4.11	Timesats for arbeider fastsatt etter medgått tid	890
5.0	EIERSEKSJONERING	
	Gebyr må betales før tillatelse til seksjonering/reseksjonering kan gis jf. Seksjoneringslovens § 6	
	For oppmåling av uteareal til eierseksjon se pkt 4.1.3	
5.1	Begjæring om seksjonering eller reseksjonering av eiendom	
5.1.1	Sak som krever befarig 5 x rettsgebyr	
5.1.2	Sak som ikke krever befarig 3 x rettsgebyr.	
5.1.3	Blir seksjoneringstillatelse ikke gitt, skal tinglysingsgebyr og 50% av gebyr for seksjonering/reseksjonering tilbakebetales.	
6.0	KARTDATA	
	Kartdata er avgiftsbelagt for bruk av kart som kommunen helt eller delvis har bekostet/besørget utgivelse av/ajourført jf. teknisk forskrift TEK kap. II om Kartverk § 2.1. Betaling av avgift gir rett til kopiering til eget bruk. Ervervsmessig kopiering er ikke tillatt.	
6.1	Plott fra kartsystemet (kun avgift for format større enn A3)	
6.1.1	Papirplott i farge A2	580
6.1.2	Papirplott i farge A1	740
6.1.3	Papirplott i farge A0	870
6.2	Digitale data fra kartsystemet	
6.2.1	For salg av digitale kartdata henvises til www.infoland.no	
7.0	MILJØFYRTÅRN – sertifisering	
	Diplomet bekostes av kommunen	6 400
8.0	Separate utslipp	
	Saksbehandling og kontroll av mindre avløpsanlegg etter forskrift T1331, pr. anlegg	9 030

